

T.C.

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

YÜKSEK
LİSANS
TEZİ

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
KARAKTER EĞİTİMİNE VE
UYGULAMALARINA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Hatice YILDIRIM

BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

Antalya, 2022

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR EĞİTİMİ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN
KARAKTER EĞİTİMİNE VE UYGULAMALARINA
İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hatice YILDIRIM

Danışman:

Doç. Dr. Bahri GÜRPINAR

Antalya, 2022

DOĞRULUK BEYANI

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum bu çalışmayı, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yol ve yardıma başvurmaksızın yazdığımı, yararlandığım eserlerin kaynakçalardan gösterilenlerden oluştuğunu ve bu eserleri her kullanışında alıntı yaparak yararlandığımı belirtir; bunu onurumla doğrularım. Enstitü tarafından belli bir zamana bağlı olmaksızın, tezimle ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara katlanacağımı bildiririm.

26 / 01/ 2022

Hatice YILDIRIM

İmza

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Hatice YILDIRIM 'ın bu çalışması 26.01.2022 tarihinde jürimiz tarafından Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir

İmza

Başkan : Doç.Dr. Deniz HÜNÜK
Hacettepe Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü

Üye : Doç.Dr. İhsan SARI
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
Antrenörlük Eğitimi Bölümü

Üye : Doç.Dr. Zehra CERTEL
Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

Üye : Doç.Dr. İlkay ORHAN
Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

Üye (Danışman) : Doç.Dr. Bahri GÜRPINAR
Akdeniz Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi,
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

YÜKSEK LİSANS/ DOKTORA TEZİNİN/ DÖNEM PROJESİNİN ADI:

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karakter Eğitimine ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri

ONAY: Bu tez, Enstitü Yönetim Kurulunca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunun tarihli ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında akademik bilgi ve önerileri ile rehberlik yapan tez danışmanım Doç. Dr. Bahri Gürpınar'a; araştırma sürecinde değerli bilgileri ve önerileri ile araştırmaya önemli katkılar sağlayan Doç. Dr. Deniz Hünük ve Doç Dr. İhsan Sarı'ya; araştırma sürecinde yapılan röportajlarda karakter eğitime ve uygulamalarına ilişkin görüşleri ile araştırmaya önemli katkılar sağlayan beden eğitimi öğretmenlerine ve aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Hatice YILDIRIM

ÖZET

BEDEN EĞİTİMİ ÖĞRETMENLERİNİN KARAKTER EĞİTİMİNE VE UYGULAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

YILDIRIM, Hatice

Yüksek Lisans Tezi, Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bahri GÜRPINAR

2022, 127 sayfa

Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin; karakter kavramına ve karakter eğitime ve öğrencilerde iyi karakteri geliştirmek için beden eğitimi ve spor dersi öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi oyunlarına, etkinliklerine ve uygulamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi ve olgubilim (fenomenoloji) araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu nitel araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örneklemeye ve ölçüt örneklemeye dayalı olarak seçilmiştir. Araştırmaya özel okul ve devlet okullarında çalışan; yaşları 29-60 (Ort=44.09, SS=7.44) ve mesleki deneyimleri 5-35 yıl (Ort=20.68, SS=6.97) arasında değişen 7'si kadın 15'i erkek toplam 22 beden eğitimi öğretmeni katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak; Karakter Eğitimi Yetkinlik İnancı Skalası, kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır.

Yapılan analizler sonucunda beş tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar “karakter kavramına ilişkin görüşler”, “karakter eğitimi verilmesi gerekliliğinin nedenlerine ilişkin görüşler”, “karakter eğitiminde beden eğitimi ders içeriğine ilişkin görüşler”, “karakter eğitiminde beden eğitimi öğretmenin rolüne ilişkin görüşler” ve “beden eğitimi öğretmenlerinin önerileri” temalarıdır.

Beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmelere göre, karakter bireyin sahip olduğu değerler, duyuşsal, davranışsal olgular gibi belirli özelliklerdir ve bu özelliklerin gelişimini etkileyen temel unsurlar ise aile, okul ve çevredir. Görüşlere göre iyi karakter erdemleri ve kötü karakter özellikleri belirlenmiştir. Ayrıca karakter eğitimi aracılığıyla öğrencilerde geliştirilebileceği ifade edilen erdemler belirlenmiştir. Karakter eğitimi faaliyetleri, deneyimleri ve değerlendirmeleri aracılığıyla öğrencilerin birtakım erdemleri benimseyerek, bu erdemleri gündelik yaşantılarına transfer edebilecekleri öğretmenlerce belirtilmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde karakter eğitime yer verme gerekçeleri karakter eğitiminin olumlu davranışları destekleyici işlevi ile olumsuz davranışları önleyici işlevidir. Ayrıca dersin 6 farklı unsuru barındırmasından dolayı karakter eğitiminde etkin ve önemli bir rolü vardır.

Öğretmenler derslerinde iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi, sınıf tartışmaları, karakter ve değerlerde açık öğretim, bütüncül yaklaşım, proje tabanlı öğrenme ve öğretilbilir anlar gibi yaklaşımlar ve karakter eğitime yönelik oyun ve uygulamalar kullanmaktadırlar. Karakter eğitimi hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirmek için öğretmenler dönütler, gözlemler, öğrenci port folyoları gibi uygulamaları kullanmaktadırlar

Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitiminin nasıl daha etkin ve etkili hale getirilebileceğine yönelik fikirlerini dile getirerek öğrenci ve öğretmen eğitime yönelik birçok önerilerde bulunmuşlardır.

Beden eğitimi öğretmenleri öğrenci eğitimi ve öğretmen eğitime yönelik birçok önerilerde bulunarak karakter eğitiminin nasıl daha etkin ve etkili hale getirilebileceğine yönelik fikirlerini dile getirmişlerdir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenleri diğer öğretmenlerin yararlanabilecekleri farklı türlerde kaynak önerilerinde bulunmuşlardır.

Anahtar Kelimeler: *Beden Eğitimi, Karakter, Karakter Eğitimi*

ABSTRACT

PHYSICAL EDUCATION TEACHERS ' OPINIONS RELATION TO CHARACTER EDUCATION AND PRACTICES

Yıldırım, Hatice

Physical Education and Department of Sports Education

Thesis advisor: Doç. Dr. Bahri GÜRPINAR

2022, 127 Pages

In this study, physical education teachers' views on the term of character and character education, and their views on character education games and practices that they integrated into the curriculum of physical education and sport lessons in order to develop good character virtues in students were investigated. Qualitative research method and phenomenology research design were used in the research. The study group of the research was selected based on snowball sampling and criterion sampling, which are purposeful sampling methods in qualitative research. Seven female and 15 male, a total of 22 physical education teachers working in private and public schools; aged between 29-60 (Mean=44.09, SD=7.44) and have professional experience ranging from 5-35 years (Mean=20.68, SD=6.97) participated to the research. Character Education Efficacy Belief Instrument (CEEBI), personal information form and semi-structured interview form were used as data collection tools in the research. Content analysis was used to analyze the data.

Five themes emerged as a result of the analysis. These themes are "opinions about the concept of character", "opinions about the reasons for the necessity of character education", "opinions about the content of physical education course in character education", "opinions about the role of physical education teacher in character education" and "recommendations of physical education teachers".

According to the interviews with physical education teachers, character is certain characteristics such as values, affective and behavioral phenomena, and the main factors affecting the development of these characteristics are family, school and environment.

According to the opinions, good character virtues and bad character traits were determined. In addition, the virtues that can be developed in students through character education have been determined. It has been stated by the teachers that through character education activities, experiences and evaluations, students can adopt certain virtues and transfer these virtues to their daily lives. Physical education teachers' reasons to include character education in their lessons are that character education has an effective and important

role in character education because it has the function of supporting positive behaviors and preventing negative behaviors, and the course contains some elements.

The reasons for physical education teachers to include character education in their lessons are the supportive function of positive behaviors and the preventive function of negative behaviors. In addition, since the course contains 6 different elements, it has an active and important role in character education.

To encourage and develop good character in their lessons, teachers use approaches such as curriculum-integrated classroom discussions, open instruction, holistic approach, project-based learning, and teachable moments and also games and apps for character education. Teachers use applications such as feedback, observations, and student portfolios to assess whether character education goals have been achieved.

It has been determined that the physical education teacher has a very important and effective role in character education due to the necessity of being a role model for the students and the necessity to include character education through activities in their lessons.

Physical education teachers have made many suggestions for student and teacher education by expressing their ideas on how to make character education more effective and effective. In addition, physical education teachers have suggested different types of resources that other teachers can benefit from.

Keywords: *Physical Education, Character, Character Education*

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR SAYFASI	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLO, ŞEKİL ve GRAFİKLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu.....	2
1.2.Araştırmanın Amacı.....	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Varsayımlar.....	5
1.5.Sınırlılıklar	5
1.6.Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Temel kavramlar	6
2.1.1. Kişilik.....	6
2.1.2. Mizaç	6
2.1.3. Ahlak	7
2.1.3.1. Gelişim ve Öğrenme Kuramları Açısından Ahlaki Gelişim	7
2.1.3.1.1. Bilişsel Gelişim Kuramlarına Göre Ahlaki Gelişim	7
2.1.3.1.2. Alan (Domain) Teorisine Göre Ahlaki Gelişim	10
2.1.3.1.3. Psikoanalitik Kurama Göre Ahlaki Gelişim	11
2.1.3.1.4. Psikososyal Kurama Göre Ahlaki Gelişim	11
2.1.3.1.5. Davranışçı Kurama Göre Ahlaki Gelişim	12
2.1.3.1.6. Sosyal Öğrenme Kuramına Göre Ahlaki Gelişim	13
2.1.4. Erdem	13
2.1.5. Değer	15
2.1.6. Karakter	16

2.1.6.1. İyi karakter	18
2.1.6.2. Kötü karakter	18
2.1.6.3. Karakter bileşenleri	19
2.1.6.4. Spor bağlamında karakter bileşenleri	20
2.1.6.4.1. Spor ve Ahlaki İstek	21
2.1.6.4.2. Spor ve Ahlaki İrade	22
2.2. Karakter Eğitimi.....	23
2.2.1. Karakter Eğitiminde Etkili ve Sorumlu Unsurlar	24
2.2.1.1. Karakter Eğitimi ve Aile	25
2.2.1.2. Karakter Eğitimi ve Çevre	25
2.2.1.3. Karakter Eğitimi ve Okul	26
2.2.1.3.1. Okullarda Karakter Eğitimi İlkeleri	27
2.2.1.3.2. Okullarda Karakter Eğitimi Kriterleri	28
2.2.2. Karakter Eğitiminin Önemi.....	29
2.2.3. Karakter Eğitiminin Tarihsel Süreci	30
2.2.4. Türkiye’de Okullarda Karakter Eğitimi	34
2.2.5. Karakter Eğitiminde Kullanılabilecek Yaklaşımlar	36
2.2.5.1. Bütüncül (Holistic) Yaklaşım	36
2.2.5.2. İlgili/ Özenli Bir Topluluk Oluşturma	37
2.2.5.3. Öğretim Programı İle Bütünleştirilmiş Karakter Eğitimi	38
2.2.5.4. Sınıf Tartışmaları	38
2.2.5.5. Hizmet Öğrenme (Proje Temelli Öğrenme)	38
2.2.5.6. Karakter ve Değerlerde Açık Öğretim	39
2.2.6. Karakter Eğitimi ve Beden Eğitimi ve Spor Dersi	42
2.2.6.1. Karakter eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmenleri İçin Stratejiler ve Öneriler	44
2.2.6.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve Spor Uygulamaları Bağlamında Karakter Eğitimi Programları ve Projeleri	45
2.2.6.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve Spor Uygulamaları Bağlamında Karakter Eğitimi Araştırmaları	55

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli	65
3.2. Evren ve Örneklem	65
3.3. Veri Toplama Araçları	66
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	67
3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu	69
3.3.3. Karakter Eğitimi Yetkinlik İnancı Skalası-KEYİS	70
3.4. Veri Toplanma Süreci	70
3.5. Veri Analizi	71

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Karakter Kavramına İlişkin Görüşler	73
4.2. Karakter Eğitimi Verilmesi Gerekliliğinin Nedenlerine İlişkin Görüşler	76
4.3. Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Ders İçeriğine İlişkin Görüşler	81
4.4. Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolüne İlişkin Görüşler	88
4.5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Önerileri	89

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Sonuç	93
5.2. Tartışma	96
5.3. Öneriler	105
KAYNAKÇA	106
EKLER	
EK-1. KEYİS	119
EK-2. GÖRÜŞME FORMU	120
EK-3. ÖLÇEK KULLANIM İZNİ	123
EK-4. ÖZGEÇMİŞ	124
EK-5. İNTİHAL RAPORU	125
EK-6. BİLDİRİM SAYFASI	126
EK-7. ETİK KURUL KARARI	127

TABLO, ŞEKİL ve GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1.1: Seçilmiş geliş nedenlerinin yıllara göre sayısı, 2020	1
Grafik 1.2: Ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı, 31 Aralık, 2010-2019	2
Tablo 2.1: Erikson Gelişim Dönemleri	11
Şekil 2.1: Karakter Bileşenleri	23
Tablo 2.2: Beden Eğitimi ve Sporda Karakter Eğitimi Araştırmalar	55
Tablo 3.1: Katılımcıların Demografik Özellikleri	67
Tablo 3.2: Katılımcıların Kongre, Sempozyum, Seminer veya Kurs Bilgileri	68
Tablo 4.1: Görüşmeler Sonucunda Elde Edilen Temalar	73
Tablo 4.2: Karakter Kavramına İlişkin Görüşler	73
Tablo 4.3: Karakter Eğitimi Verilmesi Gerekliliğinin Nedenlerine İlişkin Görüşler	77
Tablo 4.4: Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Ders İçeriğine İlişkin Görüşler	82
Tablo 4.5: Karakter Eğitiminde Kullanılabilecek Oyunlar	85
Tablo 4.6: Karakter Eğitiminde Kullanılabilecek Uygulamalar	86
Tablo 4.7: Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolüne İlişkin Görüşler	88
Tablo 4.8: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Önerileri	90

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	:	Avrupa Birliği
ABD	:	Amerika Birleşik Devletleri
AKT.	:	Aktaran
CEP	:	Character Education Partnership
MEB	:	Milli Eğitim Bakanlığı
TDK	:	Türk Dil Kurumu
ADNKS:		Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
TÜİK	:	Türkiye İstatistik Kurumu
Eurostat:		Avrupa İstatistik Ofisi

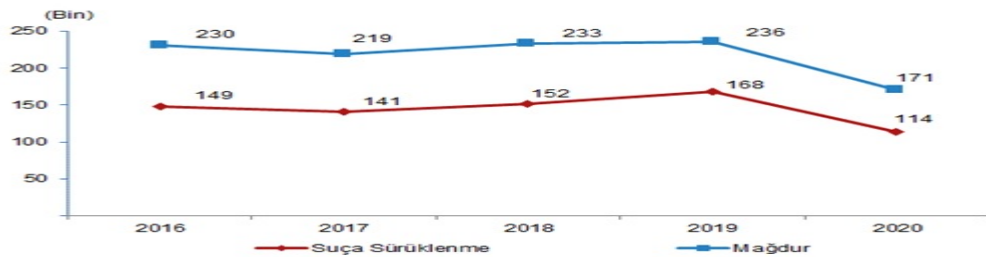

BÖLÜM I

GİRİŞ

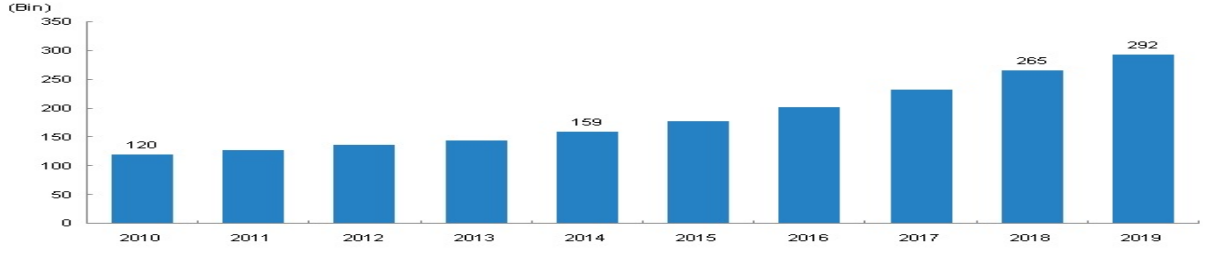
Çocuklar geleceğimizin teminatıdır. “Çocuklar geleceğimizin güvencesi, yaşama sevincimizdir. Bugünün çocuğunu, yarının büyüğü olarak yetiştirmek hepimizin insanlık görevidir” (Mustafa Kemal Atatürk, Akt. Deny, 1956). Abraham Lincoln’a göre “Bir çocuk, başladıklarınızı devam ettirecek kişidir. Sizin olduğunuz konuma gelecek ve siz olmadığınızda önemli olduğunu düşündüğünüz şeylerle ilgilenecektir. İsteddiğiniz tüm politikaları benimseyebilirsiniz, ancak bunların nasıl uygulanacağı çocuklara bağlıdır. Şehirlerinizin, eyaletlerinizin ve uluslarınızın yönetimini ele alacaktır. Bir yerlere gelecek ve okullarınızı, üniversitelerinizi, şirketlerinizi devralacaktır. İnsanlığın kaderi onun elindedir” (Abraham Lincoln- Akt. Lickona, 2004). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) sonuçlarına göre; Türkiye nüfusunun %27,2'sini (0-17 yaş) çocuk nüfus oluşturmaktadır (TÜİK, 2020). Günümüz çocukları gelecekte büyüyecek ve toplumda söz sahibi olup toplumu yönlendirecek bireyler olacaktır. Gelecekte amaçlı, üretken ve memnuniyet verici yaşamlar sürmek, güçlü ve kolayca sarsılmayan istikrarlı ailelere sahip olmak, güvenli, ilgili ve etkili okullara sahip olmak, medeni, nazik, saygın ve adil bir toplum inşa etmek için gelecekte toplumumuzu oluşturacak olan çocuklarda iyi karakter erdemlerini geliştirmeye ihtiyacımız vardır (Lickona, 2004).

Açıklanan istatistiksel verilere göre Türkiye’de çocuk ve suça sürüklenme davranışlarında ve mağduriyet yaşamada son yıllarda 2020 pandemi dönemi hariç bir artış gözlemlenmektedir (Bkz. Grafik 1). TÜİK tarafından yayınlanan 2010-2019 yılları mevcut verileri incelendiğinde ceza infaz kurumlarında bulunan kişi sayısı oranlarında da her geçen yıl artış görülmektedir (Bkz. Grafik 2).

Grafik 1.1: Seçilmiş geliş nedenlerinin yıllara göre sayısı, 2020

Kaynak: TÜİK

Grafik 1.2: Ceza infaz kurumunda bulunan kişi sayısı, 31 Aralık, 2010-2019

Kaynak: TÜİK

Amerika’da yapılan ulusal bir ankette katılımcılar, eski dönemlere göre insanların daha az dürüst ve daha az ahlaki hayatlar yaşadıklarına inandıklarını belirtmişlerdir (Lickona, 2004). Avrupa İstatistik Ofisinden (Eurostat) elde edilen istatistiksel verilere göre ise ceza mahkemelerine çıkarılan kişi sayısı Avrupa’daki bazı ülkelerde son dönemlerde artmaktadır. Türkiye ve dünyadaki verilere bakıldığında bu durumu önlemek, toplumu iyi duruma getirmek ve yeniden tesis etmek için, güçlü ahlaki karaktere sahip bir nesil yetiştirilmelidir. Bunu oluşturmak için sorumluluklarımız; kendi hayatımızda iyi bir karakteri modellemek ve gençlerde kasıtlı olarak karakter gelişimini teşvik etmektir (Lickona, 2004).

1.1. Problem Durumu

Toplumsal ahlaki çöküşün, kaçınılmaz olarak çocukların tüm alanlarda tutum ve davranışlarına yansımaları, ilkokul çocuklarının bile ağızından çıkan kötü sözler, ailelerin parçalanması ve çocuklarının istediklerini yapmasına ve istediklerini izlemesine izin veren ebeveynlerin sayısının artması, toplumun ahlaki dokusunun çözülüp dağılması ve çökmeye başlaması endişe vericidir (Lickona, 2004). Bu durum ve istatistikler iyi karakter yapısının bozulmasının işaretlerindendir. Bu tehlike işaretlerinden ilki; şiddet suçlarının, cinayet, istismar, gasp, ağır fiili saldırı, mülkiyet suçu, hırsızlık gibi suç içeren davranışların artmasıdır. Gençlerde cinayet ve yaralama oranlarının artması, gençlerin öldürücü davranışlarında bir artışı temsil eder. Gençlerin işledikleri cinayetler genellikle toplu düzensizlik eylemleri içermektedir. Örneğin gençlerin işlediği cinayetler, katilin ve katledilenlerin birlikte içmesi veya kavga etmesi gibi düzensiz eylemleri içerir (Wynne ve Hess, Ryan ve Lickona; 1992).

İyi karakter yapısının bozulmasının işaretlerinden bir diğeri; gençlerde intihar nedeniyle artan ölüm oranlarıdır. Gençler sosyal yaşama bağlı orta düzey stresle başa çıkmak konusunda esasen daha az becerikli; karakterleri zorluğa daha az dirençli ve daha kırılgan hale

gelmiştir. Bunun nedeni, gençlerin giderek sorumluluk veya görevle yüklenmemeleri olabilir (Wynne ve Hess, Ryan ve Lickona; 1992).

İyi karakter yapısının bozulmasının bir diğer işareti; evlilik dışı doğumlarda artıştır. Evli olmayan hamile ergenler ve bu tür gebeliklere neden olan erkekler, davranışlarının öngörülebilir sonuçları için kişisel sorumluluk kabul etmemekte ve ciddi karakter bozuklukları ortaya koymaktadır. İyi karakter yapısının bozulmasının başka bir işareti; artan madde ve alkol kullanımıdır. Madde ve alkolün etkisi altındaki gençler tarafından birçok sorumsuz ve cezai eylemler işlemektedir (Wynne ve Hess, Ryan ve Lickona; 1992).

Karakter eğitimini savunan eğitimciler ise yukarıda sayılan sorunların listesine çözüm önerisi olarak karakter eğitimini sunmaktadırlar (Arthur, 2003). Karakter eğitimi hareketinin temel dayanağı, şiddet, hırs, açgözlülük, yozlaşma, yolsuzluk, nezaketsizlik, bağımlılıklar ve kötü bir iş ahlakı gibi, bu tarz davranışların artmasıdır. Bu davranışların ortaya çıkmasının en önemli sebebi ise iyi karakterin yokluğudur (Lickona, 2004).

İyi karakterin oluşumu, tüm genel eğitimin tarihsel olarak başarmayı amaçladığı hedeftir (Arthur, 2003). Toplumun derin bir ahlaki sıkıntıda olduğu bir zamanda okullar; etik izleyici olmaktan ziyade, gençlerin karakterine ve ulusun ahlaki sağlığına katkıda bulunmak için ellerinden geleni yapmalıdır (Lickona, 1992). Karakter eğitimi için asıl görev kaçınılmaz bir şekilde esas olarak okullara düşmektedir. Okullar, temel karakter özelliklerini şekillendirmede ve güçlendirmede önemli bir rol oynamaktadır (Arthur, 2003). Öğretim programlarında yer alan beden eğitimi dersi okullarda karakter eğitimini, değerleri ve erdemleri teşvik etmek ve geliştirmek için birçok fırsat sunmasından (Fisher, 1998) dolayı ön plana çıkmaktadır. Alanyazın incelendiğinde araştırmacıların çoğu, beden eğitimi ve spor dersi bağlamında bilinçli, planlı ve kasıtlı çabalarla bireyde geliştirilmek istenen olumlu karakter özelliklerinin geliştirilebileceğini; beden eğitimi ve spor dersinin karakter eğitimi için güçlü bir bağlam olduğunu ve sporun karakter geliştirebileceği fikrini desteklemektedir (Gibbons, Ebbeck ve Weiss, 1995; Solomon, 1997; Ennis, Solmon, Satina, Loftus, Mensch ve McCauley, 1999). Türkiye’de beden eğitimi ve spor dersi bağlamında karakter eğitimi ile ilgili araştırmalar (Solmaz ve Bayrak, 2016; Tutkun, Görgüt ve Erdemir, 2017; Adır, 2017) son yıllarda önem kazanmasına rağmen bu alanda araştırmaların sınırlı sayıda olduğu ve daha çok araştırmaya ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Yukarıda belirtilen açıklamalardan hareketle bu araştırmanın amacı beden eğitimi öğretmenlerinin; karakter kavramı ve karakter eğitimine ilişkin görüşleri ve öğrencilerde iyi karakteri geliştirmek için beden eğitimi ve spor

dersi ğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi oyunlarının, etkinliklerinin ve uygulamalarının araştırılarak ortaya konmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, beden eğitimi ğretmenlerinin karakter kavramı ve karakter eğitimine ilişkin görüşleri ve beden eğitimi ve spor dersi bağlamında karakter eğitimi uygulamaları ile ilgili olarak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmaktır. Bu amaç doğrultusunda şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Beden Eğitimi ğretmenlerinin karakter kavramına ve karakter eğitimine ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Beden Eğitimi ğretmenlerinin öğrencilerde iyi karakter erdemlerini teşvik etmek ve geliştirmek için beden eğitimi ve spor dersi ğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi oyunları, etkinlikleri ve uygulamaları nelerdir?

1.3. Araştırmanın nemi

Beden eğitimi dersi ğretim programında değerleri ve erdemleri teşvik etmek ve geliştirmek için birçok fırsat vardır. Beden eğitimi dersleri, diğer derslerin ğretim programlarından, oldukça farklı bağlamlarda değerler sunmaktadır ve karakter eğitimine büyük katkılar sağlaması doğaldır. Beden eğitimi ğretmenlerinin derslerinde psikomotor öğretimin yanı sıra iyi karakteri teşvik etmesi, desteklemesi, öğretmesi için çok sayıda fırsatı vardır (Sullivan, 2007). Beden eğitimi öğretmenleri, ders planlamalarında karakter eğitimine yer verirlerse öğrencilerde iyi karakterin oluşumuna yardımcı olabilir (Fisher, 1998). Ulusal alanyazın incelendiğinde beden eğitimi ğretmenlerinin karakter kavramına ve karakter eğitimine ilişkin görüşlerini ortaya çıkartan araştırmaların (Tutkun, Görgüt ve Erdemir, 2017) sınırlı sayıda olduğu görülmüştür ve beden eğitimi ğretmenlerinin öğrencilerde iyi karakter erdemlerini teşvik etmek ve geliştirmek için beden eğitimi ve spor dersi ğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi uygulama, oyun ve etkinlikleri ortaya çıkartan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda yapılan bu araştırma;

- a) Beden eğitimi ğretmenlerinin karakter kavramına ve karakter eğitimine ilişkin görüşlerini;

b) Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerde iyi karakter erdemlerini teşvik etmek ve geliştirmek için okullarında uygulamış oldukları karakter eğitimi uygulama, oyun ve etkinlikleri ortaya çıkarması, bakımından önemlidir.

1.4. Varsayımlar

Beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor derslerinde karakter eğitimine yönelik sorulara verdikleri cevapların doğru, samimi ve gerçek uygulamaları yansıtacağı varsayılmıştır.

Katılımcıların cevaplarının araştırmacıdan etkilenmeyeceği varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmada toplanan veriler beden eğitimi öğretmenlerinin meslek yaşantıları boyunca elde ettiği deneyimleriyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Karakter: “Karakter; bireyin kendi kendine egemen olmasını, kendi kendisiyle uyum içinde bulunmasını, düşünüş ve hareketlerinde tutarlı, sağlam kalabilmesini sağlayan özellikler bütünüdür” (TDK, 2022).

Karakter Eğitimi: Erdemi bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarda geliştirmek için kasıtlı bir çabadır (Lickona, 2001).

Davranış: İnsanların ortaya koyduğu eylemlerdir (Lee ve Cockman, 2016).

Davranış değişikliği: “Bir kişinin başka bir kişiye, bir olaya veya bir duruma karşı tutumunun, tepkisinin, düşüncesinin, hareket ve duygusunun değişmesidir” (Tamer, 2001).

Tutum: Belirli bir nesne veya durumla ilgili belirli şeylerin doğru veya yanlış olduğu ve bununla ilgili diğer şeylerin arzu edilen veya arzu edilmeyen olduğu etkisine ilişkin birbirine bağlı iddialardan oluşan bir inanç paketidir (Rokech, 1968).

Bedensel Okuryazarlık: Bireyin yaşam için fiziksel olarak aktif olma yeteneği, güveni ve isteğidir (<https://www.shapeamerica.org/>).

Sağlık Okuryazarlığı: Bireyin sağlığı korumak ve geliştirmek için gerekli bilgi, kaynak ve hizmetlere erişim kapasitesidir (<https://www.shapeamerica.org/>).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Temel Kavramlar

Karakter, kişilik, mizaç ve ahlak kavramları iç içe geçmiştir; bazen birbirinin yerine kullanılsa da bu kavramların farklı içerikleri vardır ve bu kavramlar farklı anlamlar taşımaktadır. Bu başlık altında kişilik, mizaç, ahlak, erdem, değer, karakter kavramlarının tanımlarına ve gelişim ve öğrenme kuramları açısından ahlaki gelişim, iyi karakter, kötü karakter, karakter bileşenleri ve spor bağlamında karakter bileşenlerine ilişkin açıklamalara yer verilecektir.

2.1.1. Kişilik

Kişilik, bir kişinin ayırt edici temel nitelikleri olarak tanımlanır (Nash, 1933) ve bireyin karakteristik düşünce, duygu ve davranış kalıpları ile bu kalıpların arkasındaki psikolojik mekanizmaları ifade eder (Funder, 2004, Akt. Mayer, 2007). Kişilik; etkileşime giren, gelişen ve kişinin davranışsal ifadesini etkileyen psikolojik bir sistemdir. Bir kişinin eylemlerinde organize edilen, gelişen ve ifade edilen kişilik; güdüler, duygular, zihinsel kalıplar ve benlik gibi bileşenleri içerir (Mayer, 2007). TDK (2022) kişiliği; “bir kimseye özgü belirgin özellik, manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü, şahsiyet” olarak tanımlamaktadır. “Kişilik büyük ölçüde genetik yapıya, doğuştan ve yaradılıştan gelen özelliklere ve çevresel faktörlere göre şekillenir, belirlenir. Bazı araştırmacılar, kişilik için kalıptan ziyade biyolojik faktörlerin rolünü vurgulamaktadırlar. Karakter daha çok kişinin özgür iradesi ile yapılandırılmış ve seçilmiş bir durumdur. Kişi doğası gereği karakter, doğuştan gelen bir özelliği değil, kazanılan bir özelliktir. Ancak kişiliğin de karakter üzerine doğrudan veya dolaylı bir etkisinin olduğu söylenebilir. Örneğin, eğer insan doğuştan tembellik eğilimine sahipse, çalışkanlık ve sebat gerektiren erdemler geliştirmek onun için zor olabilir. Eğer kişi doğal olarak ben merkezli ise diğer insanlara sempati duyma ihtiyacını değerlendirmekte zorlanır” (Açıkalın, 2013).

2.1.2. Mizaç

Mizaç; bireye özgü davranışsal biçimler ile duygusal tepkileri ifade eder (Kağan ve Yılmaz, 2020). Mizaç doğuştan getirilen özellikler demetidir ve bireyin karakter gelişimi için bu özellikler bir tür veri kaynağı oluşturur (Açıkalın, 2013). “Mizaç tepki biçimi ile ilgilidir,

yapısaldır; karakter ise daha çok bir insanın yaşantıları ile özellikle ilk çocukluk yıllarındaki yaşantıları ile oluşmuştur. Örneğin bir insanın mizacı ‘öfkeli’ olabilir. O zaman tepki biçimi hızlı ve kuvvetlidir ama hangi konuda hızlı ve kuvvetli olduğu, ilişki kurma biçimine, yani karakterine bağlıdır. Yaratıcı, dürüst, sevgi dolu bir insansa sevdiği zaman, bir haksızlıkla öfkelenildiği zaman, yeni bir fikirden etkilendiği zaman hızlı ve kuvvetli (şiddetli) bir tepki gösterecektir. Yıkıcı ya da sadist bir karakteri varsa, yıkıcılığında ve zalimliğinde hızlı ve şiddetli olacaktır” (Eric Fromm, Akt. Açıklan, 2013).

2.1.3. Ahlak

Literatürde ahlak ve etik kavramları bazen birbirinin yerine kullanılan kavramlar olmasına rağmen farklı kavramlardır. Etik; “ahlaki davranış konusunda sistemli olarak düşünmeyi (Gaudet-Akt. Oral, Çoban ve Bars, 2019) içerir ve ideal insan karakterinin temsil ettiği fikirleri tartışan felsefe disiplini” (Oral ve ark., 2019). Ahlak, doğru davranış ilkelerine uyan veya bunlardan türetilen bir eylemin niteliğini ifade eder (Nash, 1933). “Ahlak, insanların gerek birbirlerine, gerekse topluma karşı yükümlülüklerini belirleyen insan davranışları ile bir arada yaşama kural ve standartlarının bütünü olarak tanımlanmaktadır” ve toplumun bir arada yaşamasını düzenleyen kurallar, değerler, haklar ve görevlerden oluşur (Oral ve ark. 2019). Ahlak kuralları bireye neyin yapılacağını ve yapılmayacağını göstererek insan davranışlarına rehberlik etmesi bakımından önemlidir (Açıklan, 2013).

2.1.3.1. Gelişim ve Öğrenme Kuramları Açısından Ahlaki Gelişim

Karakter eğitimi normalde ahlaki eğitimde çok özel bir yaklaşım olarak görülür (Arthur, 2003). Ahlak ve karakter eğitimi kavramsal olarak birbiriyle yakından ilişkilidir; nitekim kuram ve uygulamada birçok noktada örtüşürler (Açıklan, 2013). Ahlaki gelişimin karakter gelişimi ile ilişkili olduğu söylenebilir. Ahlaki gelişim; bilişsel gelişim, alan, psikanalitik, psikososyal, davranışçı ve sosyal öğrenme teorisyenlerinin araştırma konusu olmuştur.

2.1.3.1.1. Bilişsel Gelişim Kuramlarına Göre Ahlaki Gelişim

Bireyin ahlaki gelişimi bilişsel gelişimine paralel olarak belli aşamaları izler (Senemoğlu, 2013). Bilişsel gelişim psikologları esas olarak önemli bir karakter bileşeni ve erdem olan ahlaki muhakeme ve karar verme üzerinde durmuşlardır. Bu alandaki araştırmacılar çocuklar büyüdükçe ahlaki muhakemelerinin nasıl değiştiği ve bu değişimleri hangi etkenlerin etkilediğini yani daha çok ahlaki muhakemedeki ve karar verme güçlerindeki

gelişimsel değişimleri araştırmışlardır. Jean Dewey, Piaget, Lawrence Kohlberg ve Gilligan bu alana önemli katkılar yapan araştırmacılarıdır (Gander, Gardiner ve Bass, 1981).

Dewey'e Göre Ahlaki Gelişim:

John Dewey ahlak gelişiminin, bilişsel gelişimle ilişkisini araştıran ilk kuramcıdır. Dewey, ahlaki gelişimi ahlak ve gelenek öncesi dönem, geleneksel dönem ve özerk dönem olmak üç döneme ayırmıştır. Ahlak gelişiminin bireyin eğitimi ile ilişkili olduğunu ve eğitimle bireyde değerler sisteminin gelişebileceğini savunmuştur. Bireyde ahlaki yargının temeli “ahlaki fikirlerin” oluşumu ile atılır (MEB, 2013).

Dewey'e göre eğitim, psikolojik işlevlerin en özgür ve tam olarak olgunlaşmasını sağlayacak koşulların sağlanmasıdır ve eğitimin amacı hem zihinsel hem de ahlaki büyüme, gelişimdir. Okullara, bireyde bağımsız ve güçlü bir karakterin oluşturulmasında, etik ve psikolojik ilkeler yardımcı olabilir. Bunu sadece psikolojik gelişimdeki aşamaların sırası ve bağlantısı bilgisi sağlayabilir. Dewey'in gelişim fikri çocuğun düşünce ya da eylem biçimindeki niteliksel dönüşümü yansıtır. İnsanların ahlaki muhakemenin daha ileri (ve dolayısıyla daha yeterli) aşamalarına ilerlemeleri için psikolojik kapasiteye sahip oldukları göz önüne alındığında eğitimin amacı; öğrencilerin daha karmaşık muhakeme biçimlerine yönelik kişisel gelişimi olmalıdır (Kohlberg ve Hersh, 1977).

Piaget'e Göre Ahlaki Gelişim:

Piaget çocuğun ahlaki gelişiminin, bilişsel gelişime ve gelişim aşamalarına paralel olarak gerçekleştiğini belirtmiştir. Piaget'e göre bilişsel gelişimin bir sonraki işlem öncesi temsili bilginin alt yapısını oluşturan pratik bilginin geliştirildiği duyusal motor dönem; duyusal-motor düzeyde geliştirilen her şeyin yeniden yapılandırıldığı işlem öncesi dönem; kişinin nesneleri işlediği ve sınıflandırma, sıralama işlemleri gibi ilk işlemlerin ortaya çıktığı somut işlemler dönemi ve sadece nesneler üzerinde değil, hipotezler üzerinde de akıl yürütebildiği soyut işlemler dönemi olmak üzere dört aşaması vardır (Piaget, 1964).

Piaget'e göre ahlak gelişimi, dışsal kurallara bağlılık ve ahlaki özerklik dönemi olmak üzere iki evrede gerçekleşir. 6-12 yaş arasını kapsayan dışsal kurallara bağlılık döneminde çocuk kayıtsız şartsız otoriteye uyar ve kuralların sabit ve değişmez olduğuna inanır. Kurallara uyulmazsa cezalandırılmak doğal bir sonuçtur (Senemoğlu, 2013). Davranış değerlendirmesi, davranışın altında yatan niyete göre değil, davranışın sonucuna göre yapılmaktadır (Gander, Gardiner ve Bass, 1981). Ahlaki özerklik dönemi 12 yaş üzerini

kapsar. Çocukların bu evrede ahlak ilkeleri değişmeye başlar, kuralların gerektiğinde değiştirilebileceği bilinci oluşur. Kural ihlali ile yargıda bulunurken kişinin niyeti ve içinde bulunduğu durum göz önünde bulundurulur ve kural ihlalinde ceza otomatik olarak uygulanması gereken bir durum olmaktan çıkar (Senemoğlu, 2013). Davranış değerlendirmesi davranışın nedenlerine ya da davranışın altında yatan niyete göre yapılmaktadır (Gander, Gardiner ve Bass, 1981).

Kohlberg'e Göre Ahlaki Gelişim:

Kohlberg ahlak gelişimini, ahlaki yargının yaşamdaki işlevi çerçevesinde incelemiştir. Kohlberg'e göre ahlaki gelişim, bir kişinin düşünce biçiminde veya yapısında meydana gelen dönüşümleri temsil eder. "Sosyal bütünleşme" veya "değerlerin kazanılmasını" ahlaki eğitim olarak düşünmek, çocukların geliştirmekte olduğu veya geliştirmekte olmadığı ahlaki ilkeleri dikkate almaktır ve bu ilkelerin yeterliliğini, incelenen iyi ve doğru kavramı (ahlak felsefesinin alanı) ve insan gelişiminin ahlaki süreçlerine ilişkin bilgilerin ışığında değerlendirmektir. Ahlaki yargı, ahlaki eylem için gerekli ancak yeterli bir koşul değildir. Duygu ve genel bir irade, amaç veya ego gücü duygusu gibi diğer değişkenler devreye girer. Ahlaki yargı, ahlaki davranıştaki tek ayırt edici ahlaki faktördür, ancak bu davranıştaki tek faktör değildir. Kohlberg ahlaki gelişim aşamalarını geleneksellik öncesi düzey, geleneksel düzey, girişimsel, özerk veya ilkeli düzey/gelenek sonrası düzey olmak üzere üç düzey ve ceza ve itaat eğilimi; araçsal-göreceli eğilim; kişilerarası uyum veya "iyi çocuk - iyi kız" eğilimi; "kanun ve düzen" eğilimi; sosyal sözleşme, yasalıcı eğilim ve evrensel ahlak ilkeleri eğilimi olmak üzere altı aşama olarak tanımlamaktadır (Kohlberg ve Hess, 1977).

Ahlaki Gelişim Düzeyleri ve Ahlaki Gelişim Aşamaları:

I. Gelenek öncesi düzey: Kurallar başkaları tarafından düzenlenir, bireyin gereksinimleri ön plandadır, kötü veya iyi etkinliğin sonucuna göre belirlenir.

Ceza ve itaat eğilimi: Çocuk otoriteye uyar, cezadan kaçınır.

Araçsal ilişkiler eğilimi: Ne kadar alırsa o kadar verir, sen benim sırtımı kaşı ben senin sırtını kaşıyayım atasözüne uygun davranır.

II. Geleneksel düzey: Aile, grup, ulusun beklentileri önemlidir. Grubun ihtiyaçları ön plandadır. Kanunlara uyma ve sosyal düzeni koruma önemlidir.

Kişilerarası uyum eğilimi: Başkalarına yardım etmek, mutlu etmek iyi davranıştır.

Kanun ve düzen eğilimi: Kanunlara uyma ve sosyal düzeni koruma önemlidir. Doğru davranış, bireyin sosyal düzen ve otoriteye uygun görevini yerine getirmesidir.

III. Gelenek sonrası düzey: Birey kendine özgü ahlak ilkelerini seçer.

Sosyal sözleşme eğilimi: Kanunlar toplumun iyiliği için değiştirilebilir.

Evrensel ahlak ilkeleri eğilimi: Adalet kanunun üstündedir. Birey eşitlik, adalet, insan haklarına dayalı ahlak ilkelerini örgütler (Senemoğlu, 2013).

Coral Gilligan'a Göre Ahlaki Gelişim:

Carol Gilligan Kohlberg'in ahlaki gelişim kuramına eleştiriler yöneltmiştir. Gilligan'a göre ahlak gelişiminde ahlak sevgisini kazanmak önemlidir. Kohlberg'in ahlak gelişimi aşamalarının kesin ve evrensel olmadığını savunur (Senemoğlu, 2013).

Gilligan'ın görüşünde ahlak, nihayetinde bireysel rasyonel varlığın kendisi için yasa yapması ve yalnızca kendinden yani kendi nedenlerinden kaynaklanan yasalara veya ilkelere uyması meselesidir ve kolayca ayrılamayan duygu, biliş ve eylemin iç içe geçmesini içerir. Gilligan her insanın bir süregelen ilişkiler ağının içinde olduğunu ve ahlakın önemli ölçüde, kişinin ilişkilerde bulunduğu bireylere (yalnızca kişinin tanıdık çevresini değil, tüm insanları kapsar) yönelik dikkat, anlayış ve duygusal tepki vermesinden oluştuğunu belirtir. Gilligan büyük ölçüde kadın katılımcıların çoğunun sahip olduğu ahlak kavramlarına dayanarak, kişisel ilişkilerdeki özen ve sorumluluğun, tarafsızlıktan farklı olarak ahlakın önemli bir unsurunu oluşturduğunu ileri sürer ve nihai bir olgun ahlakın, tarafsızlık, adalet kaygıları ile kişisel ilişki ve özen/ilgi kaygıları arasında karmaşık bir etkileşim ve diyalog içerdiğini savunur. Gilligan, bir eylemin zorunlu olarak (veya özne tarafından kabul edilmesi gerektiği) evrensel veya başkaları için genelleştirilebilir olduğu fikrini reddeder ve bu evrenselci imayı taşıyan "doğru eylem" kavramını reddeder (Blum, 1988).

2.1.3.1.2. Alan (Domain) Teorisine Göre Ahlaki Gelişim

Elliot Turiel ahlak gelişimi ile ilgili olarak alan kuramını geliştirmiştir. Teorisi çocukların sosyal deneyimleri yoluyla sosyal bilgiyi üretme biçimlerine ilişkindir. Turiel'a göre çocuklar sadece çevre tarafından şekillendirilmezler; sürekli çıkarım ve yorumlama yoluyla aktif olarak kendi sosyal dünyalarını şekillendirirler. Çocuklarda ve ergenlerde ahlaki yargının gelişimine ve sosyal sistemlerin sözleşmelerine, geleneklerine dair gelişen anlayışlarına odaklanılmaktadır. Toplumsal yargılar düzenli, sistematik, ince ayrımcı ve davranışla ilgili olduğunu göstermektedir (Turiel, 1983).

2.1.3.1.3. Psikoanalitik Kurama Göre Ahlaki Gelişim

Psikoanalitik kuramın öncüsü S.Freud'dur. Normal gelişim sağlanması için gelişim dönemlerinde bireyin temel ihtiyaçları doyurulmalıdır. Bir dönemdeki temel ihtiyaçlar karşılanmadığı zaman o döneme aşırı bağlılık oluşur, kişilik gelişimi engellenir ve daha ileri yaşlarda bu ihtiyaçlarla ilgili anormal davranış biçimleri görülür (Senemoğlu, 2013). Freud'a göre ahlak gelişimi bir süreçtir. Bireyin kişiliğini id, ego ve süperegö olmak üzere birbirini etkileyen yapılar oluşturur. İd doğuştan sahip olunan güdülerin toplamıdır, idin hangi isteklerinin karşılanacağı kararını ego verir, geleneksel ve süperegö ise toplumsal değerlerin içsel temsilcisidir. Fallik dönemde güçlenen süperegö, çocuğun çevresi ile olan etkileşimi sonucu gelişir; bu dönem ahlak gelişimi açısından önemlidir (MEB, 2013).

2.1.3.1.4. Psikososyal Kurama Göre Ahlaki Gelişim

1950' lerde psikolog ve psikanalist Erik Erikson, Freud'un gelişim teorisini, çocukluk evreleriyle paralel ve onu sosyal dinamiklerin etkisini ve psikososyal gelişimin yetişkinliğe genişlemesini içerecek şekilde genişleterek oluşturmuştur. Erikson yaşam boyunca biyolojik, psikolojik ve sosyal faktörlerden etkilenen insan gelişiminin sekiz ardışık aşamadan oluştuğunu varsayar. Bireyler büyüdükçe ve çocukluk, ergenlik ve yetişkinlik döneminde yeni kararlar ve dönüm noktaları ile yüzleştikçe aşamalar ortaya çıkar. Her aşama, biri olumlu ve diğeri olumsuz olmak üzere iki karşıt psikolojik eğilimle tanımlanır, ya bir erdem gelişir veya gelişim bozukluğu oluşur. Dokuzuncu aşama Erik Erikson'ın eşi Joan Erikson tarafından eklenmiştir. Devam eden yaşlanma ile yaşanan yeni zorlukları göz önünde bulundurur ve psikososyal gelişimin önceki sekiz aşamasının tümünün özelliklerini içerir. Erikson'un Psikososyal Gelişim Aşamalarında yeni bir aşamaya geçilirken, önceki aşamalar sorgulanır ve yeniden bütünleştirilmelidir. Bu nedenle onun teorisine bazen 'epigenetik ilke' denir. Ek araştırmalar, son dört aşamanın bir dereceye kadar önceki aşamaların bir tekrarı olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla gelişim aşamaları ve kimliğin oluşumu, sürekli gelişen bir süreçtir (Orenstein ve Lewis, 2020).

Tablo 2.1: Erikson Gelişim Dönemleri

Çocukluk Aşamaları	Psikolojik Eğilim	Erdem	Gelişim Bozukluğu	Eşlik eden Freudyen evre
Aşama 1- Bebeklik dönemi	Güvene Güvensizlik	karşı Güven	İçe kapanma	Oral evre
Aşama 2 – Erken çocukluk dönemi	Özerkliğe karşı Şüphe	Utanç, İrade	Zorlanım	Anal evre
Aşama 3 – Oyun yaşı dönemi	Girişime Suçluluk	karşı Amaç	Engellenme, inhibisyon	Genital evre

Çocukluk Aşamaları	Psikolojik Eğilim	Erdem	Gelişim Bozukluğu	Eşlik eden Freudyen evre
Aşama 5 – Ergenlik dönemi	Kimliğe karşı kimlik karmaşası	Uygunluk	Yadsıma, reddetme	
Aşama 6 – Genç yetişkinlik dönemi	Yakınlığa İzolasyon	karşı Sevgi, dostluk	Mesafeli davranma	
Aşama 7 – Yetişkinlik dönemi	Üretkenliğe Durgunluk	karşı Özen, ilgi	Reddetme, yadsıma	
Aşama 8 – Yaşlılık dönemi	Doğruluğa Umutsuzluk	karşı Bilgelik	Kibir	

Kaynak: (Orenstein ve Lewis, 2020).

2.1.3.1.5. Davranışçı Kurama Göre Ahlaki Gelişim

Davranışçı kurama göre şartlı öğrenme ile ahlaki davranışlar kazanılabilir. Ahlaki yargılar, dış etkenlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Doğru ve yanlış kavramlarını içeren ahlaki yargılar pekiştirme veya ceza gibi dışsal etkenlere bağlı olarak ortaya çıkar (MEB, 2013).

Edward Thorndike'in öğrenme ile ilgili hazırbulunuşluk, tekrar ve etki yasası olmak üzere üç temel kanunu vardır. Alışkanlıkların meydana gelmesi duysal uyarıcılar ile tepkiler arasındaki bağların güçlenmesine, alışkanlıkların yok olması ise bu bağların zayıflamasına bağlıdır. Uyarıcının yol açtığı tepki pekiştirilirse, uyarıcı ve tepki arasındaki bağ, davranış güçlenir, cezalandırılırsa bağ zayıflar (Senemoğlu, 2013).

John B. Watson yalnızca gözlemlenebilir davranışlar ve olayları ölçerek, davranışı anlamaya çalışmıştır. Watson ve Pavlov, (koşullu) nötr uyanların, tepkisel şartlandırmada refleksleri nasıl ortaya çıkardığını araştırmıştır (<https://en.wikipedia.org/wiki/Behaviorism>).

Skinner, tepkisel ve edimsel olmak üzere iki tür koşullamadan bahseder. Tepkisel davranış bir uyarıcı tarafından oluşturulur, tüm refleksler tepkisel davranıştır. Tepkisel koşullamada pekiştireç tepkiyi oluşturan uyarıcıdır. Edimsel davranış bilinen bir uyarıcı tarafından oluşturulur. Edimsel koşullamada pekiştirme tepkiye bağlı olarak yapılır, tepki doğru ise pekiştireç verilmektedir. Önemli olan davranış ve davranışın sonuçlarıdır. Davranışın ortaya çıkmasında, davranışın sonuçları çok etkilidir. Pekiştirme davranışı kazandırmada, davranışı biçimlendirmede önemlidir. Skinner istenmeyen davranışı yok etmek amacıyla verilen cezanın başka istenmeyen davranışa yol açabileceği, cezaya alternatif başka önerilerin olduğu görüşündedir (Senemoğlu, 2013).

2.1.3.1.6. Sosyal Öğrenme Kuramına Göre Ahlaki Gelişim

Bandura'ya göre insanların başka kişileri ve çevredeki olayları bilişsel olarak işlemesiyle kazanılan bilgi gözlemleyerek öğrenmedir. Bandura insanların başkalarının deneyimlerini gözlemleyerek yeni bilgi ve davranışları öğrenebileceğini savunmuştur. Sosyal öğrenme teorisine göre insanlar gözlem, taklit ve modelleme aracılığıyla öğrenirler. Gözlem yoluyla öğrenme dikkat etme süreci, hatırd tutma süreci, davranışı meydana getirme süreci ve güdülenme sürecinden oluşur (Senemoğlu, 2013).

Bandura daha sonraları çalışmalarına ve bulgularına dayanarak Sosyal Öğrenme Teorisini Sosyal Bilişsel Öğrenme Teorisi olarak yeniden adlandırmaya karar vermiştir. Sosyal bilişsel kuramın dayandığı ilkeler; karşılıklı belirleyicilik, sembolleştirme kapasitesi, öngörü kapasitesi, dolaylı öğrenme kapasitesi, öz düzenleme kapasitesi, öz yargılama kapasitesidir (Senemoğlu, 2013). Teori, üçlü karşılıklı determinizmi içeren bir nedensellik modelini desteklemektedir. Bu karşılıklı nedensellik modelinde, davranış, biliş ve diğer kişisel faktörler ve çevresel etkilerin tümü birbirini çift yönlü etkileyen etkileşimli belirleyiciler olarak işlev görür. Beklentiler, inançlar, benlik algıları, hedefler ve niyetler davranışa şekil ve yön verir. İnsanların ne düşündüğü, inandığı ve hissettiği, nasıl davrandıklarını etkiler. Gözlemsel öğrenmeyi yöneten temel alt işlevlerin geliştirilmesini gerektirir (Bandura, 1989). Çocuğun ahlaki gelişiminde gözlem, model alma ve taklit etme önemli yer tutar. Ebeveynler çocuklarının ilk modelleri olması bakımından önemlidir (MEB, 2013).

2.1.4. Erdem

Erdemler, insan yaşamının bir dizi önemli ve ayırt edilebilir alanında aşırılıklar ile akılcılık (pratik bilgelik veya sağduyu) gelişimini dengelemekle ilgili istikrarlı eğilim kümeleridir (Arthur, Kristjánsson, Harrison, Sanderse ve Wright, 2017). McKinnon (1999) erdemleri kişi tarafından seçilen, uygulama yoluyla elde edilen, genellikle kişinin kendisi ve/veya başkaları için yararlı olan ve kişilerin değerli sonuçlara ulaşmak için belirli türden isteklere sahip olmalarını sağlayan karakter özellikleri olarak tanımlamıştır. Lickona'ya göre (2004) erdemler “ahlaki olarak iyi bir şekilde davranma eğilimleridir” ve iyi karakterin içeriğini oluştururlar. Erdemler doğası gereği özünde iyidirler ve belirli etik kriterleri karşıladığı için nesnel olarak iyi insan niteliklerdir (Lickona, 2004).

Erdem türleri dörde ayrılmaktadır ve iyi insan gelişimi için iş birliği içinde çalışması önemli olan dört erdem türü; ahlaki erdemler, performans erdemleri, vatandaşlık erdemleri ve

zihinsel erdemlerdir (Jubilee Centre, 2002). Ahlaki erdemler; herhangi bir duruma etik olarak iyi yollarla cevap vermemizi sağlayan erdemlerdir. Performans erdemleri; hem iyi hem de kötü amaçlar için kullanılabilecek ve hayatımızı etkili bir şekilde yönetmemizi sağlayan erdemlerdir (Arthur ve ark., 2017). Vatandaşlık erdemleri ortak iyiye katkıda bulunan sorumlu vatandaşlık için gerekli olan karakter özellikleridir. Zihinsel erdemler; muhakeme yeteneği, doğru eylem ve bilgi, doğruluk ve anlayış arayışı için gerekli karakter özellikleridir (Jubilee Centre, 2002).

Lickona'ya (2004) göre güçlü bir karakter için gerekli olan on temel erdem; bilgelik, adalet, metanet, özdenetim, sevgi, olumlu bir tutum, sıkı çalışma, doğruluk, şükran ve alçakgönüllülüktür.

Bilgelik: Hem kendimiz için hem de başkaları için iyi olan mantıklı kararlar vermemizi sağlayan bilgelik iyi karar, iyi yargı anlamını taşır. Bilgelik bize diğer erdemleri nasıl uygulamaya koyacağımızı, nasıl hayata geçireceğimizi örneğin ne zaman harekete geçeceğimizi, nasıl davranacağımızı ve farklı erdemler çatıştıklarında nasıl dengeleyeceğimizi söyler (örneğin, dürüstçe gerçeği söylerken birinin duyguları incinebilir). Bilgelik, doğru bir şekilde farketmemizi, hayatta gerçekten neyin önemli olduğunu görmemizi ve öncelikleri belirlememizi sağlar.

Adalet: Tüm insanların haklarına saygı duymak demektir ve medenilik, dürüstlük, saygı, sorumluluk ve hoşgörü gibi kişiler arası erdemlerin çoğunu içerir.

Dayanıklılık: Dayanıklılık; zorlukların, yenilgilerin, rahatsızlıkların ve acıların üstesinden gelmemizi veya bunlara dayanmamızı sağlayan içsel dayanıklılıktır. Cesaret, esneklik, psikolojik sağlamlık, sabır, azim, sebat ve sağlıklı bir özgüven metanetin tüm yönleridir.

Özdenetim: Kendimizi yönetme yeteneğidir, “ölçülülük” olarak da adlandırılır. Öfkemizi kontrol etmeyi, duygusal istekleri ve tutkuları düzenlemeyi ve yanlışlara karşı koyma sağlar.

Sevgi: Bir başkasının uğruna fedakarlık etme isteğidir. Empati, merhamet, nezaket, cömertlik, hizmet, sadakat, vatanseverlik ve bağışlayıcılık gibi önemli insani erdemler kümesidir.

Olumlu bir tutum: Hayatta olumlu bir tavrınız varsa, kendiniz ve başkaları için değerlisiniz demektir. Umut, coşku, esneklik ve mizah duygusu gibi karakterin güçlü yönleri olumlu bir tutumun parçasıdır.

Sıkı çalışma: Eylemlerimizi meşrulaştırmak için girişkenlik, çalışkanlık, azim ve sebatla çalışma, hedef belirlemeyi içerir.

Doğruluk: Ahlaki ilkeye bağlı kalmak, ahlaki vicdana bağlı kalmak, sözünü tutmak ve inandığımız şeylerin arkasında durmaktır. Doğruluk kendine doğruyu söylemek iken dürüstlük başkalarına doğruyu söyleyemektir.

Şükran/minnettarlık: Mutlu bir hayatın sırrı olarak tanımlanır. Örneğin günlük nimetlerimiz şükran ve minnet duymayı sağlar.

Alçakgönüllülük: Kusurlarımızın farkına varmayı ve daha iyi bir insan olmayı sağlar ve tüm ahlaki yaşamın temelidir. Alçakgönüllülük, kusurlarımız ve başarısızlıklarımız için başkasını suçlamak yerine sorumluluk almamızı ve onları düzeltmeye çalışmamızı sağlar. Erdemler birbirleriyle bağlantılıdır; bir erdem üzerinde ciddi bir şekilde çalışma diğer tüm erdemleri muhtemel olarak yukarı çekecektir ya da erdemlerden birinde ciddi bir zayıflık diğerlerini de aşağı çekme eğiliminde olacaktır (Lickona, 2004).

2.1.5. Değer

Schwartz (1994) değerleri, “bir kişi ya da sosyal bir varlığın hayatında yol gösterici ilke olarak hizmet veren, önem dereceleri farklı, cazip olan durum-ötesi hedefler” olarak tanımlamıştır. Değerler; bireyin belirli bir davranış tarzını ya da var olma durumunu, kişisel olarak ve sosyal olarak alternatif davranış tarzlarına ya da var olma durumlarına tercih etmesidir (Rokeach, 1968).

Schwartz değerleri kültürler bakımından incelemiş olup; uyumluluk, gelenek, güvenlik, iyilikseverlik, evrensellik, kendini yönetme, uyarım, hazcılık, başarı ve güç olmak üzere kültürler içerisinde ve kültürler arasında tanınması muhtemel olan ve değer önceliklerini oluşturmak için kullanılabilecek motivasyonel olarak farklı 10 değer türü belirlemiştir (Schwartz, 1992). Spranger ise değerleri kişilik tiplerine göre bilimsel değerler, ekonomik değerler, estetik değerler, sosyal değerler, politik değerler, dini değerler olmak üzere 6’ya ayırmıştır. Lee ve Cookman değerleri spor bağlamında incelemiş olup; kazanma, keyif, sportmenlik, merhamet, dürüstlük, anlaşmanın sürdürülmesi, toplumsal imaj, itaat, iyi oyun, yoldaşlık, başarı, işine bağlılık, takım uyumu, kendini gerçekleştirme, beceri sergileme, uyum, sağlık ve zindelik, hoşgörü olmak üzere 18 farklı değer tespit edilmiştir (Lee ve Cockman, 2016).

Lickona değerleri; ahlaki değerler ve ahlaki olmayan değerler olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Dürüstlük, sorumluluk ve adalet gibi değerler ahlaki değerlerdir; zorunluluk ve yükümlülük taşır. Ahlaki değerler, bize ne yapmamız gerektiğini söyler. Bir sözü tutmak, faturaları ödemek, çocuklara bakmak ve başkalarıyla olan ilişkilerimizde adil olmak zorundayız. Ahlaki değerlere istemesek de onlara uymalıyız (Lickona, 1992). Ahlaki değerler tamamen öznel veya keyfi olma anlamında göreceli değildir; daha ziyade nesnel olarak insan doğası ve deneyimine dayanırlar. Örneğin başkalarıyla olan ilişkilerde adil, dürüst ve merhametli olmak, temel insan onuruyla tutarlı ve geliştirecek şekilde davranmaktır. Filozoflar, adalet, dürüstlük ve sevgi gibi temel değerlerden, doğası gereği ve nesnel olarak iyi olduklarından bahsederler çünkü insanlığımızı oluşturan veya tanımlayan insani iyilikten doğarlar (Ryan ve Lickona; Ryan ve Lickona, 1992). Ahlaki değerler de; evrensel ahlaki değerler ve evrensel olmayan ahlaki değerler olmak üzere iki kategoriye ayrılabilir. Tüm insanlara adil davranma, hayatlarına saygı gösterme, özgürlük ve eşitlik gibi evrensel ahlaki değerler, temel insani değer ve haysiyetimizi teyit ettikleri için her yerde herkesi bağlar. Tüm insanlar bu evrensel ahlaki değerlere uygun davranmalıdırlar. Evrensel olmayan ahlaki değerler, aksine, evrensel bir ahlaki yükümlülük taşımamaktadır. Bunlar, bir bireyin kendini ciddi bir kişisel yükümlülük altında hissedebileceği ama bu kişisel olarak hissettiği yükümlülükleri başkalarına dayatamayacağı değerlerdir. Ahlaki olmayan değerler, ne istediğimizi veya ne yapmak istediğimizi ifade etmektedir. Örneğin kişisel olarak klasik müzik dinlemeye ya da iyi bir roman okumaya değer verebiliriz ama açıkça bunu yapmak zorunda olmayabiliriz. Ahlaki olmayan değerlere uyma zorunluluğumuz yoktur, böyle bir yükümlülük taşımamaktadır (Lickona, 1992).

Değerler eğitimi ve karakter eğitimi içerik bakımından farklıdır. “Değerler eğitimi estetik, demokratik, toplumsal, ekonomik, siyasi ve dini olmak üzere her türlü değeri içerir ve bireylerin nasıl eylemde bulunacaklarını göz önünde bulundurur. Karakter eğitimi ise dürüstlük, nezaket, cesaret, yardımseverlik, özgürlük, eşitlik ve saygı gibi temel insani değerleri kazandırmayı hedefleyerek bireylerin nasıl bir kişi olmalarını göz önünde bulundurur” (Açıkalın, 2013).

2.1.6. Karakter

Shields ve Bredemeier (1995) karakterin ahlaki veya etik anlamları olduğunu belirtmiş ve karakteri; ahlaki eylemlerin tutarlı bir şekilde gösterilmesine olanak tanıyan kişisel niteliklere veya erdemlere sahiplik olarak tanımlamıştır. Karakter kelimesinin Yunanca anlamı, "önemli bir işarettir." Üstün niteliklere sahip bir birey ve bu nitelikler ayırt edici bir

işaret olduğu için bu niteliklere sahip kişiler karakter sahibi olarak adlandırılmıştır (Nash, 1933). Docheff' e (1997) göre karakter; neyin doğru olduğunu bilme bilgeliğine ve doğru olanı yapma cesaretine sahip olmaktır. Berkowitz (2002) karakterin, bireyin ahlaki olarak işlev görme yeteneğini ve eğilimini etkileyen psikolojik özellikler kümesi olduğunu ve karakterin bir insanın doğru şeyi yapmasını ya da doğru şeyi yapmamasını sağlayan özelliklerden oluştuğunu belirtir. Shields ve Bredemeier (2006) daha sonraları karakteri, bir insanın ahlaki yaşamını yönlendiren ve insanın ahlaki değerleri, yargıları ve sezgileriyle doğruluk içinde yaşamasını sağlayan yönleri olarak tanımlamışlardır. Berkowitz, Battistich ve Bier, (2008) benzer şekilde karakteri, bir bireyin yetkin bir ahlaki özne olarak işlev görmesini sağlayan ve motive eden psikolojik özellikler kümesi olarak tanımlamaktadır. Bir başka deyişle karakter, bireyin doğru olanı yapıp yapmamasını, gerçeği söyleyip söylememesini, tehlikeli bir durumdaki popüler olmayan bir öğrenciye yardım edip etmemesini ve hile yapmanın, çalmanın ya da ahlaki işleyle ilgili başka bir konunun cazibesine direnmesini etkileyen psikolojik yapısının yönleridir. ABD Eğitim Bakanlığı Eğitim Bilimleri Enstitüsü (IES, 2006) karakteri; bireylerin ahlaki ve etik niteliklerinin yanı sıra bu niteliklerin duygusal tepkileri, muhakeme ve davranışlarında gösterilmesi olarak tanımlamıştır. Karakter Eğitimi Ortaklığı (CEP) ise karakteri; kişinin temel değerlerini yaşama ve etik ve merhametli karar verme yoluyla kasıtlı olarak sürekli gelişmeye çalışma çabasıdır olarak tanımlamaktadır (CEP, 2021).

Karakter tanımları incelendiğinde özünde "doğru şeylere sahip olmak" (Lickona, 2004) gibi ahlaki ve etik anlamlar taşıdığını görmekteyiz. Karakter tanımlarında üç farklı görüş vardır. İlk karakter anlayışı doğalcıdır. Bu anlayışa göre bir karakter inşa etmek, bir benlik geliştirmek insan doğasının bir parçasıdır. Tıpkı insanların fiziksel olarak büyümeleri doğal olduğu gibi, insanların kendileri için değerli ya da yararlı oldukları kabul edilen özellikler kazanarak kendilerini oluşturmaları doğaldır, bu da onlara davranış için nedenler sağlar. İnsanlar doğal ve normal olarak olgunlaşma sürecinde birçok gelişimsel aşamadan geçer. Tüm insanlar dünya üzerinde kendi özgün öznel bakış açısına sahip biyolojik, fiziksel olarak bazı farklı özlerle ya da eğilimlerle doğarken, bir karakter ya da benlikle doğmazlar. İkinci anlayış daha metafiziktir. Karakter, kişileri bireyselleştirmeye hizmet eden şeydir ve bir kimlik kriteri sağlar. Her insanı başkası değil kendisi yapar. İki kişi en iyi şekilde benzer karakterlere sahip olabilir ancak aynı karaktere sahip olamazlar. Üçüncü anlayış karakterin etik yönünü vurgular. İnsanların; hayatlarını etik olarak övgüye değer ve / veya çevrelerindeki insanların yaşamlarını geliştiren özelliklere sahip olup olmadıklarına veya bu özelliklerden

yoksun olup olmadıklarına göre iyi veya kötü karakterlere sahip olduğuna karar verilmektedir (McKinnon, 1999).

2.1.6.1. İyi karakter

Gerçekten doğru nedenlerle, zaman içinde tekrar tekrar, uygun yollarla ve doğru motivasyonla iyi eylemler gerçekleştiren kişi iyi karakterli bir kişidir (Miller, 2017). Shields ve Bredemeier (1995) iyi karakterli bir kişiyi “sürekli olarak etik bir şekilde davranan kişi” olarak tanımlamaktadır. İyi karakterin gelişimi bir süreçtir ve süreç şu şekildedir: Güçlü ahlaki alışkanlıklar geliştiren bir birey içsel karakter mücadeleleriyle başa çıkabilir, gereklilikten ya da zorunluluktan değil kendi istediği için iyi olanı yapar ve kötü olandan kaçınır. Bu sürecin sonucunda da iyi olanı yapmak bireyin kişisel karakteri haline gelir (Gough, 1998).

İyi karakter; öz-saygıyı ve başkalarının saygısını kazanmanın, memnuniyet duygusunun, olumlu ilişkilerin, gurur duyulacak başarıların ve hayatın her alanında başarılı olmanın anahtarıdır. Hayatın her alanında başarılı olmanın özünde; dürüstlük, sorumluluk duygusu, nezaket ve zorluk karşısında kararlılık, azim gibi iyi karakter erdemleri olmalıdır (Lickona, 2004).

Ayrıca iyi karakter, bireyin yaşamında gerçek mutluluğunun anahtarıdır. Çünkü gerçek mutluluğun tanımı yardım etmek, fedakarlıkta bulunmak, özdenetim gibi iyi karakter özellikleridir. Tony Devine’nin Kalp ve Karakter Geliştirmek kitabında belirttiği, aynı zamanda evrensel gerçek mutluluk kaynakları olan, evrensel olarak onaylanmış üç yaşam hedefi; karakter olgunluğu (olabileceğimiz en iyi kişi olmak), sevgi dolu ilişkiler (aile ve evlilik gibi) ve topluma katkıda bulunmaktır (başkalarının yaşamlarında olumlu bir fark yaratmak) (Lickona, 2004).

2.1.6.2. Kötü karakter

Shields ve Bredemeier (1995) kötü karakteri (karakter eksikliği) “yüzeysel veya yanlış yönlendirilmiş ahlaki arzular veya alternatif olarak kişinin idealleriyle tutarlı bir şekilde hareket etmesi için yetersiz kararlılık, azim veya cesaret gibi irade başarısızlıklarıdır” olarak tanımlamıştır.

Tony Devine’nin Kalp ve Karakter Geliştirmek kitabında belirtilen evrensel olarak onaylanmış üç yaşam hedefine sahip olmayan bireyler yaşamda kötü seçimler yapar, mutlu olabilmek için kötü alışkanlıklara ve olumsuz davranışlara yönelir ve kötü bir karakteri oluştur (Lickona, 2004). Güçlü karakteri olmayan bireyler genellikle şüpheli, umutsuz, benmerkezcil,

yalnız, dayanıksız ve disiplinsizdir. Bu durum onları bağımlılıklar, kötü alışkanlıklar ve dikkati, enerjiyi, zamanı, parayı boş yere harcama gibi basit zevklere çeker (Lickona,1992). Gençlerde ve gençliğe örnek teşkil eden yetişkinlerin çoğunda gözlemlenen olumsuz davranışların ortak temelinde iyi karakterin olmaması (Davidson, Lickona ve Khmelkov, 2008) yani kötü karakterin olması yer almaktadır.

2.1.6.3. Karakter bileşenleri

Lickona (2001) karakteri, araştırmacılardan farklı olarak temel psikolojik bileşenleri açısından tanımlamıştır. Lickona'ya göre karakterin temel psikolojik bileşenleri; iyi olanı bilmek; iyi olanı istemek ve iyi olanı yapmaktır. İyi olanı bilmek karakterin bilişsel tarafı, iyi olanı istemek karakterin duyuşsal tarafı, iyi olanı yapmak karakterin davranışsal tarafıdır. Örneğin adalet erdemine sahip olmak için; bilişsel olarak adaleti anlamalı (her durumda benden ne istediğini); duyuşsal olarak adaleti önemsemeli (adil bir insan olmayı, başkalarında adaleti takdir etmeyi, bu standardın altına düşüldüğünde yapıcı suçluluk hissetmeyi, adaletsizlik karşısında ahlaki öfke kapasitesine sahip olmayı istemeli) ve davranışsal olarak adaleti uygulamalıyız (kişisel ilişkilerde adil davranmalı ve daha adil bir toplum ve dünya oluşturmak için bir vatandaş olarak katkıda bulunmaya çalışmalıyız) (Lickona, 2001).

Davidson, Lickona ve Khmelkov (2008) ise yapmış oldukları araştırmalarına dayanarak karakterin; performans karakteri ve ahlaki karakter olmak üzere iki temel ve birbirine bağlı bileşenden oluştuğunu ifade etmişlerdir. Burada performans karakteri “ustalık yönelimi” olarak, ahlaki karakter ise “ilişkisel yönelim” olarak tanımlanmıştır. Performans karakteri; bir kişinin okul, iş yeri veya herhangi bir performans ortamında potansiyelini mükemmelleştirmek için gereken çalışkanlık, azim, güçlü bir iş ahlakı, olumlu bir tutum, yaratıcılık ve öz disiplin gibi niteliklerden oluşurken; ahlaki karakter bireyler arası başarılı ilişkiler ve etik davranış için gerekli olan dürüstlük, adalet, özen, saygı ve iş birliği gibi niteliklerden oluşmaktadır. Karakterli bir kişi; performans karakterinin (en iyi çalışma) yanı sıra ahlaki karaktere (en iyi etik davranış) de sahiptir. Çünkü bireyde performans karakteri eksikliğinde kişinin iyi hedeflerini gerçekleştirmesi için gerekli olan güven, azim, organizasyon, yaratıcılık gibi yetenekleri olamayabilir. Öte yandan bireyde ahlaki karakter eksikliğinde, kişi iyi hedefler seçtiğinde bu hedefleri gerçekleştirmek için etik olmayan araçlar kullanabilir veya bencil veya kötü hedefler seçebilir (Davidson, Lickona ve Khmelkov, 2008).

2.1.6.4. Spor bağlamında karakter bileşenleri

Araştırmacılar karakteri spor bağlamındaki bileşenler açısından da tanımlamışlardır. Shields ve Bredemeier (1995) spor bağlamında karakteri; merhamet, adalet/dürüstlük, sportmenlik ve doğruluk olmak üzere dört erdem açısından tanımlamışlardır:

Merhamet: Empati ve başkalarının "duygularını paylaşmak" yeteneği ile yakın ilişkili olan bir erdemdir.

Adalet/dürüstlük: Tarafsızlık ve eşit düşüncüyü gerektiren bir erdemdir.

Sportmenlik: Kişinin çekici rakip değerler karşısında ahlaki vizyonuna bağlılığını sürdürmesi ve ciddiyet/ciddiyetsizlik arasında, eleştiri/onaylama arasında verimli bir stresi sürdürmesi olarak iki tamamlayıcıyı içeren bir erdemdir. Sportmenlik erdeminde başarılı olmak için oyun ruhuna bağlılık ile güç kazandırılmış, yoğun bir çaba gerekir. Sportmenlik erdemine sahip olan kişi için bir ihtilaf veya çatışma durumunda etik standartlar stratejik kazanımlardan daha öncelikli olur.

Doğruluk/bütünlük: Birinin kendi inançlarına göre hareket etmesini sağlayan bir erdemdir. Doğruluk erdemi; kişinin ahlaki değerine ve ideale inancını ifade eden ahlaki öz-saygı duygusu ve kişinin ahlaki niyetini yerine getirme yeteneğine sahip olduğu inancını ifade eden ahlaki öz-yeterlik duygusu olmak üzere iki niteliğe dayanmaktadır (Shields ve Bredemeier, 1995).

Beller (2002) spor bağlamında karakteri, değer türlerine göre sosyal karakter ve ahlaki karakter olmak üzere iki bileşen açısından tanımlamış ve tipik sosyal karakter değerlerini bağlılık, özveri, fedakarlık, takım çalışması ve iyi vatandaşlık; ahlaki karakter değerlerini ise doğruluk, dürüstlük, fair play, adalet ve sorumluluk olduğunu belirtmiştir. Shields ve Bredemeier (2006) spora katılım ile geliştirilebilen belirgin ve önemli karakter bileşenlerini tanımlamışlardır. Bu bileşenler; perspektif kazanma, rol üstlenme ve empati, ahlaki muhakeme ve inançlar ve motivasyonel yönelim olmak üzere üç kümeye ayrılmıştır.

Perspektif/derinlemesine inceleme yeteneği kazanma: Bilişsel bir beceri olup, bir durumu çeşitli açılardan anlamayı içerir. Empati duygusal bir beceri olup; başka bir kişinin veya bir grup insanın deneyimine dolaylı katılma yeteneği ve eğilimidir (Shields ve Bredemeier, 2006).

Ahlaki muhakeme: Ahlak konusunda kasıtlı ve bilinçli olarak düşünmemizi sağlayan kapasite olarak tanımlanabilir ve her zaman olmasa da çoğu zaman ahlaki bir sonuca yol açan ahlaki düşünceler veya ahlaki olmayan düşüncelerle düşünmeyi içerir (Saunders, 2015).

Motivasyonel yönelim: Nicholls'ın başarı motivasyon teorisine göre başarı motivasyonu görev yönelimi ve ego yönelimi olmak üzere iki farklı türde ortaya çıkmaktadır. Görev yönelimli bir kişi görevde yetkin olma arzusu ile motive olur ve görev yönelimli kişi için yetkinlik, bir görevin veya becerinin ustalığıdır. Ustalık çabanın uygulanması yoluyla kazanılır. Görev yönelimli bir kişi başarısını ölçerken mevcut performansını önceki performansıyla veya nesnel bir standartla karşılaştırır. Ego yönelimli bir kişi ise rekabetçi bir durumda diğerlerinden daha iyi performans gösterme isteği ile motive olur ve ego yönelimli kişi için yetkinlik, başkalarından daha yüksek bir yeteneğe sahip olmaktır. Ego yönelimli bir kişi başarısını ölçerken sosyal karşılaştırma yoluyla ölçer (Shields ve Bredemeier, 2006). Ego yönelimine göre üstünlük inancı başarının yüksek yetenek gerektirdiği ile ilişkiliyken, görev yöneliminde başarı inancı ilgi, çaba ve akranlarla iş birliği gerektirdiği ile ilişkilidir (Duda ve Nicholls, 1992).

Shields ve Bredemeier daha sonraları spor bağlamında karakter bileşenlerini tanımlamışlardır ve karakteri, Blasi'nin ahlaki karakter bileşenlerine (istek ve öz-kontrol iradesi) atıfta bulunarak ahlaki istek ve ahlaki irade olarak iki bileşene ayırmışlardır. Ahlaki istek; kısmen kişinin en iyi ahlaki muhakemesini yansıtan ahlaki inançlar, tutumlar ve idealleri içerirken; ahlaki irade; odaklanma, uzak hedefleri akılda tutma ve hedefleri belirli görevler dizisine ayırma gibi bir dizi birbirine bağlı becerileri içermektedir. Ahlaki istek ahlaki erdemlere; ahlaki irade ise performans erdemlerine (azim, öz kontrol, dayanıklılık ve cesarete) yol açabilir. Spor araştırmacıları, sporda karakterin ahlaki istek bileşeniyle ilgili olarak ahlaki değerler, sportmenlik, ahlaki muhakeme, oyun muhakemesi ve takımların ahlaki atmosferini; ahlaki irade ile ilgili olarak başarı motivasyonu, motivasyonel iklim ve başarı etiğini araştırmışlardır (Shields ve Bredemeier, 2008).

2.1.6.4.1. Spor ve Ahlaki İstek

Shields ve Bredemeier'in (2008) tanımlamış olduğu sporda ahlaki isteğin bileşenlerine tek tek bakılacak olursa değerler, sportmenlik, ahlaki muhakeme, oyun muhakemesi ve ahlaki atmosfer kavramları ortaya çıkmaktadır. Bu kavramlar şu şekilde tanımlanabilir:

Değerler: Schwartz değeri kavramsal beş özelliğine göre; “belirli durumları aşan, insanların davranışların ve olayların seçiminde veya değerlendirmesinde rehberlik eden ve bir değer öncelikleri sistemi oluşturmak için diğer değerlere göre önem sırasına göre sıralanan, arzu edilen son durumlara veya davranış biçimlerine ilişkin bir inançtır” olarak tanımlar (Schwartz, 1994).

Sportmenlik: Sportmenlik; hem bir dizi tutum ya da değerdir hem de onlara ifade veren davranıştır (Shields ve Bredemeier, 2008).

Ahlaki Muhakeme: Ahlak konusunda kasıtlı ve bilinçli olarak düşünmemizi sağlayan kapasitedir (Saunders, 2015).

Oyun muhakemesi: Oyun muhakemesi insanların spor bağlamında ahlaki durumları nasıl düşündükleri, ele aldıkları ve düzenledikleridir (Shields ve Bredemeier, 2008)

Ahlaki Atmosfer: Ahlaki atmosfer terimi Kohlberg ve arkadaşları (Power, Higgins ve Kohlberg, 1989) tarafından bir grubun ahlaki davranış için ortak normlarına atıfta bulunmak için kullanmıştır. Tüm gruplar gibi spor takımları da her grup üyesinin ahlaki eylemlerini şekillendirmeye yardımcı olan kolektif normlardan oluşan bir ahlaki atmosfer geliştirir (Ommundsen, Roberts, Lemyre ve Treasure, 2003).

2.1.6.4.2. Spor ve Ahlaki İrade

Shields ve Bredemeier (2008) sporda ahlaki irade bileşenlerinin ise başarı motivasyonu, motivasyonel iklim ve başarı etiği kavramları olarak ortaya çıktığını ifade etmiştir. Bu kavramlar şu şekilde tanımlanabilir:

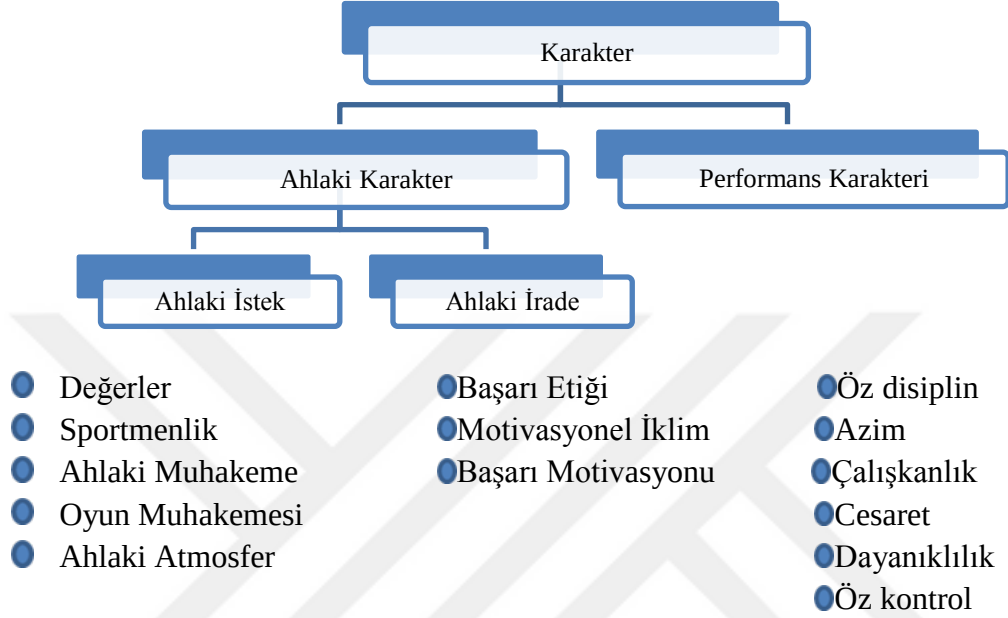
Başarı Motivasyonu: Nicholls başarı motivasyon teorisinde iki tür yönelim olduğunu belirtmiştir. Bunlardan görev yöneliminde bireyler başarıyı öz-referanslı olarak değerlendirip becerileri sergilerken ustalık için daha fazla çaba gösterirler ve yüksek çaba gerektiren görevler ile daha az çaba gerektiren görevler arasındaki dengeyi sağlarlar. Ego yöneliminde ise bireyler başarıyı başkalarını referans alarak değerlendirip becerileri sergilerken performans için çaba gösterirler (Shields ve Bredemeier, 2008).

Motivasyonel İklim: Ames'in bir motivasyonel yönelimin yerine diğerini destekleme eğilimi olan bağlam içindeki unsurlar olarak ifade ettiği motivasyonel iklim terimi ustalık iklimi ve performans iklimi olmak üzere ikiye ayrılır. Ustalık iklimi görev yönelimini, performans iklimi ise ego yönelimini ortaya koyma ve artırma eğilimindedir. Ustalık iklimi takım içi iş birliği, performans ve sonuç üzerinde çaba, gelişmeye vurgu gibi özelliklerle; performans iklimi takım içi rekabet, değişken itibar ve hatalar için ceza gibi özelliklerle karakterize edilir (Shields ve Bredemeier, 2008).

Başarı Etiği: Görev yönelimli kişiler doğası gereği, kendini geliştirme, öğrenme, gelişme ve mükemmelliğe yönelik çabanın iyi olduğunu benimser. Ego yönelimli kişiler ise araçsal olarak (başkalarına üstünlük göstermek) iyi olduğu için kapasitelerini geliştirir,

istenilen şey başkalarına kıyasla en iyi olmaktır. Nicholls'a (1989) göre etik olarak görev yönelimi ego yöneliminden daha arzu edilir başarı motivasyon türüdür (Shields ve Bremeier, 2008).

Araştırmacıların açıklamalarını göz önünde bulundurarak spor bağlamında aşağıda yer alan karakter bileşenleri tablosu ortaya çıkabilir:

Şekil 2.1: Karakter Bileşenleri

2.2. Karakter Eğitimi

Bireyde iyi karakterin oluşumu doğuştan veya otomatik olarak meydana gelmez ancak öğretme, örnek ve uygulama yoluyla geliştirilir (Arthur, 2008). İyi karakterin gelişimi için sergilenen yaklaşımlar karakter eğitimi olarak adlandırılmıştır (Lickona, 1996). Literatürde karakter eğitimi tanımları incelendiğinde farklı tanımlar olduğu görülmektedir.

Karakter eğitimi; gençlerin temel etik değerleri anlamalarına, önemsemelerine ve onlara göre davranmalarına yardımcı olmaları için okulların, ailelerin ve toplumların kasıtlı çabasıdır (CEP, Akt. Lickona, 1996). Berkowitz'e (1999) göre karakter eğitimi, bireylerin ahlaki işleyişinin herhangi bir yönü veya tüm yönlerinin oluşumunu teşvik etmek için kasıtlı müdahaledir. Lickona (2001) karakter eğitimini; erdemi bilişsel, duygusal ve davranışsal boyutlarında geliştirmek için kasıtlı bir çaba olarak tanımlamıştır. Lickona bir başka tanımda karakter eğitimini, erdemi geliştirmek için kasıtlı bir çabadır ve erdem, bir toplumun sürdürmesi gereken temel değerler biçimindedir (Lickona, 1998) olarak tanımlamıştır. Milson ve Mehlig (2002) karakter eğitiminin, temel etik değerlere göre öğrencilerde anlayış,

bağlılık ve davranış eğilimi geliştirme süreci olduğunu belirtmiştir. ABD Eğitim Bakanlığı Eğitim Bilimleri Enstitüsü (2006) ise karakter eğitimini, iyi karakterin gelişimi ve ilgili temel etik değerleri (ahlaki değerler, erdemler, karakter özellikleri veya ilkeler) teşvik etmek amacıyla düzenlenen etkinlikler ve deneyimler olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlardan yola çıkarak; bireyde iyi karakterin gelişimi amacıyla bireyin temel etik değerleri ve erdemleri bilmesi, benimsemesi, değer vermesi ve yaşantısında uygulaması için aile, okul ve çevrenin kasıtlı ve bilinçli çabasına karakter eğitimi diyebiliriz.

Karakter eğitiminin odağını; erdemler ve adil davranma, saygı gösterme, özgürlük ve eşitlik gibi evrensel ahlaki değerler (Lickona, 1992) ve iyi karakterin temeli ve aynı zamanda karakter eğitiminin felsefi bir başlangıç ilkesi olan duyarlılık, dürüstlük, adalet, sorumluluk ve kendine ve başkalarına saygı gibi temel etik değerler oluşturur (Lickona,1996).

Karakter eğitimi normalde ahlaki eğitime spesifik bir yaklaşım olarak görülür ve nihayetinde bir öğrencinin nasıl bir insan olarak büyüyeceği ile ilgilidir. (Arthur, 2003). Karakter eğitimi programları, ahlaki içeriğin yanı sıra süreci de içermelidir ve insani iyiliğe dayalı göreceli olmayan bir duruşa dayanmalıdır (Ryan ve Lickona, 1992). Arthur (2003) karakter eğitime dair dört temel öneriyi şöyle sıralamıştır:

- 1- Ahlaki eğitim amaçları sadece kontrolsüz gizli bir öğretim programına bırakılamaz, takip edilebilir olmalı ve bu amaçlar için adil bir kamu desteği ve fikir birliğine sahip olunması gerekir.
- 2- Davranışsal hedefler karakter eğitiminin bir parçasıdır.
- 3- Çocuklarda antisosyal davranış, değerlerin yokluğunun bir sonucudur. Değerler ve davranış arasında varsayılan bir ilişki vardır.
- 4- Birçok karakter eğitimcisi sadece davranışları değiştirmeye çalışmakla kalmaz, aslında belirli karakter niteliklerini üretmeye çalışır. Bireyin pasif bir katılımı değil, onun yerine bireyin kendi oluşumuna aktif ve bilinçli katılımını içerir.

2.2.1. Karakter Eğitiminde Etkili ve Sorumlu Unsurlar

Karakter nitelikseldir ve kalıtım, çevre ve faaliyet unsurları onu etkiler (Nash, 1933). "Çocuklarla ilgilenen tüm yetişkinler, isteyerek veya istemeden de olsa çocukların büyümesine ve gelişmesine ya yardım eder ya da engeller" (Aristoteles, Akt. Berkowitz ve Bier, 2005). Çocuklarda iyi karakterin oluşumu, sadece okulların değil aynı zamanda kitle iletişim araçları, tv, akran grupları, aile (Ryan ve Lickona, 1992), kardeşler, gönüllü organizasyonlar (Arthur, 2003) inanç toplulukları, gençlik örgütleri, iş dünyası, hatta medyaya

kadar uzanan gençlerin değerlerine ve yaşamlarına dokunan herkesin ortak görevidir (Lickona, 2004). Çocukların karakter oluşumu üzerinde etkili ve sorumlu olan kurumları aile, çevre ve okul olmak üzere üç başlık altında toplayabiliriz.

2.2.1.1. Karakter Eğitimi ve Aile

Karakter gelişimi üzerine yazılanların çoğu okulun rolü üzerine yazılırken, klasik bilgelik, ailenin çocuğun birincil ahlaki eğitimcisi olduğunu savunur (Lickona, Ryan ve Lickona 1992). Aile, erdemin ilkokuludur; sevgiyi öğrendiğimiz, kendimizden daha büyük bir şeye bağlılık, fedakârlık ve inanç hakkında öğrendiğimiz yerdir. Aile, diğer tüm sosyal kurumların üzerine inşa edildiği ahlaki temeli oluşturur (Lickona, 2004). Ebeveynler çocuklarının ilk ahlaki öğretmenleridir ve çocuklar üzerinde en kalıcı etkiye sahiptir. Ebeveyn-çocuk ilişkisi duygusal yönden çocukların kendilerini hem sevilen ve değerli ya da sevilmeyen ve önemsiz hissetmelerini sağlar. Ebeveynler, hayatın anlamını ve ahlaki bir yaşam sürmenin esas nedenlerini göstererek ahlaki öğretebilecek konumdadır (Lickona, 1992). Ebeveynler çocuklarının ahlaki gelişiminde ahlakın çekirdeğinin, kendisine, diğer insanlara ve tüm yaşam biçimleri ve çevreye saygı olduğunu bilmelidir (Lickona, Ryan ve Lickona 1992). Benlik saygısı karakter gelişimi için önemlidir, çünkü ahlak evde başlar, çocuğun benlik kavramının merkezinde yer alır (Lickona, Ryan ve Lickona 1992).

2.2.1.2. Karakter Eğitimi ve Çevre

İnsan olmak bireysel bir olgu değil sosyal bir olgu olduğu için karakter gelişimi bireysel bir süreç değil, sosyal bir süreçtir (Johnson, Ryan ve Lickona, 1992). Karakter gelişimi sosyal bir olgu olduğu için bireyin çevresi bireyin karakterinin oluşumunda önemli bir etkiye sahiptir. Kitle iletişim araçları, televizyon, internet, akran grupları, gönüllü organizasyonlar, inanç toplulukları, gençlik örgütleri, hatta iş dünyasına kadar uzanan, gençlerin değerlerine ve yaşamlarına dokunan herkes bireyin çevresini oluşturmaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişimine paralel olarak çocukların televizyon, internet vb. ekran başında kalma süreleri artmaktadır. Bu durum aşağıda yer alan nedenlerden dolayı çocukların karakter gelişiminde olumsuz etkiler oluşturmaktadır:

Çocukları normal ve uygun insan davranışı hakkındaki algılarını potansiyel olarak etkileyen şiddet, yasaları çiğneme, sadakatsizlik, eşyaların sizi mutlu ettiği fikri gibi her türlü değersiz ahlaki içeriğe maruz bırakır.

Neredeyse kaybolan noktaya kadar, aile görüşmeleri, oyunlar, şenlikler ve çocukların sosyalleşmesinin meydana geldiği ve değerlerinin oluştuğu argümanları da azaltır (Ryan ve Lickona, 1992).

Bireyin özellikle ergenlik döneminde karakterinin gelişiminde bir başka önemli etken akran gruplarıdır. Bu dönemde arkadaş grupları karakterini olumlu veya olumsuz yönde etkilenebilir.

2.2.1.3. Karakter Eğitimi ve Okul

Zekâ artı karakter - gerçek eğitimin amacı budur (Martin Luther King). Karakter oluşumu, eğitimin tarihsel olarak başarmayı amaçladığı; genellikle açıkça ifade edilmeyen basitçe varsayılan bir amaçtır. Okullar, karakter özelliklerini şekillendirmede ve güçlendirmede önemli bir rol oynamaktadır (Arthur, 2003). Öğretmenler olumlu ya da olumsuz örneklerle, isteyerek ya da istemeden de olsa öğrencilerin karakter oluşumunu şekillendirirler. Eğitimciler için karakter eğitimi kaçınılmazdır (Berkowitz ve Bier, 2005). Öğrencilerde iyi karakteri geliştirmek için karakter eğitimi yükü kaçınılmaz olarak okula düşmektedir. Okulun bazı olumlu özellikleri karakter gelişimine katkıda bulunur (Arthur, 2003). Okullarda karakter eğitimi verilmesinin nedenleri;

- Bütün yönleriyle dört dörtlük bir insan olmak için iyi bir karaktere ihtiyacımız olması;
- Okulların iyi karakterlerin dayandığı değerlere göre personeli ve öğrencileri teşvik eden, sorumlu tutan, kutlayan, öğreten, yayan sivil ve yardımsever insan toplulukları olduğunda daha iyi yerler (öğretme ve öğrenmeye kesinlikle daha elverişli) olması;
- Ahlaki bir toplum oluşturma görevinin gerekli olmasıdır (Lickona, 1996).

Eğitimin ahlaki bir amacı olduğunu kabul etmek, karakter eğitimini eğitimin ayrılmaz bir parçası olarak dâhil etmektir (Arthur, Kristjánsson, Harrison, Sanderse ve Wright, 2017). Okul ahlaki bir kuruluştur ve değerler, öğretimin içeriği ve sürecinde bol miktarda bulunur (Kohlberg, 1977). Okullar öğrencilerin okuldayken davranışlarını geliştirebilseler ve kanıtlar gerçekten de bunu yapabildiklerini gösteriyorsa bile okulun değerleri evde desteklenmiyorsa çocuğun karakteri üzerinde kalıcı etki olasılığı azalır. Bu nedenle okullar ve aileler ortak bir amaç için bir araya gelmelidir. Birlikte çalışan bu iki biçimlendirici sosyal kurum, ahlaklı insanları yetiştirmek ve ulusun ahlaki yaşamını yükseltmek için gerçek güce sahiptir

(Lickona,1992). Etkili karakter eğitiminde, sadece eğitimcilerin ve velilerin değil, saygın, nazik bir toplumu önemseyen herkesin payı vardır. Karakter eğitimi, bir insanın doğal olarak ne olduğunun aksine ne olabileceği umudunu taşır (Arthur, 2003). Gelecek için umut, çocukların karakterini, yetişkin olarak kendi karakterimizi ve nihayetinde kültürümüzün karakterini yüceltmek amacıyla herkesin bir araya gelebilmesidir (Lickona, 2004).

Çocukların ahlaki eğitimleri için hedefler; işbirlikçilik, karşılıklı saygı, ilişkilerde benmerkezcilikten uzaklaşmaları ve tamamen ahlaki bir birey olarak gelişimini teşvik etmektir. Okullar bu alanlarda gelişim için çocuklarda aşağıdaki nitelikleri geliştirmelidir:

- Öz saygı: Sadece yetkinlikten değil, aynı zamanda başkalarına karşı prososyal davranıştan da değerli duyguları türetebilmelidir.
- Sosyal perspektif alma: Diğerleri nasıl düşünüyor ve hissediyor?
- Ahlaki muhakeme: Yapılacak doğru şey nedir?
- Gerekçeli kanıt, farklılığa hoşgörü, demokratik süreçler gibi prosedürel değerler ve dürüstlük, merhamet, adalet gibi asli değerler dâhil kültürel olarak önemli değerler bilgisi.
- Problem çözme, iletişim gibi; ortak bir hedefe doğru başkalarıyla iş birliği yapma becerileri.
- Adalet, nezaket, doğruluk ve başkalarına saygı gibi karakter özellikleri.
- Sosyalleştirici olarak yetişkinlerin olumlu etkilerine açıklık (Lickona, Ryan ve Lickona, 1992).

2.2.1.3.1. Okullarda Karakter Eğitimi İlkeleri

Okullarda karakter eğitimi çalışmalarını planlamak ve mevcut karakter eğitimi programlarını ve materyallerini (kitaplarını ve öğretim programı kaynaklarını) değerlendirmek için kullanılabilecek kriterler olarak Lickona (1996), Character Education Partnership tarafından yayınlanan ve aynı zamanda karakter eğitiminin temel unsurlarını da tanımlayan 11 ilke sunmuştur. Bu ilkeler;

1. Karakter eğitimi iyi karakter temeli olarak temel etik değerleri teşvik eder.
2. "Karakter", düşünme, hissetme ve davranışı içeren kapsamlı olarak tanımlanmalıdır.
3. Etkili karakter eğitimi, okul hayatının her aşamasında temel değerleri teşvik eden kasıtlı, proaktif ve kapsamlı bir yaklaşım gerektirir.

4. Okul önem veren bir topluluk olmalı.
5. Karakterini geliştirmek, öğrencilerin ahlaki eylem için fırsatlara ihtiyacı var.
6. Etkili karakter eğitimi, tüm öğrencilere saygı gösteren ve başarılı olmalarına yardımcı olan anlamlı ve zorlu bir akademik programı içerir.
7. Karakter eğitimi, öğrencilerin içsel motivasyonunu geliştirmek için çalışmalı.
8. Okul personeli, karakter eğitiminde sorumluluğu paylaşan ve öğrencilerin eğitimini yönlendiren aynı temel değerlere uymaya çalıştığı öğrenme ve ahlaki bir topluluk olmalıdır.
9. Karakter eğitimi hem personelden hem de öğrencilerden ahlaki liderlik gerektirir.
10. Okul, karakter oluşturma çabalarında ebeveynleri ve topluluk üyelerini tam ortak olarak bulmalıdır.
11. Karakter eğitiminin değerlendirilmesi okulun karakterini, okul personelinin karakter eğitimcileri olarak işleyişini ve öğrencilerin iyi karakterler gösterme derecesini değerlendirmelidir (Lickona,1996).

2.2.1.3.2. Okullarda Karakter Eğitimi Kriterleri

Lickona (2001) karakter eğitiminin niteliği ve bu niteliğin nasıl değerlendirileceği hususunda karakter eğitimi etkinliklerinin belirlenmesinde ve değerlendirilmesinde faydalı olabileceğini düşündüğü on kriter önermiştir. Bu kriterler;

“Kriter 1: Karakter eğitimi, yaygın olarak kabul edilen karakter eğitimi ilkelerini uyguladığı ölçüde etkilidir.

Kriter 2: Karakter eğitiminin, programı deneyimleyen öğrenciler, yapmayan öğrencilerle karşılaştırıldığında daha büyük kazançlar gösterirse etkili olduğunu söyleyebiliriz.

Kriter 3: Karakter eğitimi, bir okulun topluluk hissini güçlendirirse etkilidir.

Kriter 4: Karakter eğitimi, araştırmaya dayanan uygulamalar kullanıyorsa etkilidir.

Kriter 5: Kontrol grubu olmasa bile, uyguladığımız program sonrası sınıf veya okul genelindeki davranışlar iyileşirse karakter eğitimini etkili görebiliriz.

Kriter 6: Bireysel bir öğrencide gözlemlenebilir bir farklılık oluştursa karakter eğitimi etkilidir.

Kriter 7: Öğrenciler kendileri üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu ifade ederse karakter eğitimi etkilidir.

Kriter 8: Karakter eğitimi, akran kültürünü erdem lehinde harekete geçirirse etkilidir.

Kriter 9: Karakter eğitimi, öğrencilerimiz kendi çocukları olduğunda etkili ebeveynler olmalarına yardımcı olursa etkilidir.

Kriter 10: Karakter eğitimi, öğrenciler ahlaki kararlar alırken inanç gelenekleri de dâhil olmak üzere tüm entelektüel ve kültürel kaynaklarını kullanmalarına yardımcı olursa etkilidir” (Lickona, 2001).

2.2.2. Karakter Eğitiminin Önemi

“Düşüncelerinize dikkat edin, çünkü düşünceleriniz sözleriniz olur.

Sözlerinize dikkat edin, çünkü sözleriniz eylemleriniz olur.

Eylemlerinize dikkat edin, çünkü eylemleriniz alışkanlıklarınız olur.

Alışkanlıklarınıza dikkat edin, çünkü alışkanlıklarınız karakteriniz olur.

Karakterinize dikkat edin, çünkü karakteriniz kaderiniz olur. ”

Bir okul müdürünün öğrenciliğinden itibaren hafızasında yer eden bu sözler karakterin bireyin ve toplumun yaşantısındaki yerini ve önemini ifade etmektedir. Amaçlı, üretken ve tatmin edici bir yaşam sürmek, güçlü ve sarsılmaz bir aile yapısına sahip olmak, güvenli, ilgili ve etkili okullara sahip olmak, medeni, hoşgörülü, saygın ve adil bir toplum inşa etmek için iyi bir karaktere ihtiyacımız vardır. Çiçero iyi karakterin toplum için önemini ”Vatandaşın karakterinde ulusun refahı yatar” sözleriyle ifade etmiştir. Karakter bir toplumun kaderini şekillendirir. Bir toplum, temel erdemlerini, güçlü karakterlerini bir sonraki nesle aktarmada başarısız olduklarında yani ahlaki öz bozulduğunda dağılırlar, çökerler. Tarihçi Arnold Toynbee, ahlaki özün bozulmasının sonuçlarına "Yirmi bir kayda değer medeniyetten on dokuzu, dışarıdan fetihle değil, içeriden ahlaki çöküşle yok oldu" ifadeleri ile yer vermiştir (Lickona, 2004). Bir bireyin karakteri toplumumuzu; hatta teknoloji ile küçülen günümüz dünyasında toplumumuz dışındaki kişileri de etkileyerek (CEP) bireyin ve toplumun kaderini (Lickona, 2004) ve hatta dünyanın geleceğini şekillendirir.

Karakter eğitimi sadece sosyal becerilerin kazanılmasıyla ilgili değildir: nihayetinde bir öğrencinin nasıl bir insan olarak büyüyeceği ile ilgilidir (Arthur, 2003). Ayrıca öğretmenlerin ve okulların karakter eğitimi sorumluluklarını yerine getirmemesi ve okullarda sadece ders başarısına odaklanılıp öğrencilerin karakterine olan ilgisinin eksikliği, gençlerde şiddetin artması, bağımlılıklar ve benzer sorumsuz ve saygısız davranışlarla kanıtlanmış

ahlaki bir çöküşe yol açmaktadır (Milson ve Mehling, 2002). Bireysel karakter ve toplumsal yaşam arasında bağlantı vardır. Toplumsal ahlaki sorunlar, kişisel ahlaki bozuklukları yansıtmaktadır (Lickona, 1992).

Karakter eğitiminin en önemli amacı, tüm gençleri ongun bir yaşam sürdürmeye hazırlamaktır; ikinci meşru amacı da gençlerin kendilerine ve toplumlara zarar vermesine neden olan olumsuz davranışları azaltmaya yardımcı olmaktır (Davidson ve ark. 2008). Ebeveyn ve öğretmenler bireyi mutlu ve başarılı bir yaşama hazırlamak için bireyin sadece okul hayatında başarılı olmasını değil aynı zamanda sosyal ve mesleki yaşamında başarılı olması, mutlu ve tatmin edici bir hayat yaşaması, sorumluluk sahibi ve üretken bir vatandaş olmasını amaçlamalıdır (<https://charactercounts.org>). Öğretmenler bireyin eğitime karakter eğitimi de dahil ederek, bütüncül bir eğitim yaklaşımıyla “birbirine bağlı bir yaşam bağlamında bütün insan bedenini, zihnini ve ruhunu eğitmeleri” (Miller, 2018) gerekir.

2.2.3. Karakter Eğitiminin Tarihsel Süreci

Karakter eğitimi, tarihsel olarak 100 yılı aşkın bir süreye dayanmaktadır ve okullarda karakter eğitimi dönemsel olarak farklı amaçlardan dolayı verilmiştir. 18. yüzyılın başlarında Amerikada okul dersleri ahlaki ve dini içeriklidir (Gailbraith, 1977, Akt. Mulkey, 1997). 18. yüzyılın ortalarında ve sonlarına doğru göç dalgaları vb. çeşitli nedenlerle kilise ve okul eğitiminin ayrılması yönünde bir eğilim ortaya çıkmıştır. Okullar ve iş yerleri zamanında okula ve işe gelme, sorumluluk, disiplin, düzenlilik, saygı ve kurallara uyum gibi değerleri vurgulamışlardır (Mulkey, 1997).

Viktorya döneminde okullarda yürütülen karakter eğitiminin amacı, öğrencilere ulusal değerler ve ideolojileri benimsetmektir. İngiltere’de Viktorya ve Edward döneminde eğitimcilerin çoğuna göre oyunlar ' etrafında ahlaki değerlerin döndüğü çarktı' (T.C. Worsley). İmparatorluk çağında devlet okullarında takım oyunları karakter inşa etmek için bir araç olarak kullanılmıştır ve ayrıca oyun ahlakı devlet okullarının pedagojik önceliklerinden olmuştur. Öğrencilere takım oyunları ile cesaret, dayanıklılık, hakkını arama, kontrol ve öz kontrol öğretilmiştir (Mangan, 1981). İngiliz İmparatorluğu için okul sporlarının karakter geliştirdiği fikri, fiziksel ve psikolojik olarak öz güvenli askerler, yöneticiler ve iş adamları yetiştirerek imparatorluğun ideolojilerini gerçekleştirmek ile ilgiliydi. Daha sonraları bu fikir Amerika tarafından, hem okul hem de toplum temelli programlarda, yapılandırılmış spor aktiviteleri yoluyla Amerikan gençliğinde ortak bir bilinç ve ortak bir bağlılık duygusu

oluşturmak, sosyal, ekonomik ve mesleki alanlar için ve sosyalleştirmek için ideolojik araç olarak kullanılmıştır (Sage, 1998).

İlk karakter eğitimi araştırma dalgasını 1920'lerin ortalarından 1930'ların sonuna kadar Edward Thorndike'dan ayırmak imkânsızdır (Leming, 2008). Thorndike karakter ve karakterin nasıl geliştirilebileceği üzerine kapsamlı bir şekilde yazılar yazmıştır. Thorndike çevreye davranışçı bir vurgu yaparak, çevrenin, karakteri şekillendirmede çok önemli olduğunu belirtmiştir. Pozitif psikoloji oluşmadan ve araştırmacıları eksiklik, ahlaksızlık ve düzensizliğin sıfır noktalarının (başlangıcının) ötesine bakmaya çağırmadan çok önce, Thorndike yaşam kalitesinin sorunların ortadan kaldırılmasından daha fazlasını gerektirdiğini öne sürmüştür. Thorndike, bir kişinin karakterinin, zekânın ölçüldüğü gibi nicel terimlerle ölçülebileceğini de önermiştir (Peterson ve Seligman, 2004). Hartshorne ve May ise, özellikle din eğitime dair karakter eğitime yönelik araştırma ve çalışmalar yapmışlardır. (Leming,2008). 1900'lü yıllarda John Dewey ahlaki eğitim, karakter gelişimi, değerler eğitimi üzerine dikkatleri bir kez daha çekmiştir. Dewey'e göre, "Çocuğun ahlaki karakteri doğal, adil ve sosyal bir atmosferde gelişmelidir. Okul, çocuğun ahlaki gelişimindeki rolü için bu ortamı sağlamalıdır" (Akt. Mulkey, 1997). 1960'ların sonlarında, Kohlberg'in çocukların ahlaki muhakeme düzeyleri teorisi ve Raths, Harmin ve Simon'ın değerleri açıklama teorisiyle birlikte çocukların karakter gelişimine olan ilgiyi artırmıştır. 1968'de San Antonio, Karakter Eğitimi Enstitüsü tarafından sorumlu vatandaşlar yetiştirmek amacıyla anaokulundan başlayarak her sınıf düzeyinde "karakter eğitimi programı" geliştirilmiştir. Derslerin çoğu çocuklara sorun yaşatan durumlara odaklanır. Çocuklar, sorunlara bir çözüm bulmaya çalışırken, probleme alternatifleri belirler, her bir alternatifi sonuçlarını belirleyerek bir sonuca varır ve böylece çocukların eleştirel düşünme becerileri geliştirilir. 1985'de Chicago Eğitim Kurumu okullar için "karakter eğitimi programı" hazırlamıştır. Etik Kaynak Merkezi tarafından geliştirilen Karakter Yolu ise dürüstlük, bütünlük, merhamet, adalet, saygı ve sorumluluk gibi ahlaki değerleri vurgulayan video tabanlı bir programdır. İlgili topluluk, özen/ilgi, saygı, sorumluluk, güven ve aile olmak üzere beş evrensel değere dayanan bir K12 programıdır. Ulusal düzeyde karakter eğitime olan ilgi, 1993'de misyonu, daha şefkatli, merhametli ve sorumlu bir toplum için gençlerde vatandaşlık erdemleri ve ahlaki karakter geliştirmek olan Karakter Eğitimi Ortaklığının oluşmasına neden olmuştur (Mulkey, 1997).

Temmuz 1992'de, Josephson Etik Enstitüsü, Aspen, Colorado'da önde gelen gençlik liderleri, eğitimciler ve karakter eğitimi uzmanları arasında 3 günlük bir zirveye ev sahipliği yapmıştır. Zirve sonunda 8 maddelik bir Aspen bildirgesi yayınlanmıştır.

1. Gelecek nesil, olağanüstü kritik zamanlarda toplumlarımızın, ulusumuzun ve gezegenimizin temsilcileri olacaktır.
2. Böyle zamanlarda toplumumuzun iyiliği, iyi ahlaki karakterli ilgili ve birbirini önemseyen vatandaşlar gerektirir.
3. İnsanlar kendil kendine iyi bir ahlaki karakter geliştirmezler; bu nedenle gençlerin ahlaki karar verme ve ahlaki davranış için gerekli değerleri ve yetenekleri geliştirmelerine yardımcı olmak için özenli çaba gösterilmelidir.
4. Etkili karakter eğitimi, demokratik toplumda kökleşmiş temel etik değerlere, özellikle de saygı, sorumluluk, güvenilirlik, dürüstlük, adaletlilik, başkalarını önemseme ve vatandaşlıkla ilgili erdemler ve vatandaşlığa dayanır.
5. Bu temel ahlaki değerler kültürel, dini ve sosyo-ekonomik farklılıkları aşar.
6. Karakter eğitimi, ilk önce ve en önemli olarak ailelerin ve inanç topluluklarının bir yükümlülüğüdür, ancak okulların ve gençlik hizmeti kuruluşlarının da gençlerin karakterini geliştirmeye yardım etmek sorumluluğu vardır.
7. Bu sorumluluklara en iyi, bu gruplar uyum içinde çalıştığında elde edilir.
8. Gençlerimizin karakteri ve davranışı, toplumun karakterini ve davranışını yansıtır; bu nedenle, her yetişkinin temel ahlaki değerleri öğretme ve örnek olma sorumluluğu vardır ve her sosyal kurumun, iyi karakter gelişimini destekleme sorumluluğuna vardır (<https://charactercounts.org/history>).

Aspen bildirgesi karakter eğitimi kuruluşları ve programları için yol gösterici ilkeler sağlamıştır. Daha sonraki dönemlerde ahlaki otoritenin geri planda kalması, azalması ve artan şiddet oranları, ergen intiharları vb. sosyal sorunların artmasından dolayı yapılacak eğitim reformunun merkezinde olması gereken yol gösterici ilkelerin yer aldığı Karakter Eğitimi Manifestosu ilan edilmiştir. Bu ilkeler:

İlke 1: Eğitim Kaçınılmaz Ahlaki Bir Girişimdir

Tam anlamıyla eğitim, öğrencilere neyin iyi ve neyin değerli olduğunu bilmeleri ve takip etmeleri için rehberlik eden sürekli ve bilinçli bir çaba olan kaçınılmaz bir ahlaki girişimdir.

İlke 2: Ebeveynler

Aileler, çocuklarının birincil ahlaki eğitimcileridir ve okullar ev ile bir ortaklık kurması gerekir. Sonuç olarak, tüm okullar tüm herkesin saygınlığı için öğrencilerinde doğruluk, cesaret, sorumluluk, çalışkanlık, hizmet ve saygı gibi kişisel ve yurttaşlık erdemlerini geliştirme yükümlülüğü vardır.

İlke 3: Erdem

Karakter eğitimi, öğrencileri sorumluluk sahibi ve olgun yetişkinler yapan iyi alışkanlıklar ve eğilimler olan erdemleri geliştirmekle ilgilidir. Erdem, karakter eğitiminde en önemli ilgi alanı olmalıdır.

İlke 4: Öğretmenler, Müdürler, Personel

Öğretmen ve okul müdürü bu girişimin merkezinde yer alır ve bu misyon önemsenerek eğitilmeli, seçilmeli ve teşvik edilmelidir. Gerçekte, okuldaki tüm yetişkinler ahlaki otoriteyi somutlaştırmalı ve yansıtmalıdır.

İlke 5: Topluluk

Karakter eğitimi tek bir ders, kestirme ve hızlı çözüm programı ya da duvara asılı bir slogan değildir; okul hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. Okul, sorumluluğun, sıkı çalışmanın, dürüstlüğün ve nezaketin modellendiği, öğretildiği, beklendiği, kutlandığı ve sürekli olarak uygulandığı bir erdem topluluğu haline gelmelidir. Sınıftan oyun alanına, kafeteryadan fakülte odasına kadar, iyi karakter oluşumu temel kaygı olmalıdır.

İlke 6: Öğretim Programı

İnsan toplumu, çoğu büyük hikâyelerde, sanat eserlerinde, edebiyatta, tarihte ve biyografide bulunan bir ahlaki birikime sahiptir. Öğretmenler ve öğrenciler, hem akademik öğretim programlarının içinde hem de ötesinde bu birikimden birlikte yararlanmalıdır.

İlke 7: Öğrenciler

Son olarak, gençlerin karakterlerini şekillendirmelerinin gerekli ve çaba gerektiren bir yaşam görevi olduğunun farkına varmaları gerekir ve başarı ve başarısızlık, akademik ve atletik, entelektüel ve sosyal gibi okul deneyimlerinin toplamı, bu kişisel girişim için materyalin çoğunu sağlar (Ryan, Bohlin ve Thayer, 2022).

Karakter eğitimi sadece bir eğitimsel akım ya da okulun güncel geçici ilgisi değildir; iyi öğretimin temel bir boyutudur, bireyin zekâsına ve ruhuna sürekli bir saygıdır. Çocukların kalplerini, zihinlerini ve maharetlerini, kendi karakterlerini şekillendirirken yeniden görevlendirmemiz ve onlara “iyiyi bilmelerine, iyiyi sevmelerine ve iyiyi yapmalarına” yardım etmemiz gerekmektedir. Bu yapıldığında, gerçekten “herkes için özgürlük ve adaleti” güvence altına alan bir karakter ülkesi olunur (Ryan, Bohlin ve Thayer, 2022). Bir eğitim hareketi olarak karakter eğitimi, geleceğin okullarında eğitim biçimini değiştirmenin bir yolu olabilir (Mulkey, 1997).

2.2.4. Türkiye’de Okullarda Karakter Eğitimi

“Millî Eğitimin gayesi yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha çok memlekete ahlaklı, karakterli, cumhuriyetçi, inkılâpçı, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek kabiliyette, dürüst, düşünceli, iradeli, hayatta rastlayacağı engelleri aşmaya kudretli, karakter sahibi genç yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programları ve sistemleri ona göre düzenlenmelidir” (Mustafa Kemal Atatürk, Akt. Palazoğlu, 1999). Ülkemizde okullarda karakter eğitimi geçmiş dönemlerden itibaren Türk Milli Eğitimi’nin genel amaçlarındanr. Bu amaç 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanununda,

“Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. (Değişik: 16/6/1983 - 2842/1 md.) Atatürk inkılap ve ilkelerine ve Anayasada ifadesini bulan Atatürk milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan, insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, laik ve sosyal bir hukuk Devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek;
2. Beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek;
3. İlgi, istidat ve kabiliyetlerini geliştirerek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle hayata hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkıda bulunacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak;

Böylece bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır” (<https://www.mevzuat.gov.tr/>) ifadeleri ile yer almaktadır.

Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri esas alınarak hazırlanan öğretim programlarının amacı bilgiyi üreten, hayatta işlevsel olarak kullanabilen, problem çözebilen,

eleştirel düşünen, girişimci, kararlı, empati yapabilen, topluma ve kültüre katkı sağlayan, iletişim becerilerine sahip vb. nitelik dokusuna sahip bireylerin yetişmesine hizmet etmektir.

“Eğitim ve öğretim programlarıyla sürdürülen tüm çalışmalar; okul öncesi, ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde birbirini tamamlayıcı bir şekilde aşağıdaki amaçlara ulaşmaya yöneliktir:

1. Okul öncesi eğitimi tamamlayan öğrencilerin bireysel gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak bedensel, zihinsel ve duygusal alanlarda sağlıklı şekilde gelişimlerini desteklemek,
2. İlkokulu tamamlayan öğrencilerin gelişim düzeyine ve kendi bireyselliğine uygun olarak ahlaki bütünlük ve öz farkındalık çerçevesinde, öz güven ve öz disipline sahip, gündelik hayatta ihtiyaç duyacağı temel düzeyde sözel, sayısal ve bilimsel akıl yürütme ile sosyal becerileri ve estetik duyarlılığı kazanmış, bunları etkin bir şekilde kullanarak sağlıklı hayat yönelimli bireyler olmalarını sağlamak,
3. Ortaokulu tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle millî ve manevi değerleri benimsemiş, haklarını kullanan ve sorumluluklarını yerine getiren, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış bireyler olmalarını sağlamak,
4. Liseyi tamamlayan öğrencilerin, ilkokulda ve ortaokulda kazandıkları yetkinlikleri geliştirmek suretiyle, millî ve manevi değerleri benimseyip hayat tarzına dönüştürmüş, üretken ve aktif vatandaşlar olarak yurdumuzun iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunan, “Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi”nde ve ayrıca disiplinlere özgü alanlarda ifadesini bulan temel düzey beceri ve yetkinlikleri kazanmış, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir mesleğe, yükseköğretime ve hayata hazır bireyler olmalarını sağlamak.”

Karakter eğitiminde evrensel ahlaki değerlerin ve erdemlerin geliştirilmesi önemlidir. Türkiye’ de öğretim programlarının perspektifini oluşturan ilkeler değerlerdir. Değerler temel insani özellikleri oluşturur, problem çözme becerisinin kaynağıdır. Bir toplumun geleceği, değerlerini benimsemiş ve uygulamaya geçirmiş insanlara bağlıdır. Bundan dolayı eğitim sisteminin amacı, uygun ahlaki kararlar alma ve bunları davranışlarında sergileme yeterliliğini kazandırmaktır. Eğitim sistemi akademik bilgi, beceri ve davranışları kazandıran ve aynı zamanda temel değerleri benimsemiş bireyler yetiştiren bir yapıdır ve yeni neslin değerlerini, alışkanlıklarını ve davranışlarını etkileyebilmelidir. “Öğretim programlarında yer alan “kök

değerler”; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverliktir” (<https://mufredat.meb.gov.tr>).

Öğretim programlarında yer alan derslerden beden eğitimi ve spor dersinin özel amaçlarında birtakım erdemlerin geliştirilmesinden bahsedilmektedir. İlkokul oyun ve fiziki etkinlikler dersinin özel amaçları arasında öğrencilerin; kendini tanıma, bireysel sorumluluk, kendine güven ve zaman yönetim becerilerini geliştirmek yer alır. Ortaokul beden eğitimi ve spor dersi ve spor ve fiziki etkinlikler derslerinin özel amaçları arasında öğrencilerin bu dersler yoluyla öz yönetim becerilerini geliştirmek; iletişim becerileri, iş birliği, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, liderlik, doğaya duyarlılık ve farklılıklara saygı özelliklerini geliştirmek yer alır. Lise beden eğitimi ve spor derslerinin özel amaçları arasında, öğrencilerin başkalarının varlığını da kabul ederek onlara karşı her zaman dürüst, saygılı “adil oyun (fair play)” davranışta bulunması ve bunu alışkanlık hâline getirmesi ve millî bayramların ve kurtuluş günlerinin anlamını, önemini kavraması ve bu kutlamalara katılmaya gönüllü olması yer almaktadır (<https://mufredat.meb.gov.tr>).

2.2.5. Karakter Eğitiminde Kullanılabilecek Yaklaşımlar

Lickona karakter eğitimi tanımında bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alanlarda erdemlerin gelişimsel sürecinden bahsetmektedir. Karakter eğitimi ile yaşamdaki ahlaki ilkelere bağlı, zorlu koşullarda bile doğru şeyi yapma olasılığı yüksek bağımsız düşünürler geliştirilmelidir. Karakter eğitiminde öğrencilerin ahlaki ve etik sorular hakkında eleştirel düşünceleri, ahlaki ve etik eylemlere bağlı olmaları ve ahlaki ve etik davranışları uygulamaları için geniş fırsatlar veren etkinlikler yer almalıdır. Karakter eğitimi öğretmenler tarafından; tasarım gereği, önceden belirlenmiş planlı bir şekilde veya olağan bir şekilde yapılmaktadır. Karakter eğitimi yaklaşımları içinde bulunulan şartlara göre değişebilmektedir (Elkind ve Sweet, 2004). Bazı karakter eğitimi yaklaşımları şöyledir:

2.2.5.1. Bütüncül (Holistic) Yaklaşım

Popüler bilgelik, karakter eğitimini uygulamanın en iyi yolunun, karakter gelişimini okul yaşamının her yönüne entegre eden bütünsel bir yaklaşımdan geçtiğine inanır. Bu yaklaşım aynı zamanda tüm okul reformu olarak da bilinir ve bu çok önemli. Bütünsel modelin ayırt edici özelliklerinden bazıları şunlardır:

- Okuldaki her şey öğrenciler, personel ve toplum arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi etrafında organize edilir.

- Okul, öğrencileri, personeli ve okulu birbirine bağlayan somut bir bağın olduğu, ilgili bir öğrenenler topluluğudur.
- Akademik öğrenme kadar sosyal duygusal öğrenmeye de önem verilir.
- Öğrenciler arasındaki iş birliği ve yardımlaşma rekabetten daha çok vurgulanır.
- Adalet, saygı ve dürüstlük gibi değerler sınıf içinde ve dışında günlük derslerin bir parçasıdır.
- Öğrencilere, hizmet ederek öğrenme gibi etkinlikler aracılığıyla ahlaki davranışları uygulamaları için geniş fırsatlar verilir.
- Disiplin ve sınıf yönetimi, ödül ve cezalardan ziyade problem çözmeye odaklanır.
- Eski öğretmen merkezli sınıf modeli terk edilerek, öğretmenlerin ve öğrencilerin birlik oluşturmak, normlar oluşturmak ve sorunları çözmek için sınıf toplantıları düzenlediği demokratik sınıflara geçilmiştir.

Açıkçası, bu mümkün olan en iyi yaklaşımdır ve yönetim ve öğretim kadrosundan önemli bir taahhüt gerektirir. Ayrıca, genellikle danışmanları, personel gelişimini ve ciddi bir bütçeyi içeren çok yıllık bir süreçtir (Elkind ve Sweet, 2004).

2.2.5.2. İlgili/ Özenli Bir Topluluk Oluşturma

"İlgili topluluk" ile okuldaki öğrenciler, personel, yönetim olmak üzere herkesin herkese nezaket ve saygıyla davranmasını kastedilmektedir. Bu amacı gerçekleştirmek için, öğrencilerin sınıfın ve genel olarak okulun kültürünü ve ortamını şekillendirmede aktif bir rol oynamaları gerekecektir. İlgili bir topluluk oluşturmak için yöntemler;

- Öğrencilerin grup hedefleri belirlediği, davranış kurallarına karar verdiği, etkinlikler planladığı ve sorunları çözdüğü sınıf toplantıları düzenlemek,
- İşbirliğine dayalı öğrenme gruplarında çalışarak öğrencilerin akademik görevlerde iş birliği yapmasını sağlamak,
- Daha genç ve daha büyük öğrencilerin bir araya gelerek akademik görevler ve diğer tür faaliyetler üzerinde bire bir çalışmaları için bir arkadaşlar programı düzenlemek,
- Öğrencilerin çatışmaları adil ve barışçıl bir şekilde çözme becerisi kazanmaları için çatışma çözme ve diğer sosyal becerileri öğretmektir.

Bu stratejiler, öğrencilerin başkalarıyla olumlu ilişkiler kurmayı ve sürdürmeyi öğrenmelerine yardımcı olur. Ayrıca okulu, öğrencilerin çeşitli rolleri uyguladıkları ve

sonraki yaşamlarında karşılaşacakları türden zorluklarla başa çıktıkları bir laboratuvara dönüştürürler (Elkind ve Sweet, 2004).

2.2.5.3. Öğretim Programı İle Bütünleştirilmiş Karakter Eğitimi

Öğretim programları, şüphesiz, öğrencilerin karakter ve değerler hakkında düşüncelerini sağlayacak fırsatlarla doludur. Örneğin, bir roman okurken çocuklar neden karakterlerin karakterlerini dikkatle incelemesinler? Tarih derslerinde öğrencilere sadece yaşananları öğrenmemeli, onlara bu konuda etik yargılarda bulunma fırsatı verilmelidir. Sonuçta, tarih sadece olayların bir zaman çizelgesi değildir; diğer insanları etkileyen seçimler yapan insanlarla ilgilidir. Bu seçimlerin etik ve ahlaki boyutları vardı ve çoğu zaman derin sonuçlar doğurdu. Örneğin bilim alanında genetik testler veya araştırmalarda hayvanların kullanımı gibi şeylerin etik sorunlarını keşfedebilir. Biyolojik silahlar gibi, onaylamadıkları amaçlar için araştırma yapmayı reddeden bilim adamları hakkında da bilgi edinebilir ve bilimsel bulgular politik olarak tehlikeli sonuçlara yol açtığında neler olduğuna bakabilir (Elkind ve Sweet, 2004).

2.2.5.4. Sınıf Tartışmaları

Üzerine düşünülecek çok şey sunan ahlaki açıdan zorlayıcı bir sınıf tartışmasının faydaları çoktur. Uygun şekilde kolaylaştırıldığında, bunun gibi tartışmalar öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirir, bir grup bağı deneyimi sağlar ve öğrencileri oldukları ve olmak istedikleri insan türleri hakkında derin, anlamlı düşüncelere sevk eder. Öğrenciler bu yöntemle yalnızca ahlaki muhakeme yapmakla kalmayıp, aynı zamanda kendi çelişkileriyle de yüz yüze geldikleri şaşırtıcı derecede samimi ve harika üretken tartışmalar yaparlar (Elkind ve Sweet, 2004).

2.2.5.5. Hizmet Öğrenme (Proje Temelli Öğrenme)

Hizmet öğrenme, toplum hizmeti yoluyla akademik hedeflere ulaşıldığı öğretime yönelik güçlü bir yaklaşımdır. Hizmetle öğrenme, çocukları yalnızca hizmet yapmanın ötesine götürür; onlar da seçer, planlar ve sonra tüm deneyimlerini yansıtırlar. Akademik içeriğe ek olarak, öğrenciler organizasyon, iş birliği ve problem çözme gibi değerli pratik becerileri uygularlar. Saygı, sorumluluk, empati, iş birliği, vatandaşlık ve azim gibi önemli karakter erdemlerinin eğitimsel alıştırmalarını yaparlar. Hizmet öğrenme, tek kelimeyle dönüştürücüdür. Her yaş düzeyi için birçok farklı hizmet öğrenme projesi bulunmaktadır. Birçoğu sağlık, yoksulluk, sosyal konular veya çevre ile ilgili topluluk ihtiyaçları ile ilgilenmektedir. Diğer iyi

hizmet öğrenme etkinlikleri arasında öğrencilere, danışmanlık yapmak ve diğer öğrencilere akran veya farklı yaşlılarına özel dersler yoluyla yardımcı olmayı içerir (Elkind ve Sweet, 2004).

2.2.5.6. Karakter ve Değerlerde Açık Öğretim

Bu doğrudan yaklaşım, belirli karakter eğitimi ders planları oluşturmak ve bunu kendi başına bir konu olarak öğretmeyi içerir. Bu yaklaşım genellikle saygı, sorumluluk, dürüstlük vb. özel erdemlerin bir listesi etrafında düzenlenir ve tipik olarak, bu değerleri anlamınıza ve uygulamanıza yardımcı olan okuma, yazma, tartışma, rol yapma ve diğer bu tür etkinlikleri içerir (Elkind ve Sweet, 2004).

Son yıllarda okullarda değerler öğretimine yönelik aynı zamanda karakter eğitiminde de kullanılan; değerlerin telkini, değerlerin açıklanması, değerlerin analizi ve ahlaki muhakeme olmak üzere dört farklı yaklaşım bulunmaktadır (Edgington, 2002).

- **Değer Telkin Etme:**

Değer telkini, karakter eğitiminde kullanılan en geleneksel yaklaşımdır. Basitçe ifade etmek gerekirse, öğrencilere önceden belirlenmiş bir değerler dizisini iletme eylemidir. Öğretmen, değerleri ve önemini ya yansıma, düşünme ya da sınıf tartışması yoluyla vurgulayabilir. Öğrenciler değerleri alıntılatabilir, bahsedebilir ve daha sonra kendi yaşamlarındaki önemlerini ve uygulamalarını tartışabilirler. Değer telkin edilmesi, öğrencilerin temel değerleri belirlemesine, tanımlamasına, kavramasına ve uygulamasına yardımcı olur (Edgington, 2002).

- **Değer Açıklama:**

Karakter eğitime yönelik değer açıklama yaklaşımı, öğrencilerin bireysel değerler tercihleriyle uzlaşmalarını içerir. Önceliklerini tercihlerini belirtmeleri onları düşünmeleri, ifade etmeleri ve ardından değer seçimlerini onaylama veya değiştirmeleri için fırsatlar verilir. Değerler telkin yönteminin aksine, öğretmen, tercihlerin doğru olup olmadığını belirlemek için hiçbir çaba göstermez. Bunun yerine, öğrenciler tercihlerini ifade eder ve seçimlerini yansıtır (Edgington, 2002). Raths, Harmin ve Simon (1978) (Akt. Edgington, 2002), yedi bölümlük bir süreçle değerleri açıklamayı ortaya koyar:

1. Öğrencileri özgürce yapılan seçimler yapmaya teşvik edin.

2. Öğrencilerin seçimlerle karşı karşıya kaldıklarında alternatifleri keşfetmelerine yardımcı olun.
3. Öğrencilerin sonuçları yansıtarak alternatifleri dikkatli bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olun.
4. Öğrencileri çok istedikleri ve değer verdikleri şeyleri düşünmek, yansıtmak için teşvik edin.
5. Öğrencilere seçimlerini onaylamaları için fırsatlar sağlayın.
6. Öğrencileri kendi tercihlerine göre hareket etmeye ve yaşamaya teşvik edin.
7. Öğrencilerin yaşamlarındaki davranış kalıplarının bilincinde olmalarına yardımcı olun.

Tercihleri ifade etme ve seçimler üzerinde düşünme fırsatları, açık uçlu sorular, sıralama listeleri ve zorunlu seçim listeleri gibi faaliyetler biçimindedir. Daha sonra, öğretmenin soruları aracılığıyla, öğrenciler kişisel değerlerini açıklığa kavuşturur ve bu tercihlerin toplumsal değerlerle nasıl ilişkili olduğunu görürler. Aktiviteyi takip eden sorular süreç için çok önemlidir. Öğretmenler seçimler hakkında hiçbir yargıda bulunmamalı, öğrencilerin seçimlerini açıklamalarına izin vermelidir. Öğretmenler, öğrencilerin tercihlerini düşünmeleri, yansıtmalarını sağlamak için tasarlanmış sorularla devam eder. Öğrenci daha sonra tercihlerini yeniden onaylar veya değiştirir, bu da onlara değer oluşumunda özerklik verir (Edgington, 2002).

- **Değer Analizi:**

Değerler kararına rasyonel ve mantıklı bir yaklaşımın kullanılması, değer analizinin arkasındaki temel dayanaktır. Öğrenciler alternatifleri ve bunlardan kaynaklanabilecek olası sonuçları inceler. Bir değer kararı vermekle karşı karşıya kaldıklarında, sadece kararlarını vermek için değil, aynı zamanda onları haklı çıkarmak için muhakeme ve karar verme becerilerini kullanırlar (Edgington, 2002). Öğretmenlerinin yardımıyla, öğrenciler değer analizinin aşağıdaki temel aşamalarından geçerler:

1. Değerler sorununu belirleyin, tanımlayın.
2. Değerler sorusunu netleştirin.
3. Bulguları topla ve organize et.
4. Bulguların doğruluğunu ve değerler konusuyla ilgisini değerlendirin.
5. Potansiyel çözümleri belirleyin, tanımlayın.
6. Her çözümün olası sonuçlarını düşünün.

7. Alternatifler arasından seçim yapın.
8. Uygun eylemi gerçekleştirin (Welton ve Mallan, 1999, Akt. Edgington, 2002)

Hikâyeler ve masallar bir değer analizi etkinliği için katalizör görevi sağlar ve öğretmen rehberliğinde sorular öğrencilerin alternatiflerini ve sonuçlarını ortaya çıkarmalarına ve seçimlerini düşünmelerine, yansıtma ve yardımcı olur. Değerler açıklamasında olduğu gibi, öğretmenler öğrencilerin seçimleri hakkında yargıda bulunmamalı, ancak karar sürecinde onlara yardımcı olabilir. Bir değer kararı verildikten sonra öğretmen, öğrencilerin kararı ve karara götüren önemli konuları toplumun beklenti ve talepleriyle ilgili olarak incelemelerine yardımcı olabilir. Değerler analizi yaklaşımında, çocuklar ister grup halinde, ister bireysel olarak ve öğretmenin yönlendirmesi altında, değerlerle ilgili bir karar vermek için sistematik ve mantıklı bir sürece girerler. Tartışmaları, belirli bir duruma alternatiflerin ve bu alternatiflerin olası sonuçlarının gözden geçirilmesini içerir (Edgington, 2002).

- **Ahlâkî Muhakeme:**

Kohlberg'in değer kararları verme yeteneğinin gelişimsel bir süreç olduğu önermesine dayanan ahlaki muhakeme, karakter eğitime yönelik başka bir yaklaşımdır. Bu süreçte öğretmen, öğrencilerin yaptığı seçimler ya da aldıkları kararlar ya da seçimleri şekillendiren değerler hakkında bir yargıda bulunmaz. Ahlaki muhakeme, beş aşamadan oluşan bir gelişimsel dizi kavram ile ilgilidir. Teoriye göre, öğrenciler tekrar tekrar daha yüksek ahlaki muhakeme seviyelerine maruz kaldıklarında ahlaki gelişimin bir sonraki, daha karmaşık aşamasına geçmeye teşvik edilirler (Kohlberg, 1976, Akt. Edgington, 2002). Bu yaklaşımı kullanırken, öğretmenler çocuklara gerçek veya varsayımsal bir durum sağlar ve onlardan bir değer kararı vermelerini ve bu seçimi yapma gerekçelerini açıklamalarını ister. Ahlaki muhakemenin önemli kısmı verilen cevap değil, cevabın arkasındaki muhakemedir. Öğrenciler ilk seçimi açıkladıktan sonra öğretmen, öğrencilerin durumlarını pekiştirmelerine veya değiştirmelerine yardımcı olmak için koşulları biraz değiştirerek ilgili takip soruları sorar. Ahlaki muhakeme etkinliği üretmek için, öğretmenin öğrencilere karar verilmesi gereken bir senaryo sunması ve onlara açıklama ve değişim için fırsatlar sunması gerekir. Ahlaki muhakemeyi öğretmek için literatürü kullanırken, öğretmenlerin öğrencilere hikâyedeki insanların bakış açılarını keşfetme ve eylemlerinin nedenlerini ve yeni durumlara tepkilerini açıklama fırsatı vermeleri gerekir. Karakter eğitime yardımcı olmak için ahlaki muhakeme etkinlikleri de öğrencilerin toplumda vurgulanan temel değerlerle ilgili olarak değerlerini incelemelerine yardımcı olan bileşenleri içerebilir (Edgington, 2002).

2.2.6. Karakter Eğitimi ve Beden Eğitimi ve Spor Dersi

Geçmişte beden eğitiminin en büyük katkısının sağlık alanında olduğu düşünülmüş olup; bazı durumlarda sağlık ve beden eğitimi eşanlamlı olarak kullanılmıştır. Beden eğitimi etkinlikler ile sağlık ve eğitimle ilgili diğer tüm hedeflere katkıda bulunur. Bir etkinlik karakter oluşturma fırsatları sunuyorsa aşağıdaki yol gösterici ilkeler mevcut olmalıdır (Nash, 1933).

Eğitim bir eylem, faaliyet olgusu olmalıdır: Karakter oluşturma olanakları varsa, bireyin aktif bir katılımcı olması için fırsatlar olmalıdır. Seçimler yapmalı ve yargılar kullanılmalıdır. Çocuğun ilgi alanlarına göre düzenlenen beden eğitimi etkinlikleri bu kritere uygundur. Çocuk oyunla ilgilenir ve aktif bir katılımcıdır. Seçimler yapmalı ve uygun toplumsal onay türü ile bu seçimlere rehberlik edilebilir (Nash, 1933).

Çocuk eylemle ilgilenmelidir: Thorndike ve Gates'in öncülüğünü kabul edersek, insan organizması, istek olarak adlandırılan belirli nöro-kassal eğilimlere sahiptir ve bu istekler dış dünyaya ilgilerle kendini gösterir. İlgiler, bir eğitim sürecinin başlangıcıdır. İlginin yoğunluğunun yanı sıra ilginin kapsamı da önemlidir. Beden eğitimindeki grup etkinlikleri kesinlikle gerekli koşullara uygundur. Çocuk bir takımın üyesi olmak ister, ona sosyal takdir kazandıracak beceriyi ister, grubunu temsil etmek ister. Bu nedenle lider, çocuğun bu isteği nedeniyle kolayca uyacağı belirli davranış standartlarını belirleyebilir. Bu itici istek nedeniyle lider, çocuğun kolayca uyacağı belirli davranış standartları belirleyebilir. Bu standartlar liderin tavsiyesi ile grup tarafından belirlenmelidir, böylece bu standartların ihlali, grup standartlarının ihlali olur (Nash, 1933).

Etkinliklere katılım tatmin edici olmalıdır: Uygun bir şekilde organize edilmiş beden eğitimi etkinlikleri, ödüllerden bağımsız olarak başlı başına tatmin edici olduklarından, davranışları yönlendirmek için fırsatlar içerirler. Birey, faaliyetin zorluğundan ziyade sadece bir ödülle ilgilendiği anda, karakter oluşturma olanakları ihmal edilebilir hale gelir. Ödüller zaman zaman verilebilir, ancak asla içsel değersiz, ödül seviyesine inmemelidir. Faaliyetler dört düzeyde gelişim fırsatları sunmalıdır. Birey bütünleşmiş bir bütün olduğu için gelişim organik, nöro-müsküler, yorumlayıcı ve dürtüsel olarak düşünülmelidir. Özellikle karakter oluşturma açısından bu, duygusal tepkilerin geliştirildiği faaliyetlerin organize edilmesi gerektiği anlamına gelir. Kişi nadiren matematik dersinde duygusal bir durumda bulunur, ancak bir takım diğer takımla karşılaştığında kişi ekibine ve temsil ettiği kuruma bağlılık, takım arkadaşlarına karşı bir sorumluluk ve diğer takıma karşı belirli sorumluluklar gibi çok çeşitli karışık duygulara sahip olur. Beden eğitiminde bu durum, faaliyetler yürütmek için çok

değerli fırsatlar sunmaktadır. Okul içi veya okullar arası erkekler veya kızlar arası gibi duruma uygulanabilir. Her iki takım bir maç için bir araya geldiğinde karakter eğitimi ortaya çıkar (Nash, 1933).

Faaliyetler tam entegrasyon için fırsat sağlamalıdır: Bir çocuk kendini belirli bir amaca ulaşmak için coşkuyla adanmış olduğunda, harekete dikkatini verir, başka bir deyişle her şeyini verir. Böyle bir durum karakter oluşturma için fırsatlar sunar ve beden eğitimi faaliyetleri bu duruma uygundur (Nash, 1933).

Faaliyetler liderlik ve takipçilik için fırsat sunmalıdır: Karakter eğitimi dengesi, birey liderlik yeteneğine sahip olduğunda liderlik etme isteğini ve tanınmış diğer liderleri takip etme, peşinden gitme yeteneğini ifade eder. Bu yakın ilişkiler, beden eğitimi, drama, fiziki bilimler, sosyal bilimler vb.'nin birbirine daha yakın bağlanacağı ve böylece çocuğun hepsinin birleştirilmiş bir görüntüsünü elde edeceği anlamına gelecektir. Beden eğitiminde takım organizasyonu bu tür fırsatları fazlasıyla sunulmaktadır. Çocuk basketbol takımına liderlik edebilir, ancak takla konusunda daha yetenekli bir liderin gönüllü bir takipçisi haline gelir. Kişilikteki bu denge, bir üstünlük veya aşağılık kompleksinin gelişmesini önlemeye yardımcı olur. Çocuk, sosyal onayın olduğu yerde liderlik etmekten mutluluk duyar, ancak diğer zamanlarda başkalarına sosyal onay verir (Nash, 1933).

Faaliyetler öz-yönetim fırsatı sunmalıdır: Karakter eğitiminde öz-yönetim, bireye karar verme ve ona göre hareket etme yeteneği kazandırma esaslarından biridir. Kişi seçimlerinin sorumluluğunu almalıdır. Beden eğitimi etkinlikleri bu alanda geniş fırsatlar sunmaktadır. Gençlere planlama, takım liderliği, hakemlik, kayıt tutma vb. sorumluluklar verilebilir. Beden eğitiminde seçimler için sonsuz sayıda fırsat vardır ve hayat, liderliğe bağlı bir deneme yanılma durumuna dönüşür. İyi seçimlerin yapılıp yapılmayacağını ve karakter gelişiminin ortaya çıkması veya tersinin olup olmayacağını belirleyen faktör kesinlikle liderliğin niteliğine bağlıdır. Eğer denetmenler, müdürler ve fiziksel idareciler yapıcı davranış oluşturmaktan çok, oyun kazanmak ve basında kendileri için bir kayıt oluşturmakla ilgileniyorlarsa, karakter eğitimi beden eğitimi faaliyetlerinden kaynaklanamaz. Beden eğitiminde karakter eğitimi ve karakter geliştirmek için fırsatlar mevcuttur. Bunları doğru kullanıp kullanmamamız öğretmenlerin liderliğine bağlıdır (Nash, 1933).

2.2.6.1. Karakter eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmenleri İçin Stratejiler ve Öneriler

Araştırmacılar beden eğitimi öğretmenlerine karakter eğitimi için stratejiler, öneriler ve ilkeler sunmuşlardır. Romance (1988) beden eğitimi öğretmenlerine yönelik derslerinde karakter gelişimini teşvik etmek için kullanabilecekleri stratejiler önermiştir. Bu stratejiler:

- i. Öğrencilerin hak ve sorumluluklarını tartışın,
- ii. İkilemler oluşturun,
- iii. Diyalogu destekleyin,
- iv. Kuralları değiştirin,
- v. Oyunlar oluşturun,
- vi. Etkinlikleri karşılaştırın.

Solomon (1977) benzer şekilde beden eğitimi öğretmenlerine yönelik derslerinde karakter gelişimini teşvik etmek için stratejiler önermiştir. Bu stratejiler:

- i. Bir eğitimci karakter gelişimini teşvik etmek için; sorunlar kendiliğinden ortaya çıktıkça, davranışın ahlaki sonuçlarına değinmelidir (bu yöntem beden eğitimi dersinde doğal olarak ortaya çıkacaktır).
- ii. Bir eğitimci karakter gelişimini teşvik etmek için; ahlaki sonuç taşıyan ikilemleri kasıtlı olarak uygulamalıdır.
- iii. Karakter gelişimini teşvik etmek için iyi karakter davranışlarının benimsenmesini cesaretlendirmek için pozitif güçlendirme (sözel takdir) ve modelleme (rol model) tekniklerini kullanılmalıdır.
- iv. Karakter gelişimini arttırmak için öğrencilerin alıştırmalar (diril, egzersiz) oluşturmalarını imkân verilmelidir. Öğrencilere etkinlik seçimi ile ilgili akranlarıyla diyalog, tartışma ve anlaşmaya varma fırsatı sunulmalıdır.
- v. Karakter gelişimini arttırmak için son strateji, sınıf ortamındaki karakter gelişimini diğer ortamlara bağlama sürecidir. Öğrencilerin beden eğitiminde sergilenen iyi karakter davranışlarının evde, oyunda veya sınıfta olduğu gibi diğer ortamlara bağlantılar oluşturması yararlı olacaktır.

Sullivan (2007) beden eğitimi ve spor derslerinde uygulanacak karakter eğitimi etkinlikleri ile ilgili olarak beden eğitimi öğretmenlerine yönelik şu önerilerde bulunmuştur:

- i. “Beden eğitimi dersinde hangi takımın en yüksek puanı aldığı önemli olmamalıdır. Odak, zamanın yüzde 100'ünü motor becerileri ve iyi erdemleri öğreten eğlenceli fiziksel aktivitelerle oynayan herkesle katılım düzeyinde olmalıdır.
- ii. Beden eğitimciler, iyilik, saygı ve sportmenliği öğreten ve güçlendiren dersler geliştirip uygulayarak, fiziksel aktivite yoluyla karakter eğitimini öğretmeyi planlamalıdır.
- iii. Öğretmenlerin, içerik ve yöntemler hakkında geri bildirim ve bilgi yoluyla öğretimlerini planlaması, yansıtması ve geliştirmesi gerekir.”

Shields ve Bredemeier (2008) ise spor bağlamında eğitimcilere, kaliteli ve karakter geliştiren bir spor programı için şu ilkeleri önermektedir;

- i. Fiziksel ve psikolojik güvenliği sağlamak
- ii. Sporunun teşvik edilip geliştirilmesi,
- iii. Ustalık iklimini teşvik edin,
- iv. Kazanmayı bir bütün olarak ele alın,
- v. Ekibi değer temelli bir topluluk haline getirin,
- vi. Sporu günlük yaşamla ilişkilendirin,
- vii. Eleştirel düşünmeyi teşvik edin.”

2.2.6.2. Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve Spor Uygulamaları Bağlamında Karakter Eğitimi Programları ve Projeleri

“Spor karakter geliştirir” sloganından yola çıkılarak beden eğitimi ve spor derslerinde ve spor bağlamında öğrenci-sporcularda olumlu karakter özelliklerinin gelişimini teşvik etmek için üniversiteler, ulusal kuruluşlar, ulusal ortaklıklar ve resmi kurumlar tarafından programlar ve projeler yapılmıştır. Bu programlar ve projeler:

Football for Peace: F4P- Football for Peace (Barış İçin Futbol) projesi, 11-14 yaş arasında bölünmüş toplumlar arasında çatışmaları önlemek ve birlikte yaşamı teşvik etmek için futbolu bir araç kullanarak saygı, sorumluluk, eşitlik ve katılım, güven, tarafsızlık değerlerini çocuklara öğretmeyi amaçlayan bir projedir (Lambert, 2016).

True Sport: True Sport Amerika’da uygulanan, olumlu bir sporu deneyimini geliştirmek için ülke çapındaki organizasyonlarla ortaklık kurarak sporcuları, ebeveynleri ve

antrenörleri destekleyici bir programdır. True Sport'a göre sporun gerçek özü doğruluk, takım çalışması, saygı, cesaret ve sorumluluktur. True sport;

- Takım arkadaşları, antrenörler, ebeveynler ve rakiplere saygı ve şükranla doğru bir şekilde kazanmayı içeren sportmenlik,
- Yaşam boyu olumlu tutum ve davranışları (sebat, cesaret, dürüstlük ve daha fazla) geliştirmeyi içeren karakter inşa etme,
- Günlük yaşamda ve sporda kişisel ve atletik başarıyı besleyen sağlık odaklı yaşam tarzını içeren sağlıklı performans, olmak üzere üç esas üzerine kurulmuştur (<https://truesport.org>).

100% me: % 100 me; sporcuların doğru seçimleri yapmalarına yardımcı olan, kusursuz sorumluluk ilkesini destekleyen ve tutku, saygı, doğruluk, kararlılık ve keyif değerlerini temel alan doping içermeyen spora katılımını amaçlayan İngiltere'de uygulanan bir programdır (<https://www.ukad.org.uk/>).

USTA: Olanakları yetersiz olan gençlerin hayatlarını değiştirmek için tenis ve eğitimi bir araya getiren bir kuruluştur. USTA; gençlerin riskli davranışlara daha az eğilimli ve daha sağlıklı olmalarını, kortta, sınıfta ve yaşamda başarılı olmalarını sağlamak ve gelecekteki liderleri yetiştirmek için National Junior Tennis & Learning (Njtl) program ağı aracılığıyla, tenis ve eğitimden yararlanan ulusal çapta programları desteklemektedir. NJTL programı ile gençlerde sorumluluk, problem çözme, yardımseverlik gibi olumlu karakter özelliklerinin gelişimi amaçlanmaktadır (<https://www.ustafoundation.com/>).

ROOTS: Sporcuların çalışanlar ve vatandaşlar olarak başarılı olmaları amacıyla sporcularda liderlik, azim, öz saygı ve problem çözme ve karakter gelişimi için spor programları sunan bir kuruluştur. Roots Akademisi; oyuncuların sporda beceri gelişimi ve karakterlerini geliştirmelerine yardımcı olacak becerileri uygulamaları için tüm antrenörlerin takımlarıyla birlikte kullanılmak üzere eğitildiği Roots Karakter Geliştirme programını geliştirmiştir. Roots başarılı olmak için;

- Sabır: Öz-kontrol ve dürtülerin kontrolü.
- Nezaket: Teşvik etme, özen, takdir, ve beklenen nezaketi göstermek.
- Alçakgönüllülük: Gurur ve kibir bulunmadığını göstermek; içten, samimi olmak.
- Saygı: Tüm insanlar önemli olduğu için insanlara eşit önemde davranmak
- Bencil olmama: Başkalarının ihtiyaçlarını karşılamak.
- Bağışlayıcılık: Dargınlığı, kızgınlığı bırakmak.

- Dürüstlük: Aldatma, hile yapmamak,
- Bağlılık: Seçimlere sadık kalmak, olmak üzere 8 karakter vasfı belirlemiştir (<https://www.lvrootsacademy.org/>).

First Tee: Golf oyunu vasıtasıyla yaşamı geliştirici değerleri aşılayarak ve sağlıklı seçimleri teşvik ederek karakter inşa eden eğitim programları sağlayarak, gençlerin yaşamlarını etkilemek amaçlı bir karakter eğitimi programıdır. First Tee karakter inşası için; dürüstlük, doğruluk, sportmenlik, saygı, güven, sorumluluk, azim, nezaket ve muhakeme olmak üzere dokuz temel değer belirlemiştir. First Tee, golf sahalarında, ilköğretim okullarında ve gençlik merkezlerinde karakter eğitimi programları sunmaktadır (<https://thefirsttee.org/>).

Girls On the Run: Koşuyu yaratıcı bir şekilde bütünleştiren eğlenceli, deneyime dayalı bir program kullanarak kızlara neşeli, sağlıklı ve kendine güvenli olmalarını aşılayan ve Five C'yi (yetkinlik, güven, bağ, karakter, duyarlılık) benimseyen bir organizasyondur (<https://www.girlsontherun.org/>). Pozitif Gençlik Gelişiminin (PYD) Five Cs (yetkinlik, güven, bağ, karakter, duyarlılık) modeli pozitif gençlik gelişimi için en çok deneysel olarak desteklenen yaklaşımlardan biridir. PYD perspektifine göre, bireyin gelişimi boyunca bireysel ve çevresel olarak teşvik ve etkileşimlerin istenen sonucu olarak beş C'lerin gelişme olasılığı vardır. Beş C'ler;

- Yetkinlik: Bireyin sosyal ve akademik beceriler de dahil olmak üzere belirli alanlarda eylemlerinin pozitif görünümü,
- Güven: Genel olarak pozitif öz-saygı ve öz-yeterlik iç duygusu,
- İlişki, Bağ: Birey ve bireyin akranları, ailesi, okulu ve topluluğu arasındaki değişimlere yansıyan ve her iki tarafın da ilişkiye katkıda bulunduğu kişi ve kurumlarla pozitif bağlar,
- Karakter: Toplumsal ve kültürel normlara saygı, doğru davranışlar için standartlara sahip olma, doğru ve yanlış (ahlak) duygusu ve doğruluk,
- İlgi, Özen: Başkaları için sempati ve empati duygusudur (Lerner ve ark., <https://4-h.org/>).

Cote ve ark., spor literatürünü inceledikten sonra duyarlılık ve karakter arasında sporcuların gelişiminde önemli bir örtüşme olduğunu düşünmüştür ve sporcunun spora katılımıyla kazanması gereken belirli gelişimsel sonuçları 4C'ler (•Competence-Yetkinlik • Confidence-Güven • Connection-İlişki, Bağ • Character/caring-Karakter/İlgi-Özen) olarak

Five Cs'yi tekrar gözden geçirmişlerdir (Côté, Bruner, Erickson, Strachan ve Fraser-Thomas, 2010).

The National Association of Intercollegiate Athletics' Champions of Character (NAIA): The National Association of Intercollegiate Athletics' Champions of Character; öğrenci sporcuların yaşamın her alanında doğru şeyleri bilmesini, yapmasını ve değer vermesini sağlamak için eğitim veren bir programdır. Doğruluk, saygı, sorumluluk, sportmenlik ve hizmetkar liderlik olmak üzere tüm NAIA okullarında beş temel değer dikkate alınır ve izlenir (<http://www.niacsports.com/>).

Youth Sports Truth: YST çocuklara parlak bir gelecek vermek ve refahını artırmak için sporu kullanmanın yeni yollarına öncülük eden, oyun ve spordan elde edilen yararlarla çocukların hayatını değiştiren bir gelecek oluşturma amaçlı ulusal bir yardım kuruluşudur. YST'nin FA Girls' Football Scholl Partnerships projesi "Game of Our Own" ortaokul kız çocuklarında özsaygı, kendine inanç, özgüveni artırmayı ve liderlik, oyunculuk, taraftarlık gibi çeşitli rollerle futbolla ilgili etkinliklere katılımı artırmayı amaçlayan bir projedir (<https://www.youthsporttrust.org/>).

CARE: CARE (Community Action Reaching Everyone) ortak değerlerin özenle beslenmesi ve çatışmayı çözmek için olumlu yolların desteklenmesi amacına bağlı bir karakter eğitimi programıdır. Okullarda CARE aktivitelerinin koordinasyonunda sorumluluğu en çok sağlık ve beden eğitimi öğretmenleri üstlenmiştir. Okullardaki tüm öğretmenler, CARE aktivitelerini sınıf seviyesine uygun olacak şekilde (örneğin ilkokullarda atletizm, kitap, müzik ve sanat aracılığıyla) öğrencilerde karakter inşası için her ayın belirlenen değerini öğretim programlarına entegre etmektedirler. CARE; öz-disiplin, adalet, cesaret, güvenilirlik, saygı, sorumluluk, iş birliği, hoşgörü, vatandaşlık, duyarlılık, güvenlik ve risk değerlendirmesi değerlerine odaklanır. CARE aktivitelerinin dikkatli planlanması aracılığıyla sağlık ve beden eğitimi uzmanları, öğrencilerin üstün nitelikli bir karakter eğitimi kazanmasına yardımcı olabilirler (Fisher, 1998).

Project Adventure: Project Adventure, Hamilton'da vizyoner öğretmenler tarafından kurulan, karakter inşa etmek, takım çalışmasını desteklemek ve sorumluluğu teşvik etmek için zorlu ve ilgi çekici aktiviteleri odaklanmış yansıma ile birleştiren, maceraya dayalı deneyimsel bir programdır. Devlet okullarının beden eğitimi ve akademik ders öğretim programları ile bütünleştirilmiş programın değerleri, pozitif ilişkiler geliştirmeyi kapsayan ilişki değeri; hesap verebilirliğe, doğru olanı yapmaya ve hedefler koymaya, onlara ulaşmak için özenle çalışmaya ve gerçeği konuşmayı kapsayan doğruluk değeri ve hiç bitmeyen bir

öğrenme, deneyim, ahlaki kusurlardan arınma ve anlamlı bir büyüme arayışı içinde olma sürecine katılmayı kapsayan gelişim değeridir (<http://www.pa.org>).

Character Counts: Karakterin altı unsuru (Dürüstlük, Saygı, Sorumluluk, Adalet, Duyarlılık, Vatandaşlık) üzerine inşa edilen Character Counts, okul sistemleri, toplulukları, gençlere hizmet eden veya insanlara yardım eden organizasyonları olumlu yönde etkilemek için pratik stratejiler, öğretim programı kaynakları ve eğitimler sağlayan bütünleştirilmiş bir öğrenci geliştirme programıdır. Character Counts uygulamalarından olan Pursuing Victory With Honor Spor Programı, temel değerleri (Karakterin 6 Unsuru: Güvenilirlik, Saygı, Sorumluluk, Adalet, Duyarlılık ve Vatandaşlık) ve 21. Yüzyıl okul ve kariyer Başarı Becerilerini (Öğrenme, Öz Disiplin, Pozitiflik, Azim, Psikolojik Sağlamlık ve Çalışkanlık) aşılacak için spor platformunun kullanımını vurgulayan kapsamlı bir programdır (<https://charactercounts.org/>).

JROTC: ABD Ordusu Junior Reserve Officers' Training Corps (JROTC), dünyadaki gençlere yönelik en büyük karakter geliştirme ve vatandaşlık programlarındanıdır. JROTC programı liderlik, sağlık ve zindelik, fiziksel yeterlilik, ilk yardım, coğrafya, Amerikan tarihi ve hükümeti, iletişim ve duygusal zeka dersleri içerir. JROTC, lise öğrencilerine vatandaşlık değeri, liderlik, topluma hizmet, kişisel sorumluluk ve başarı duygusunu öğretirken, onlara özsaygı, takım çalışmasını ve öz-disiplini öğretmek için tasarlanmıştır (<http://www.usarmyjrotc.com/>).

Teaching Physical and Social Responsibility (TPSR): TPSR modelinin amacı fiziksel aktiviteler yoluyla çocuklara sorumluluk alma ve sosyal sorumluluk gibi karakter özelliklerini aşılaktır. TPSR modeli beden eğitimi derslerinde, sınıfta, oyun alanlarında, okul sonrası aktivitelerde, spor kamplarında, spor salonlarında uygulanabilir ve bu model ile yaşam becerileri ve değerleri öğretilir. TPSR modelinin hedefleri;

- Başkalarının hak ve duygularına saygı gösterme,
- Çaba ve iş birliği,
- Kendini yönlendirme,
- Başkalarına yardım etme ve liderlik,
- Spor salonu dışına aktarım, olmak üzere beş sorumluluk seviyesini öğrencilere kazandırmaktır (Hellison, 2014).

SHAPE (Society of Health and Physical Educators) America: Mesleki uygulamaları geliştirmek; sağlık ve beden eğitimi, fiziksel aktivite, dans ve spor ile ilgili araştırmaları teşvik etmek amaçlı ulusal bir kuruluştur. Shape America; okul öncesi eğitimden üniversite lisansüstü programlarına kadar her düzeyde kapsayıcı, aktif, iyiliksever ve daha sağlıklı bir okul kültürünü, mükemmel sağlığı ve beden eğitimcileri destekleyen programlar, aktif destek ve kaynaklar sağlamaktadır. Shape America K-12 Ulusal Beden Eğitimi Standartları ile ülke çapında iyi tasarlanmış beden eğitimi programlarının temelini oluşturmaktadır. Ulusal Beden Eğitimi standartları ile fiziksel olarak okuryazar bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır. Bu standartlar; motor beceri ve hareketlerde yetkinlik göstermek; hareket ve performans kavram, ilke, strateji ve taktikleri uygulamak; fiziksel aktivite ve zindelik düzeyine ulaşmak ve bunu koruma bilgi ve becerilerini göstermek; kendine ve başkalarına saygılı, sorumlu kişisel ve sosyal davranışlar sergilemek; sağlık, keyif, meydan okuma, kendini ifade etme ve/veya sosyal etkileşim için fiziksel aktivitenin değerini fark etmektir (<https://www.shapeamerica.org/>).

2013'den önce ismi American Alliance for Health, Physical Education, Recreation, and Dance (AAHPERD) olan SHAPE America'nın (<https://www.icsspe.org/>) 2029 yılına kadar devam eden 50 Million Strong girişimi sayesinde etkili sağlık ve beden eğitimi programları ile tüm çocukların sağlık ve fiziksel olarak okuryazar bireyler olması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda Shape America'nın öğrencilerde karakter inşa etmeyi amaçlayan programlar ve projeleri mevcuttur. Bu program ve projeler:

- **The Windsor High School Weightlifting Club:** The Windsor High School Weightlifting Club; halter vasıtasıyla öğrencilerde güç, sabır ve karakter geliştirme programıdır. Beden eğitimi derslerinde halterle tanışan öğrenciler okul sonrasında haftada 3 gün, yaz döneminde ise haftada 4 gün kulüp antrenmanına katılarak bu öğrencilerin halter sporunu öğrenmesinin yanı sıra sabır, özgüven, motivasyon ve kararlılık gibi olumlu karakter özelliklerinin gelişimini amaçlar (<https://50million.shapeamerica.org/>).
- **LiiNK (Let's Inspire Innovation 'N Kids) Project:** LiiNK Projesi, öğrencilerde zorbalığı engellemek ve benlik saygısını arttırmaya yardımcı olmak için tasarlanan bir projedir. Öğrenciler her gün 15 dakikalık dört teneffüse ve haftada üç kez 20 dakikalık verilen bir karakter oluşturma programı olan “Olumlu Eylem” e katılmaktadır ve disiplin sorunları ve zorbalıkların azalması, öğrencilerin kendine ve başkalarına olan

saygısının artması, dürüstlük ve benlik kavramının gelişmesi ve okula bağlılık duygusunun artması amaçlanmaktadır (<https://50million.shapeamerica.org/>).

- **The Health. Moves. Minds.:** Program ile gençlerin kaygı, depresyon, stres kaynaklarıyla baş edebilmeleri, zihin ve bedenlerine özen göstermeleri ve aynı zamanda nezaket ve empati gibi önemli karakter özelliklerinin gelişmesi amaçlanmaktadır. Program kapsamındaki dersler okulların beden eğitimi programlarına dahil edilebilmektedir (<https://convention.shapeamerica.org/>).
- **The First Tee National School Program:** Golf oyunu aracılığıyla temel motor becerileri geliştiren aynı zamanda Dokuz Temel Değer ve Dokuz Sağlıklı Alışkanlık ile karakter aşılayan ve sağlığı teşvik eden bir programdır (<https://www.shapeamerica.org/>).

Skillastics: Fiziksel aktivite ile daha sağlıklı, eğitimli ve daha ilgili bir dünya oluşturmak için olumlu fiziksel aktivite deneyimleri oluşturan, beden eğitimi dersi ve okul sonrası programlarda uygulanabilen bir etkinlik sistemidir. 13 farklı Etkinlik Kiti teması, genel sağlık, spor beceri gelişimi, olumlu karakter özelliklerinin gelişimi ve akademik entegrasyonu içerir. Sistemin temel değerleri; doğruluk, güçlendirme, saygı, merhamet, dakiklik, tutku, sorumluluk, yenilik, öğrenme ve keyiftir (<https://skillastics.com/>).

Teaching Character Through Subjects Project: İngiltere Eğitim Daire başkanlığı tarafından finanse edilen projede, öğretmenler ile birlikte derslerde karakter inşa etmek için oluşturulan ders materyalleri geliştirilmiş ve okullarda uygulanmıştır. Öğretim programlarında yer alan 14 derste öğrencilerde karakter inşa etmek için öğretmenlere kaynak paketler sunulmuştur. Kaynak paketler, öğretim programları aracılığıyla öğrencilerde karakter inşa edebilme yollarının düzenlenebilir örneklerini sunar. Projede yer alan derslerden olan beden eğitimi dersi ile öğrencilerde; özgüven ve takım üyeleri arasında güven, öz saygı, başkalarına saygı, dürüstlük, hoşgörü, azim inşa etmeye ve liderlik becerileri, iş birliği, problem çözme becerileri, planlama ve organizasyon becerileri, takım çalışması, iletişim becerilerinin geliştirilmesine odaklanılmıştır (<https://www.jubileecentre.ac.uk/>).

Teaching Character Through the Primary Curriculum: İnsan gelişiminin menfaatine olan karakter, erdemler ve değerler üzerine odaklanan, öncü ve disiplinler arası bir araştırma merkezi olan Jubilee Centre for Character and Virtues tarafından 6. sınıf öğrencileri (10-11 yaş arası) için ortaokula geçişlerine yardımcı olmak üzere geliştirilmiş bir programdır. Program sekiz farklı ders yoluyla karakter öğretme yaklaşımını benimser. Program beden

eğitimi dersinde doğruluk, dürüstlük, cesaret, hizmet, merak, cesaret, odaklanma, psikolojik sağlamlık, yardımseverlik, yönetim erdemlerine odaklanır (<https://www.jubileecentre.ac.uk/>).

Positive Coaching Alliance (PCA): PCA; Daha İyi Sporcular, Daha İyi İnsanlar ile sonuçlanan pozitif, karakter inşa edici bir gençlik spor ortamı oluşturma amaçlı ulusal bir kuruluştur. PCA, altyapı sporunda veya okulda aşağıdaki 3 düzeyde etkiye sahip olacak şekilde araştırmaya dayalı ve tasarlanmış bir program ile sporun “doğru yapılmasını” sağlar:

- Gençlik deneyimi; karakter gelişimini ve yaşam becerilerini geliştirir. Ayrıca daha iyi performans sergilerler!
- Antrenörler; daha olumlu hale gelir ve sporu yaşam derslerini öğretmek için kullanmaya odaklanırlar.
- Gençlik Spor organizasyonları ve Okullar; kültürlerinin daha olumlu hale geldiğini ve katılan herkesin daha neşeli olduğunu gözlemler (<https://www.positivecoach.org/>).

PCA'nın ilkeleri; Roots, Elm Ağacı, Duygusal Depo, Çift Amaçlı Antrenörlük, Triple Impact Competitor, Destek Amaçlı Ebeveynlerdir.

- **ROOTS:** PCA'nın sportmenlikle ilgili ilkesi olan ROOTS; liderler, antrenörler, veliler ve sporcuların, sporun tüm yönlerine ve oyuna saygı duymasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır. ROOTS; “Kurallar, Rakipler, Yetkililer, Takım Arkadaşları ve Benliğe” (Rules, Opponents, Officials, Teammates and Self) saygı duymayı içerir.
- **ELM:** PCA'nın ustalık yaklaşımının merkezinde ELM (Effort, Learning, and Mistakes) yer almaktadır. ELM Ustalık Ağacı; çaba, öğrenme ve hataları temsil eder ve antrenörler için bir araç setidir. ELM ilkesine göre antrenörler (ve ebeveynler) sporcuların; maksimum çaba gösterdikleri (ELM'deki “E”), öğrendikleri, öğrenmeye devam ettikleri ve geliştikleri (ELM'deki “L”) ve hatalarını (“M”) korkulan bir şeyden ziyade öğrenmelerinin bir parçası olarak kullandıkları sürece sporda ve hayatın her alanında kazanma olasılıklarının çok yüksek olduğunu anlamalarına yardımcı olmalıdırlar.
- **Duygusal Depo:** Duygusal depo oyuncunun performansını artıran bir ilkedir. Duygusal depo ilkesine göre ebeveynler, antrenörler ve özellikle takım arkadaşları çok önemli roller oynarlar. Örneğin, sporcunun duygusal deposunu doldurmada takım arkadaşlarının onu övmesi en özel ve doğru zamanda işe yarar. Ebeveynler, antrenörler ve takım arkadaşları, gençlerin duygusal depolarını nasıl dolduracaklarını öğrenmelidir.

- **Çift Amaçlı Antrenörlük:** Çift amaçlı antrenörün hedefleri; kazanmak için çabalamanın yanı sıra spor yoluyla yaşam dersleri vermektir.
- **Triple-Impact Competitor:** Üç etkili yarışmacı; kendini, takım arkadaşlarını ve bir bütün olarak oyunu geliştirerek sporu üç seviyede etkilemeye çalışır.
- **Destek Amaçlı Ebeveyn:** Destek amaçlı ebeveyn hedefleri; sporla öğrenci-sporcuların yaşama dair dersleri öğrenmesi ve aynı zamanda antrenör ve sporcuların kazanma hedefine odaklanmasını sağlamaktır (<https://www.positivecoach.org/>).

PCA bu ilke ve amaçları doğrultusunda öğrencilerde karakter inşa etmeyi amaçlayan program, proje ve ortaklıklar oluşturmuştur. Bu program, proje ve ortaklıklar:

PCA- Character & Leadership Development Program: PCA Karakter ve Liderlik geliştirme programı, öğrenci sporcuların PCA'nın temel ilkeleri (ROOTS, ELM Ağacı, Duygusal Depo) ve bu ilkeleri her gün nasıl kullanacakları konusunda eğitmek için tasarlanmış bir programdan oluşmaktadır.

PCA-Tampa Bay Karakter Geliştirme Programı: Programın odak noktası; PCA'nın Duygusal Depo, ELM Uсталık Ağacı ve ROOTS temel ilkeleridir. Program ile dersler, etkinlikler ve tartışmalarla çocukların programın ilkelerini kampta, evde, okulda ve toplumda nasıl uygulayacaklarını anlamalarına yardımcı olmayı amaçlanmaktadır.

PCA-Arizona: PCA-Arizona; çalıştay ve kaynaklar yoluyla antrenörler, aileler, yöneticiler ve öğrenci sporcuları daha iyi insan, daha iyi sporcu olarak yetiştirmek amaçlı bir PCA programıdır. Programlama liderlik, antrenörlük ve sporcu eğitimlerini içerir. Sporcu eğitimi; lise sporcularını kendilerini, takım arkadaşlarını ve oyunu geliştirmeye çalışan Triple-Impact Competitor® olma konusunda eğitimi kapsar. Sporcu eğitimi ile;

- Rakiplere değer vermek ve kurallara, yetkililere ve oyuna saygı duymayı aşılama,
- Performansı artırmak için güçlü spor psikolojisi tekniklerinin eğitimi,
- Oyuncuda öz-güven, psikolojik sağlamlık, zorluklara cevap, öz-kontrol ve zihinsel dayanıklılıkla sonuçlanan olumlu karakter özellikleri ve yaşam becerilerinin geliştirilmesi amaçlanmaktadır.

PCA-Los Angeles: PCA-Los Angeles öğrenci sporcuların; rakiplerine saygı duymak, iş birliğini geliştirmek, oyunu onurlandırmak ve toplulukları geliştirmek amacıyla bir araya gelerek Liderlik ve Sportmenlik Zirvesi oluşturduğu PCA programıdır. Liderlik ve Sportmenlik Zirvesi ile öğrenci sporcuları; PCA'nın temel ilkeleri ve bu ilkeleri her gün nasıl

kullanacakları konusunda eğitmek, daha iyi insan ve daha iyi sporcu olarak yetiştirmek ve onlara olumlu karakter özelliklerini kazandırmak amaçlanmıştır.

PCA- US Lacrosse North Coast Ohio: North Coast Ohio Bölümü gençlik ve ortaokul topluluğu ve okul temelli programlarda lakros sporu aracılığıyla çocuklarda sportmenliği, saygıyı, liderliği ve topluluğu teşvik ederek olumlu karakter özelliklerini ve yaşam becerilerini geliştirmek için, antrenörler, sporcu ebeveynleri, genç sporcular ve yöneticiler için eğitim, araç ve kaynaklar sağlayan PCA programıdır.

PCA- Cleveland Cavaliers: Sporculara basketbol öğretimi yoluyla PCA'nın temel ilkeleri ve bu ilkeleri nasıl kullanacakları konusunda eğitmek, daha iyi insan, daha iyi sporcu olarak yetiştirmek ve onlara özgüven inşası gibi olumlu karakter özelliklerini kazandırmak amaçlanmıştır.

PCA, New England Triple-Impact Yarışmacı Atölyesi: IMPACT atölye serisi, öğrenci sporcuların sporun sahada ve hayatta başarıya yol açan karakter türünü (dayanıklılık, psikolojik sağlamlık, disiplin, pozitiflik, takım çalışması, sportmenlik, liderlik, alçakgönüllülük, cesaret, sorumluluk, hesap verebilirlik ve daha fazlası) nasıl geliştirebileceği konusundaki anlayışlarını derinleştirmelerine yardımcı olmak için tasarlanmıştır.

PCA-SBART (Santa Barbara Athletic Round Table): Misyonu; disiplin, takım çalışması, öz-saygı, kişisel sorumluluk ve arkadaşlık geliştirmenin önemli bir aracı olarak atletik katılımı onaylamak ve desteklemek olan SBART ile PCA iş birliği programıdır. PCA'nın temel ilkeleri ve bu ilkeleri nasıl kullanacakları konusunda eğitmek, daha iyi insan, daha iyi sporcu olarak yetiştirmek ve olumlu karakter özelliklerini öğrenci-sporculara kazandırmak amaçlanmıştır.

PCA-MYHA (Montgomery Youth Hockey Association): MYHA, beceri gelişimini, buz hokeyi ustalığını ve sportmenliği vurgulayan bir kuruluştur. Oyuna saygı, rakipler, yetkililer, takım arkadaşları ve benlik MYHA organizasyonunun çekirdeğidir. MYHA, genç sporcuları olabilecek en iyi sporculara ve insanlara dönüştürmek için güçlü bir oyuncu, antrenör ve aile topluluğu oluşturmaya çalışır (<https://www.positivecoach.org/>).

Altınordu FK: Sloganı İyi Birey, İyi Vatandaş, İyi Futbolcu olan kulübün misyonu; adalet, alçak gönüllülük, dürüstlük, güler yüz, konukseverlik, saygı, sevgi, yardımseverlik, duruş, empati, farkındalık, paylaşmak, ölçülülük, vefa ve yurtseverlik, bilinç, cesaret, ciddiyet, coşku, çalışkanlık, dayanıklılık, dayanışma, inanç, gelişim, gurur, tempo ve uyum, sportmenlik değerlerini sporcularına kazandırarak sporcularda karakter inşa etmek, kulübe

katılan çocuklara spor yaptırmak, ve doğal yetenekli olan sporculara ileri futbol eğitimi vererek üst düzey futbolcu yetiştirmektir (<http://www.altinordu.org.tr/>).

2.2.6.3. Beden Eğitimi ve Spor Dersi ve Spor Uygulamaları Bağlamında Karakter Eğitimi Araştırmaları

Sporcu öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin gelişimini teşvik etmek için geliştirilen programlar ve projelerin yanı sıra araştırmacılar da beden eğitimi dersi ve spor bağlamında karakter eğitime yönelik çalışmalar yapmıştır. Alanyazın incelemesinde spor ve beden eğitimi arasında yakın bir ilişki olmasından dolayı spor bağlamında yapılmış olan karakter eğitimi araştırmalarına da yer verilmiştir. Spor ve beden eğitiminin içerikleri hemen hemen aynıdır, programların arkasındaki amaç farklı olsa da öğrencilere öğrenme deneyimi sağladıkları yöntemler oldukça benzer olabilir ve sporda arzulanan sonuçların birçoğu beden eğitimi ile de elde edilebilir (Docheff, 1997). Alanyazın incelemesi sonucu beden eğitimi dersi ve spor bağlamında bireyde olumlu karakter özelliklerinin gelişimini teşvik etmek için yapılmış olan karakter eğitimi çalışmaları aşağıda yer alan tabloda belirtilmiştir.

Tablo 2.2: Beden Eğitimi ve Sporda Karakter Eğitimi Araştırmaları

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Hellison, (1978)	Lise çağındaki sorunlu gençler için özel olarak tasarlanmış bir beden eğitimi programını açıklamak için	Lise öğrencileri Gözlem yoluyla	Sorumluluğu vurgulayan model için dört farkındalık seviyesi geliştirmiştir. Farkındalık Seviyesi-1; Farkındalık Yok Farkındalık Seviyesi-2; Öz-Beden Farkındalığı Farkındalık Seviyesi-3;Öz-Başkaları Bilinci Farkındalık Seviyesi-4; Üç Farkındalık Seviyesinin Entegrasyonu
Kleiber ve Roberts, (1981)	1-"Karakter" yapısını yeniden gözden geçirme, sosyal unsurlarını izole etmek, çocuklukta organize spor deneyiminin etkisine duyarlılığını belirlemek için	Urbana, Illinois'deki iki devlet ilkokulundan dördüncü ve beşinci sınıf 54 öğrenci 2 hafta	"Spor karakter geliştirir" genel varsayımı bu araştırmada güçlü bir şekilde desteklenmemiş veya reddedilmemiştir. Erkeklerle ilgili bazı kanıtlar, prososyal davranışların spor deneyimi tarafından engellenebileceğini göstermiştir. Çocukların sporda prososyal davranışlarını kolaylaştırmak için çıkarımlar yapılmıştır.
Romance, Weiss ve Bockoven, (1986)	Ahlaki muhakeme gelişimini teşvik etmek için SD stratejilerini kullanılan Beden Eğitimi dersinin etkinliğini belgelemek için	5. sınıf kontrol ve deney grubu, toplam 32 öğrenci 8 haftalık bir program	Deney grubu sporda, yaşamda ve genel ahlaki muhakemede daha fazla gelişme göstermiştir. Sonuçlar; Beden Eğitimi yoluyla ahlaki gelişimi teşvik etmek için tasarlanmış belirli bir programın, ahlaki gelişim seviyelerinde değişiklikleri etkileyebileceğini göstermektedir.
Bredemeier, Weiss, Shields ve Shewchuk, (1986)	Bir yaz sporları kampında ahlaki pedagoji için SL ve SD talimatlarının etkinliğini araştırmak için	5-7 yaş grubu SL, SD, kontrol sınıfı toplam 84 çocuk 6 haftalık bir süre	Hem SL hem de SD öğretim stratejileri, deney gruplarında ahlaki gelişimi teşvik etmede etkiliyken, kontrol grubunda benzer bir gelişim gerçekleşmemiştir.
Rees, Howell ve Miracle, (1990)	"Spor karakter geliştirir" iddiasını değerlendirmek için	Youth In Transition (YIT) projesinden 1628 lise 2. sınıf erkek öğrenci	"Spor karakter geliştirir" önerisine odaklı çok az destekleyici kanıt bulunmuştur. Lise döneminde spor faaliyetlerine katılımın; kendini gerçekleştirme, olumlu benlik kavramı, kızgınlık ve esneklik derecesi, anomi duyguları, nezaket, dürüstlük, sosyal sorumluluk, karşılıklılık, sosyal beceriler ve akademik başarının önemi üzerine tutarlı ama önemli olmayan bir etkisi olduğu görülmüştür. Okullar arası spor faaliyetlerine katılım, öz kontrol ve bağımsızlık değerinde önemli bir azalmaya neden olmuştur.

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Hellison, (1995)	Değer yönlendirmelerini vurgulayan fiziksel aktiviteler üzerinden çocuklara sorumluluk alma ve sosyal sorumluluk gibi karakter özelliklerini aşlamak olan Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Öğretimi modelini (TPSR) açıklamak için	Ortaokul ve lise öğrencileri	Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Öğretimi modelini geliştirmiştir Sorumluluk Seviyesi Bileşenleri Seviye;1; Başkalarının hak ve duygularına saygı gösterme Seviye;2; Çaba ve iş birliği Seviye 3; Kendini yönlendirme Seviye 4;Başkalarına yardım etme ve liderlik Seviye 5; Spor salonu dışına aktarım
Gibbons , Ebbeck ve Weiss, (1995)	Fair Play for Kids'den seçilen eğitim faaliyetlerine katılımın çocukların ahlaki yargı, muhakeme, yönelim ve prososyal davranışları üzerine etkisini incelemek için	4. - 6. Sınıf 452 öğrenci; öğretim programında kullanıldığında adil oyun; sadece beden eğitimi derslerinde kullanıldığında adil oyun; ve adil oyun programını kullanmayan bir kontrol grubu, 7 ay	Her iki deney grubunun en son ahlaki yargı, muhakeme ve yönelim puanları, kontrol grubundan anlamlı derecede yüksektir. Sonuçlar, ilkökul öğrencilerinin ahlaki gelişiminde değişimi etkilemek için Fair Play for Kids programının ilk onayını sağlar.
Solomon, (1997)	Kişisel sorumluluk duygusu, iletişim becerileri, iş birliği ve paylaşım çalışmaları yer aldığı, güven, problem çözme ve beden farkındalığına odaklı eğitim programı uygulamak için	İlkokul 2. sınıf öğrencileri Beden eğitimi dersinde 13 haftalık bir ahlaki eğitim programı	Sonuçlar, ahlaki eğitim programını deneyimleyen grubun, sosyal becerilere ilişkin muhakemelerinde anlamlı bir gelişme gösterdiğini, diğer grubun ise önemli kazanımlar göstermediğini göstermiştir. Program, risk altında olanlar da dahil olmak üzere ve tüm öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek için Beden eğitimine ahlaki eğitimin dahil edebileceğini göstermektedir.
Gibbons ve Ebbek, (1997)	İlköğretim çağındaki öğrencilerin ahlaki gelişiminde SL veya SD öğretim stratejilerinin etkinliğini incelemek için	Katılımcılar 4., 5. ve 6. sınıflardan kontrol, SL veya SD grupları olmak üzere 204 beden eğitimi dersi öğrencisi Okul yılının 7 ayı boyunca (Ekim ortasından Mayıs ortasına kadar)	Müdahale ortamı ve sonrasındaki öğrenci düzeyinde yapılan analizler, SL ve SD gruplarının ahlaki muhakeme, yönelim ve davranış bakımından anlamlı şekilde daha yüksek puan aldığını; SD grubu müdahale sonrası ahlaki muhakeme bakımından anlamlı derecede yüksek olduğunu göstermiştir. Sonuçlar, beden eğitiminde çocukların ahlaki gelişiminde hem sosyal öğrenmenin, hem de yapısal-gelişimsel öğretim stratejilerinin etkinliğini desteklemektedir.
Ennis , Solmon , Satina , Loftus , Mensch ve McCauley,(1999)	Öğrencilerin katılımını ve başkalarıyla olumlu etkileşim kurmaya istekli olmalarını arttırmada "Barış İçin Spor" başlıklı bir lise beden eğitimi öğretim programının etkinliğini incelemek için	6 şehir okulundan 12 beden eğitimi öğretmeni programı uygulamıştır. 9 haftalık basketbol ünitesi	Sonuçlar, Barış İçin Spor programının, öğrenme, güven, saygı ve aile duygusu için karşılıklı sorumluluğu geliştirdiğini göstermiştir. Yüksek yeteneği olan ve daha az yeteneği olan kızlar ve erkekler kendilerini başarılı hissettiler ve olumlu yanıt verdiler; bağlılık ve katılım için daha elverişli bir sınıf topluluğu oluşturdular.
Feltz, Chase, Moritz ve Sullivan, (1999)	Kavramsal bir koçluk etkinliği modeli sunmak ve kavramı ölçmek ve varsayımsal kaynaklar ve sonuçları incelemek amaçlı güvenilir ve geçerli bir araç geliştirmek için	517 lise antrenörleri	Oyun stratejisi, motivasyon, öğretim tekniği ve karakter oluşturma olmak üzere 4 alt boyut ve 24 maddeden oluşan bir ölçek geliştirilmiştir.
Priest, Krause ve Beach, (1999)	4 yıldan fazla bir sürede karakter gelişimini vurgulayan bir kolejde sporcuların değerlerinin gelişip gelişmediğini araştırmak için	USMA'nın 1993 sınıfı öğrencilerinden 631 katılımcı 631 katılımcı 1989 ve 1993'de HBVCI' yı tamamlamıştır	Başlangıçta ve mezuniyete yakın kolejler arası sporcuların değer puanları okul içi sporcuların puanlarından daha düşüktür. Bireysel spor sporcuları takım sporu sporcularından daha yüksek puan almış ancak 4 yılda daha fazla düşüş göstermiştir. Bulgular, spora katılımı ilgili "profesyonel" tutumlarda artış ve "sportmenlik yöneliminde" azalma olduğunu gösteren diğer çalışmalarla tutarlıdır.
Bulach,(2001)	JROTC öğrencisinin seçilen karakter özellikleri ile ilgili davranışı, JROTC öğrencisi olmayan öğrencilerin davranışlarıyla karşılaştırmak için	9-12. sınıf 277 JROTC lise öğrencisi, 200 JROTC lise öğrencisi olmayan öğrenci Günlük öğrencilerin eğitimleri ile bulunduğu dört yıllık bir sistem	JROTC öğrencilerinin davranışı, anket vasıtasıyla ölçülen 16 karakter özelliğinin hepsinde daha pozitif. Bu araştırma, JROTC programının öğrenci davranışı üzerinde olumlu bir etkisi olduğu konusunda net bir destek sağlar.

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Rudd, ve Stoll, (2004)	(1) Ahlakî ve sosyal karakteri ölçen bir araç geliştirmek; (2) Kolej sporcularının, özellikle takım sporu sporcularının ahlakî karakter/ sosyal karakteri destekleyip desteklemediğini belirlemek için	Katılımcılar kolej ve üniversiteden 595 öğrenci National Collegiate Athletic Association Bölüm 1,2,3 öğrencileri	RSBH Değer Yargı Envanteri geliştirildi. Sonuçlar ortalama olarak takım sporu sporcularının sosyal karakter indeksi puanlarının ahlakî karakter indeksi puanlarından daha yüksek olduğunu göstermiştir. Sporcu olmayanlar takım sporu sporcularından ahlakî karakter indeksinde anlamlı olarak daha yüksek puan alırken, takım sporcu sporcuları sporcu olmayanlardan sosyal karakter indeksinde önemli ölçüde daha yüksek puan aldı.
Lakes ve Hoyt, (2004)	Okul tabanlı Tae Kwon Do antrenmanının öz-düzenleyici yetenekler üzerindeki etkisini incelemek ve amacı daha yüksek fiziksel ve zihinsel yetenek ve kişisel karakter seviyesine ilerleme olarak tanımlanan LEAD programını değerlendirmek için	Anaokuldan 5. sınıfa kadar, müdahale (dövüş sanatları) grubu veya karşılaştırma (geleneksel beden eğitimi) grubu olarak toplam 207 öğrenci 3 aylık bir müdahale	Sonuçlar, dövüş sanatları grubunun bilişsel öz-düzenleme, duygusal öz-düzenleme, prososyal davranış, sınıf davranışı ve zihinsel bir matematik sınavındaki performans alanlarında karşılaştırma grubundan daha fazla gelişme gösterdiğini göstermiştir. Bilişsel öz-düzenleme ve sınıf davranışı için, erkeklerin kızlardan daha fazla gelişme göstermiştir.
Balderson ve Sharpe, (2006)	Kronik yıkıcı, anti-sosyal ve şiddet davranışı öyküsü ortaya koyan, dezavantajlı ilkökul çocukları için model bir karakter eğitimi programını tanımlamak ve belgelemek için	4.sınıf dezavantajlı 30 katılımcı İki farklı sınıf ortamı kullanıldı	Model öğretim programı; karakter eğitimi ile ilgili öğrenci etkileşimlerinin görülme sıklığını artırdığını ve istenmeyen öğrenci faaliyetlerinin görülme sıklığını azaltmak için etki ettiğini göstermiştir. Sonuçlar, yapılandırılmış beden eğitimi ortamlarında karakter eğitimi programının kullanımı için deneysel destek sağlamakta ve kişinin duyuşsal alanda olumlu değişim için tasarlanan programın potansiyel etkinliğini nicel ve nitel yollarla nasıl daha etkin bir şekilde ölçebileceğini göstermektedir.
Brodie, (2006)	1- Ahlakî açıdan iyi bir sporcu neyin oluşturabileceğine dair bir anlayış kazanmayı, 2- Beden Eğitimi öğretmeninin Beden Eğitimi ve spordaki ahlakî rolünü analiz etmeyi, 3-PE ve spor yoluyla gençlerin ahlakî gelişimi için mevcut iyi uygulamaları ve kılavuzları tartışmak için	18 beden eğitimi öğretmeni 14-kadın 4 erkek öğretmen Haziran ve Aralık 2003 arasında İngiltere ve İskoçyada görüşmeler yapıldı.	Tez beden eğitimi ve sporda neşeli bir eğilim üzerine odaklanan bir karakter eğitimi programının bir taslağı ile sonuçlanmıştır. Öğretmenler için iyi bir sporcunun; becerikli, dürüst, adil, hevesli, saygılı ve işbirlikçi olması, takım çalışması ve çaba göstermesi gerekiyordu. Öğretmenlerin anahtar olarak, beden eğitimi ve spor vasıtasıyla keyifli bir katılım geliştirmenin önemini kabul ettiği bir karakter eğitimi programı için örnek bir voleybol dersi kullanmıştır. Öğretmenler, okul dışında öğrencilerini sadece daha iyi tanımlarını değil, aynı zamanda öğrencilerin karakterlerinin daha doğru bir resmini oluşturma şansını veren bir dizi fırsatlar –gezi, kamp vb.-olduğunu ve öğrencilerini daha iyi tanımları durumunda öğrencinin ahlakî gelişimi üzerinde daha büyük bir etkisi olduğunu belirtti.
Rudd ve Mondello, (2006)	Kolej baş antrenörlerinin karakteri nasıl tanımladıklarını incelemek için	Çalışmaya katılanlar Klasman IA atletizm programından 12 baş antrenör Her antrenör ile 20-25 dakikalık yüz yüze görüşme yapıldı.	Antrenörlerin çoğu spora katılımın karakter oluşturduğuna inanmaktadır. Antrenörlerin karakter tanımları, biri ahlakî karakterle ilgili, ikincisi ise sosyal karaktere bağlı iki ana tema üretmiştir. Çoğu antrenör karakteri ahlakî ve sosyal değerlerin (örneğin, sıkı çalışma, saygı ve dürüstlük) kombinasyonu ile tanımladığını göstermiştir.
Myers , Feltz, Maier, Wolfe ve Reckase, (2006)	Antrenörlük Yetkinlik Ölçeği'nden (CCS) elde edilen çok boyutlu antrenörlük yetkinliği ölçümleri için	Kolejler arası erkekler (n = 8) ve bayanlar (n = 13) futbol ve kadınların buz hokeyi takımlarından (n = 11) toplam 585 sporcu sayısı	Takım içinde antrenörlük yetkinlik boyutları motivasyon, oyun stratejisi, teknik ve karakter oluşturma olmak üzere 4 alt boyut ve 24 maddeden oluşan bir ölçek

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Hassandra, Goudas, Hatzigeorgiadis ve Theodoraki, (2007)	Bir okul Olimpiyat Eğitimi programında adil oyun davranışları geliştirmeyi amaçlayan bir müdahale programının etkinliğini değerlendirmek için	Çalışmaya 66'sı deney grubunda 60'sı kontrol grubunda olmak üzere 4 ilköğretim okulundan yüz yirmi altı, 5. sınıf öğrencisi Haftada bir olmak üzere, çeşitli aktivitelerle 10 ders	Sonuçlar, bildirilen fair play davranışlarında, sınıf desteğinde ve özerklikte, oyuna yönelimde ve müdahale grubunun içsel motivasyonunda önemli bir iyileşme olduğunu ortaya koymuştur. Takip değerlendirmesi, etkilerin program sonundan iki ay sonra korunduğunu ortaya koymuştur.
Myers, Feltz, Chase, Reckase ve Hancock, (2008)	Antrenörlük etkinliği modellerinde önemli bir değişken olan antrenörlük yeterliliği ölçümünü iyileştirmek	İlgili 14 lise sporu 799 baş antrenör	18 madde ve motivasyon, oyun stratejisi, teknik, karakter oluşturma, fiziksel koşullandırma olmak üzere 5 alt boyuttan oluşan bir ölçek
Hansen ve Parker, (2009)	Programın amacı kulüp üyelerinin aynı anda kaya tırmanışı tekniklerini öğrenirken karakterlerini geliştirmelerine yardımcı olmak için	Katılımcılar genellikle geleneksel okul ortamında başarılı olamayan 11 ila 14 yaşlarındaki kız ve 10 ile 12 yaş arası erkek çocuk Beş yıl boyunca, Tırmanma Kulübü alternatif bir ortaokulda öğrenciler için beden eğitimi programı olarak hizmet verdi.	Kulüp üyelerinin güven, özgüven, saygı ve kişisel ve sosyal sorumluluğu güçlendi.
Doty ve Pim, (2010)	Zorunlu bir rekabetçi spor deneyimine katılım yoluyla öğrenci sporcularda karakter geliştirmeyi amaçlayan resmi bir karakter eğitimi programının 3 yıllık değerlendirmesi için	573 West Point öğrenci sporcuları 2005-2010 3 yıllık ara değerlendirme sonucu 2008 sonbaharında yapılmıştır.	2005 çalışmasından elde edilen sonuçlar, spor seviyesi arttıkça karakter seviyesinin azaldığı ve erkek temas takım sporlarının diğer takım ve bireysel sporlardan daha düşük, kadın sporlarından daha düşük olduğu araştırmalarla tutarlı olmuştur. 2005'te üniversite takımlarında en yüksek puanı alan kadın voleybolu, erkek golf takımı; en düşük puanı alan buz hokeyi, futbol ve lacrosse; kulüp takımlarından en yüksek puan alan eskrim, erkek voleybol ve paraşüt sporudur; en düşük puanı alan dövüş sanatları, judo ve kadınların lakrosudur. 2008 yılında Erkek takım temas sporu puanı diğer takımlardan ve bireysel sporlardan daha düşüktür. 2008 yılında en düşük puan alan üniversite takımı futbol ve lacrosse takımı; en yüksek puanı alan üniversite takımı atıcılık; en yüksek puan alan kulüp takımı; judo ve izci takımları, en düşük puan alan erkek rugby ve boks takımlarıdır.
Denaro, (2010)	1- İlköğretim beden eğitimi öğretmenlerinin; saygı, dürüstlük, adalet ve öz disiplin değişkenleri ile ilgili karakter eğitimi öğretimine yönelik tutumlarını incelemek ve 2-Dördüncü ve / veya beşinci sınıf öğrencilerinin saygı, dürüstlük, adalet ve öz disiplin değişkenleri ile ilgili karakter gelişimine yönelik tutumlarını incelemek için	Sağlık Beden Eğitimi, Rekreasyon ve Dans İttifakı (AHPERD) üyesi, 4. Ve 5. Sınıf öğrencisi olan beden eğitimi öğretmenleri ve New York Eyaletinde öğretmenlik yapan beden eğitimi öğretmenleri olmak üzere toplam 216 katılımcıdan	Katılımcılar sıklıkla öz-disiplini, her zaman ise saygı, dürüstlük ve adalet karakter özelliklerini öğretmişlerdir. Kızlar erkeklerden daha fazla saygı, dürüstlük ve adalet gösteriyor. Hem erkek hem de kızlar için öz disiplin eğitimi ile davranış öz disiplini arasında anlamlı ilişkiler vardı. Ayrıca, bu çalışma hem erkek hem de kızlar için adalet, öz-disiplin eğitimi ile adalet, öz-disiplin davranışı arasında anlamlı ilişkiler olduğunu göstermiştir. Karakter eğitimine yüksek vurgu yapılan gruptaki beden eğitimi öğretmenleri, hem erkek hem de kızların, düşük vurgu yapılan gruptaki katılımcıların açıklamaları ile karşılaştırıldığında, adalet ve öz disiplin davranışlarını daha fazla gösterdiklerini belirtmiştir. Bölge kaynakları kapasitesine düşük ihtiyaç duyan okullardaki katılımcılar, yüksek ihtiyaç duyan okullardaki katılımcılara kıyasla daha büyük ölçüde saygı davranışını göstermişlerdir.

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Camiré ve Trudel, (2010)	Kanada bağlamında spor katılımında Rudd'nin karakter gelişimi çerçevesini kullanarak lise sporcularının gelişim perspektiflerini belgelemek için	Kanada'da Quebec eyaletinde bulunan Fransızca konuşan bir liseden 20 öğrenci sporcu (10 erkek, 10 kız) Her katılımcı ile 30-63 dakika görüşmeler yapılmıştır.	Sporcuların çoğunluğu, sosyal karakterin sporda ortaya çıkan gelişimi en iyi şekilde tanımladığına ve kurallara uygun ama haksız kazanmanın oyunun bir parçası olarak kullanıldığına ve meşrulaştırıldığına inanmaktadır. Sonuçlar okul idarecileri ve antrenörlerin proaktif olması ve lise sporlarında ahlaki gelişimi teşvik etmek ve kurallara uygun ama haksız kazanma olaylarını azaltmak için programlara karakter gelişimini dahil edilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır.
Proios, Athanailidis, Giannitsopoulou, (2010)	Bir literatür taraması çerçevesinde, fiziksel aktivitelere katılımın kadın karakter gelişimi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmak için		Sonuçlar; fiziksel aktivitelerin, ahlaki ve sosyal nitelikler gibi bazı önemli kişilik özelliklerini etkilediğini ortaya koymuştur. Sonuç olarak, fiziksel aktivitelerin kadınların karakter gelişimi için bir araç oluşturabilir.
Myers, Chase, Beauchamp ve Jackson, (2009)	Sporcuların, antrenörlük etkinliği modellerinde çok boyutlu bir yapı olan baş antrenörlerinin antrenörlük yetkinliğini değerlendirme ölçümünü geliştirmek için	İlgili yedi spordan 748 sporcu	Motivasyon, oyun stratejisi, teknik, karakter oluşturma, fiziksel koşullandırma olmak üzere 5 alt boyuttan 17 maddeden oluşan bir ölçek
MacCracken, (2011)	Çocuklarda; Karakter eğitimi Güvenilirlik, Saygı, Sorumluluk, Adalet, Duyarlılık ve İşbirliği ve Sağlıklı yaşam tarzına karar vermeye odaklanırken tenis oynamayı öğretmek amaçlı PACE Projesini değerlendirmek için	Akron Devlet okullarında 2000'den fazla öğrenci 2009'da başlamıştır	Kontrol listeleri, derecelendirme ölçekleri ve puanlama rubriği, gözlem, öğrenci dergileri, öğrenci / öğretmen / yönetici görüşmeleri, araştırmalar ve anketlerle ölçülen PACE projesinin, başarılı olduğu tespit edilmiştir.
Weiss, Stuntz,, Bhalla, Bolter ve Price, (2013)	Karakter oluşturan eğitim programları sunarak gençlerin hayatlarını etkilemek, hayatı geliştiren değerleri aşlamak ve golf oyunu yoluyla sağlıklı seçimleri teşvik etmek için spor temelli bir gençlik geliştirme programı olan First Tee programının olumlu gençlik gelişimini teşvik etmedeki etkinliğinin değerlendirilmesiyle ilgili 1. Yıl verilerini sunmak için	Üç yaşam becerileri seviyesinden birinde sertifika alan 33 kız ve 62 erkek (11-17 yaş) gençlik katılımcıları, 14 erkek ve 12 kadın antrenör, araştırmaya katılan gençlerin toplam 24 ebeveyni Gençlerin çoğunluğu yaz aylarında haftada 1-2 gün, % 55'i ise okul yılı boyunca haftada bir veya daha fazla gün saygı, sorumluluk, nezaket, dürüstlük, doğruluk, sportmenlik, güven, muhakeme ve azim değerleri içeren ders görmüştür	Bulgular, First Tee'nin golf bağlamında gençlik gelişimini destekleme ve yaşam becerilerinin diğer alanlara aktarılmasında olumlu bir etkisi olduğuna dair ilk verilere dayalı kanıtlar sunmaktadır.
Hall , Livingston ve Becker, (2013)	Spora katılımın ergen Tayvanlı öğrenciler arasında karakter, liderlik becerileri ve vatandaşlık sorumluluğu oluşturup oluşturmadığını tespit etmek için	13-17 yaşları arasında 90 öğrenci	Spora katılım öğrencilerin ahlaki ve sosyal değerler ile birlikte takım oluşturma becerileri geliştirmiştir. Spora katılım, karakter oluşturduğu ve öğrenciler geleceklerinde sporun rol oynayacağını bildirilmiştir.
Farrant,(2013)	Öğretim programı temelli bir beden eğitimi yaklaşımının ilkökul çocuklarında karakter öğelerini etkileyip etkilemediğini tespit etmek için	Üç program okulundan 86 ve bir kontrol okulundan 84 katılımcı 12 haftalık program	Program ve kontrol gruplarını karşılaştırırken, beden eğitime yönelik bu yaklaşımın herhangi bir etkisi olduğuna dair kanıt bulunamamıştır. Yüksek puanlı program katılımcılarında; öz yeterlilikte azalmalar ve düşük puan alan program katılımcılarında öz-saygı ve spor ve fiziksel aktivite keyfinden artış görülmüştür. Öğretmenler bazı katılımcıların beden eğitimi mutluluk, liderlik, güven ve öz-saygıda gelişmeler olduğunu ve Beden Eğitimi öğretim programına dayalı yaklaşımı yararlı bulduklarını bildirmişlerdir.

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Stupuris, Šukys, ve Tilindienė, (2013)	Genç sporcuların spordaki değerlerinin tezahüründe yaş ve spor deneyimi farklılıklarını, antrenörün algılanan karakter gelişim yetkinliğini ve sporda ortaya çıkan davranışlarını belirlemek ve bu değişkenler arasındaki ilişkileri incelemek için	Kaunas ve Alytus spor okullarından 201 sporcu	Spordaki değerler, antrenörün algılanan karakter gelişimi yetkinliği ve sporcuların prososyal davranışları arasındaki pozitif korelasyon belirlenmiştir. Bu değerler aynı zamanda antisosyal davranış ile negatif korelasyon gösterirken, statü değerleri prososyal davranış ile negatif korelasyon göstermiştir. Antrenörün karakter gelişimi yetkinliği, genç sporcular tarafından daha güçlü algılanmıştır. Yetkinlik değerleri genç sporcular için daha önemli olmuştur.
Jang, (2013)	(a) ahlaki eylem modeline dayalı spor karakter ölçeğini geliştirmek ve (b) spordaki karakter ile diğer psikolojik değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi yoluyla ölçeğini doğrulamak için	Çalışma 1'de, 50 Koreli sporcu Çalışma 2'de, 31 çeşitli spor dallarına katılan 332 Koreli sporcu Çalışmada 3'de, 322 Koreli sporcu	Spor karakter ölçeği (SCS- sport character scale) için merhamet, dürüstlük, sportmenlik ve adaleti hedefleyen maddeler geliştirilmiştir.
Bean, Whitley ve Gould, (2014)	Başlıca amacı yaşam becerileri ve karakter gelişimi olan gençlik spor organizasyonunun hem olumlu hem de olumsuz olarak etkisini incelemek için	10-18 yaşları arasındaki 23 program katılımcısı (13 kadın, 10 erkek) Yarı yapılandırılmış nitel görüşme	Sonuçlar katılımcıların programı sosyal olarak ödüllendirici, kapsayıcı ve eğlenceli bulduğunu göstermiştir. Katılımcılar ayrıca, programın hem spor hem de yaşam becerilerini vurgulama ve öğretme yoluyla kişisel ve akademik olarak iyi olmalarına yardımcı olurken, onları potansiyel sorunlardan uzak tuttuğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar programda öğrenilen dersleri (örneğin, takım çalışması, duygusal kontrol, liderlik) yaşamlarının diğer alanlarına (örneğin okul, ilişkiler) aktardıklarını belirtmişlerdir. Bulgular, kasıtlı olarak uygulandığında spor programlarının, dezavantajlı gençler için olumlu bir gençlik geliştirme etkinliği olarak hizmet edebileceği fikrini desteklemektedir.
Destani, Hannon, Podlog ve Brusseau, (2014)	Bu makalenin amacı, Hellison'un beş seviyeli kişisel ve sosyal sorumluluk modelini kullanarak, sporda sunulan eşsiz ahlaki gelişim deneyimlerinden dolayı, güreş öğretisine odaklanarak karakter gelişiminin beden eğitimi vasıtasıyla teşvik edilmesi gerektiğini göstermek için	Lise öğrencileri için	Öğrencilerin sergiledikleri sorumluluk seviyelerini belirlemeye yardımcı olmak için tipik davranışlar ve stratejiler sağlanmıştır, ilaveten öğrencilerin bir seviyeden diğerine ilerlemesi için bir açıklama yapılmıştır ve örnek ders planı sunulmuştur.
Ferris, Ettekal, Agans ve Burkhard, (2015)	Lise spor antrenörlerinin, olumlu koçluk uygulamalarını desteklemek ve gençlik sporları kültürünü dönüştürmek için tasarlanmış karakter temelli bir antrenör eğitimi çalıştay (PCA-Positive Coaching Alliance) hakkında bakış açılarını incelemek için	15 antrenör Her spor sezonunun başında antrenörler, PCA eğitim programını almaya davet edildi.	Sonuçlar, antrenörlerin PCA çalıştayına katılımının, bireylere atfedilen antrenör değerlerine, antrenör yönelimli karakter gelişimine ve altyapı sporlarında olumlu ilişkilere katkıda bulunduğuna inandığını belirtti. Bulgular, antrenörlerin karakter temelli antrenör eğitimi programlarına katılım yoluyla edindikleri becerileri dahil ettiklerine dair ön kanıtlar sunmaktadır.
Suherman, (2015)	Karakter eğitiminin beden eğitimine entegrasyonunu destekleyen bazı faktörleri bulmak için	Bandung'da 40 ilköğretim okulu ve 69 ilköğretim okulu beden eğitimi, anket yöntemi	İstatistiksel ve nitel analizler sayesinde öğretmenlerin değer yönelimi, okul bağlamı ve öğretim süreci yönteminin öğretmenlere karakter eğitimi beden eğitimi öğretimine entegre etme fırsatları sağladığını göstermiştir.
Firmansyah, (2016)	Öğrencilerin karakter yapısını bilmek amacıyla alanda durumu daha derinlemesine incelemek ya da tanımlamak için	351 İlkokul (SDN bojong I) öğrencisi Gözlem, anket, dokümantasyon ve katılımcı ile görüşme	Sonuçlar beden eğitiminin, problem çözme yeteneğini artırabildiğini, dil ve sözel becerilerin gelişimini teşvik edebildiğini, sosyal beceriler geliştirebildiğini ve duygusal ifadeleri kontrol altına almanın geliştirebileceğini, çocuklara diğer insanları tanımlarını ve saygı duymalarını öğretebildiğini göstermiştir.

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Riciputi, McDonough ve French, (2016)	Karakter gelişimi programının gençlerin perspektiflerini ve bu faaliyetlerin program içinde ve dışındaki yaşamlarının üzerindeki etkilerini incelemek için	Düşük gelirli ailelerin gençlerinden oluşan 24 katılımcı 4 haftanın her birinde bir karakter kavramını (saygı, duyarlılık, sorumluluk, güven) bütünleştiren fiziksel aktivite temelli bir yaz PYD programı	Bulgular gençlik programlarının; düşük gelirli topluluklarda, fiziksel aktivite yoluyla gençlerin kişisel ve sosyal gelişimini anlamak için katılımcı merkezli rehberlik sağladığını göstermektedir.
Yoon ve Armour, (2016)	1-Öğretmenlerin CoP (Communities of Practice) karakter eğitimi hakkında bilgi edindikleri, 2-Öğretmenlerin bu öğrenme pedagoji ve uygulamalarını bilgilendirmek için kullandıkları, 3-Öğretmenlerin Beden eğitiminde ve dışarda öğrencilerin öğrenmesini etkiledikleri yolları haritalamak ve analiz etmek için	Katılımcılar bir üniversite profesörü, 8 farklı okuldan 8 ortaokul PE öğretmeni ve 41 öğrenci Veri toplama, 2014 Sonbahar ve İlkbahar 2015'te iki aşamada gerçekleştirilmiştir.	CoP'de öğretmen öğrenmesinin net olduğuna ve pedagojilerinde ve dolaylı öğretim davranışlarında değişiklik olduğuna dair net kanıtlar ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin CoP'deki profesyonel öğrenmeleri, hem öğretmenlerin pedagojilerinin hem de ITB'lerin (dolaylı öğretim davranışları) gelişmesini etkilemiş ve bu da öğrencilerin öğrenmesini etkilemiştir, ancak öğretmenlerin profesyonel öğrenmelerini öğrencilerin öğrenmeleriyle ilişkilendirilememiştir. Öğrenciler hem bilişsel hem de davranışsal düzeylerde karakter gelişimi ile ilgili amaçlanan öğrenmeleri tanımlayabilmişlerdir ancak bu öğrenmeyi beden eğitimi dersinin ötesine aktarma niyeti veya konusunda çok az kanıt bulunmuştur.
Weiss, Bolter ve Kipp, (2016)	Golf oyunu yoluyla karakter oluşturan, yaşamı iyileştirici değerleri aşılayan ve sağlıklı seçimleri teşvik eden eğitim programları sunarak gençlerin hayatlarını etkileme misyonu olan First Tee'deki gençleri, yaşam becerileri transferi ve gelişimsel sonuçlarla ilgili diğer faaliyetlerdeki gençlerle karşılaştırmak, (b) First Tee'de gençler arasında yaşam becerileri transferinde 3 yıl boyunca değişim ve istikrarı incelemek için	Çalışma 1'de First Tee grubu yaşları 10 ila 17 arasında değişen 405 genç ve karşılaştırma grubu yaşları 10 ila 17 arasında değişen 159 genç Çalışma 2'de, First Tee'ye aktif olarak katılan 192 genç (139 erkek, 53 kız) Golf oyunu	First Tee'deki gençlerin, görüşme ve selamlaşma, duyguları yönetme, çatışmaları çözme, çeşitliliği takdir etme ve başkalarından yardım alma yaşam becerileri transferi konusunda puanları, karşılaştırma grubundan daha yüksek çıkmıştır. First Tee'deki gençler, okul ödevlerinde iyi olma, doğru olanı yapma, başkalarıyla iyi çalışma, kurallar ve çaba konusunda dürüst olma, zamanında görevleri bitirmek için davranışları düzenleme ve becerileri kazanma çabalarını sürdürme algılarında daha yüksek puan almıştır.Zamanla yaşam becerilerinin transferi için puanların artmış veya istikrarlı kalmıştır. Her iki çalışmanın sonuçları, First Tee'nin yaşam becerilerinin aktarılmasında ve gelişimsel sonuçların teşvik edilmesinde etkili olduğunu göstermektedir.
Sulistiyono, (2017)	Bu araştırma öğrencilerin Futbol Okulu'nda karakterini geliştirmek için oyunlar geliştirmeyi ve doğrulamak için	Antrenörler, yöneticiler, öğrencilere yönelik gözlem ve görüşme yapan araştırmacılar, SSB futbol okulu	Araştırma, "karakter gelişimi için Kid Tsu Chu Futbol oyunları" başlıklı oyun modeli ile sonuçlanmıştır. Karakter Gelişimi için Kid Tsu Chu Futbol oyunları, futbol oyununda karakter ve beceri, taktik, teknik veya fiziksel gelişim için bir kaynak veya medya egzersizi olarak kullanılabilecek 20 oyun içermektedir. Geliştirmesi beklenen karakter değerleri dürüstlük, başkalarına saygı, başkalarına duyarlılık, sıkı çalışma, iş birliği ve disiplindir.
Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, (2018)	Girls on the Run programının etkinliğini boylamsal tasarımı ve karma yöntemler kullanarak değerlendirmek ve fiziksel aktivitenin olumlu gençlik gelişimi yapılarına (yetkinlik, güven, bağ/arkadaşlık-connection, karakter ve duyarlılık) etkisini ölçmek için	8-11 yaş arası 203 kız 10 hafta boyunca haftada 2 seans, toplam 20 ders	Tüm örneklem grubunda güven ve bağ/ilişki gelişmiştir, sezon öncesi-sonrası tüm ölçümlerde kazanımlar görülmüştür ve sonrasında puanlar korunmuş veya iyileşmeye devam etmiştir.Odak gruplardaki tüm paydaşlar, sosyal ve duygusal davranışlarda ve sağlık sonuçlarında sezon boyunca süren gelişmeler göstermiştir. Topluluk etkisi projesine katılım, kızların karakter ve empati becerilerinde gelişmelerine katkıda bulunmuştur. Girls on the Run, kızların, özellikle sezon öncesi akranlarından daha düşük puanlar sergileyen kızlar arasında, yetkinlik, güven, bağ- ilişki, karakter, duyarlılık ve fiziksel aktivitede sezon boyunca ve kalıcı değişimler dahil olmak üzere olumlu gençlik gelişimini teşvik etmede etkili olduğuna dair kanıtlar sunmaktadır.

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Lee, Yoon, Choi, Son, Jung ve Lee, (2018)	PYD'nin Koreli beden eğitimi öğretmenleri tarafından nasıl kavramsallaştırıldığını ve uygulandığını incelemek ve PYD' odaklı beden eğitimi derslerini etkileyen faktörleri araştırmak için	253 öğretmen ve 20 ortaokul öğretmeni Çevrimiçi anketler ve görüşme	Bulgular, Koreli beden eğitimi öğretmenlerinin PYD'yi, belirtilen pedagojiler olmaksızın geniş ve belirsiz bir karakter gelişimi kavramıyla beraber kavramsal belirsizlik ile tanımladığını ortaya koymuştur. PYD uygulamaları, geleneksel davranış yönetimi tekniklerini kullanarak bir açığı azaltma yaklaşımıyla sınırlı olmuştur. Öğretmenler, PYD odaklı beden eğitimi derslerinin önündeki engeller olarak, öğrencilerin ve meslektaşlarının PYD fikirlerini beden eğitimi derslerine entegresine direncini, sporun rekabetçi doğasını ve öğrencinin geleceği ile ilgili belirleyici olacak sınavların hakim olduğu bir Kore okul kültürünü belirtmişlerdir.
Strachan, McHugh, ve Mason, (2018)	5C'lerin (güven, yetkinlik, karakter, bağ/arkadaşlık/ilişki, ilgi/özen/duyarlılık) spor ve fiziksel aktivite yoluyla şehirde yaşayan gençler tarafından nasıl anlaşıldığını ve deneyimlendiğini araştırmak için	3 Kanada yerleşim yerinden 43 genç Görüşme yöntemi-konuşma çemberi	Sonuçlar, katılımcılar tarafından 5C'nin mükemmel bir şekilde anlaşıldığını, her C'nin benliğe dahil edildiğini göstermektedir.
Johnston, Marttinen, Fredrick ve Bhat, (2019)	REACH (Reflective Educational Approach to Character and Health) adlı bir okul sonrası PYD programında kızların deneyimlerini incelemek için	Dördüncü ve beşinci sınıf 12 kız öğrenci Haftalık REACH seansları okul salonundaki 1½ saat boyunca okuldan sonra perşembe günleri Ekim 2015 - Mayıs 2016 tarihleri arasında gerçekleştirildi.	REACH programındaki kızların deneyimleri, katılımcı merkezli bir alanın birlikte oluşturulması, kızların birbiriyle ilgili karşılıklı bağları/arkadaşlıkları, antrenörler, okuryazarlık öğrenimi, fiziksel aktivite ve yaşamlarına dikkat çekmektedir. Kızların deneyimlerinin, PYD modelinin, özellikle de spor yoluyla PYD'nin ilişkisel boyutlarını nasıl şekillendirdiğine ilişkin anlayışları artırmaktadır.
Stenzel, (2019)	Altyapı sporcularının karakter gelişimini etkileyen faktörler hakkında literatürü gözden geçirmek için	Sosyal ve ahlaki karakter gelişimi, altyapı sporu karakter gelişimi, altyapı sporcusu karakter gelişiminde antrenörlerin ve öğretmenlerin rolleri, genç sporcu karakter gelişiminde ebeveynlerin rollerinin gözden geçirilmesi	Yetişkinlerin desteğiyle birlikte olumlu ve güvenli bir ortam sunulduğunda, genç sporcunun yaşam becerilerini başarılı bir şekilde öğreneceği ve spora katılarak karakter ve diğer özellikleri geliştireceği sonucuna varılmıştır.
Prasertio., Yuniarti ve Nugraha, (2019)	İlköğretim öğrencilerinin karakterlerinin oluşumunda beden eğitimi, spor ve sağlık öğreniminde sportif oyun uygulamasını araştırmak için	5. sınıflar ve beden eğitimi öğretmenleri Temmuz ayından Ekim 2018'e kadar dört ay içerisinde	Beden eğitiminin sportif oyunlar yoluyla uygulanması, öğrencilerin karakterlerini oluşturmak için alternatif bir ortam olduğu bulunmuştur.
Pan , Huang, Lee Ve Hsu, (2019)	Öğrencilerin, lise beden eğitimi derslerinde daha iyi öğrenme etkileri için Kişisel ve Sorumluluk Öğretimi'ni sırasıyla Spor Eğitimi Modeli ve Geleneksel Öğretim Modeli ile birleştiren farklı beden eğitimi öğretim programı modelinin öğrenme etkilerini incelemek için	Deneyisel grup TPSR-SEM; 75 öğrenci, ve kontrol grubu TPSR-TTM; 58 öğrenci Oturumlar 16 hafta boyunca 32 ders kapsadı.	TPSR-SEM deney grubunun, spor öz yeterliliği, spor tutkusu, sorumluluk ve oyun performansı dahil olmak üzere bağımlı değişkenlerde, TPSR-TTM kontrol grubundan daha fazla öğrenme etkisini artırabileceğini göstermiştir. Beden eğitimi dersleri için bilişsel, psikomotor ve duygusal alanlarda TPSR-SEM grubunun, TPSR-TTM grubundan daha fazla öğrenme etkisini artırabileceği sonucuna varılmıştır.
Yıldıran, (2005)	Fair Play anlayışı süreci ve Fair Play anlayışını öğrencilere kazandırmada beden eğitimi öğretmenlerine rehberlik edecek bilgiler sunmak için	Alana ilişkin literatür incelemesi	Beden Eğitimi Dersinde Fair Play Eğitimi Uygulamaları: Fair Play'i Konuşma/Konuşturma, İkilem Öyküleri, Duygudaşlık Geliştirme: Empati, Kendi Duygularını Kabulleme, Beden Eğitimi Dersinde Yaşantı Öğrenme: Fair Play Oyunları, Fair Play Modeli Olarak Beden Eğitimi Öğretmeni

Yazar	Amaç	Çalışma Grubu/ Çalışma Süresi/ Yöntem	Sonuçlar
Solmaz ve Bayrak, (2016)	Beden Eğitimi dersi kapsamında fiziksel etkinlik oyunlarının öğrencilerin karakter gelişimleri üzerine etkisini incelemek için	İlköğretim dördüncü sınıf toplam 60 öğrenci 2009–2010 öğretim yılının güz dönemi	Beden Eğitimi dersi kapsamındaki konulara ek olarak karakter gelişimine yönelik belirlenmiş fiziksel etkinlik oyunlarının deney grubundaki öğrencilerin karakter gelişimleri üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Sadece Beden Eğitimi dersini alan kontrol grubundaki öğrencilerin öntest ve sontest puan ortalamaları arasında bir artış gözlenmesine karşın bu artışın sontest lehine bir fark yaratmadığı görülmüştür.
Taşkıran, (2016)	Spor karakter eğitimi yeterliliği değerlendirme aracı geliştirmek için	147 gönüllü güreş hakemi	Ölçek özgüven, bağlılık, davranış samimiyeti ve hoşgörü olmak üzere dört faktör ve toplam 19 maddeden oluşmaktadır.
Tutkun, Görgüt ve Erdemir, (2017)	Beden eğitimi öğretmenlerinin; 1-Karakter eğitimi nasıl tanımladıkları, 2-Karakter eğitimi için milli eğitim öğretim programı ve özel okul öğretim programlarının uygun olup olmadığı ve 3-Karakter eğitiminin beden eğitimi dersinde uygulanıp uygulanamayacağını hakkında görüşlerini ortaya koymak için	3 ortaokul 3 lisede görev yapan 6 beden eğitimi öğretmeni 15- 20 dakikalık bireysel görüşme	Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi, ilk önce ailede, sonra okulda bireylerin davranışlarında meydana gelen değişiklikler ve bireylere sosyal olarak kabul edilen ve doğru davranışları öğretmek için yapılan eğitim olarak tanımladığı görülmüştür. Öğretmenler ülkenin mevcut öğretim programının ve ayrıca beden eğitimi öğretim programının karakter eğitimine uygun olmadığını belirtmişlerdir. Katılımcıların aktif ve iletişim halinde oldukları için sosyal bir ders olduğunu ve karakter eğitiminde diğer derslerden daha etkili olabildiğini belirtmişlerdir.
Adır, (2017)	Beden eğitimi derslerine ek olarak uygulanacak fiziksel etkinlik oyunlarının öğrencilerin karakter gelişimi üzerinde etkisi olup olmadığı tespit etmek için	Kırşehir Merkez Hayriye Kımçak Anadolu Lisesi'nde öğrenim gören rastgele seçilmiş 100 öğrenci 2015- 2016 öğretim yılı eğitim-birinci dönem	Deney grubunda yer alan öğrencilerin YSVQ altı alt bileşeninden (dürüstlük, adil olma, yardımseverlik, sorumluluk, saygı, vatandaşlık) aldıkları ön test puanları ile son test puanları arasında yapılan karşılaştırmada son test puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin ön test puanları ile son test puanları arasında yapılan karşılaştırmada ise anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Karakter kazanımı hedeflenerek hazırlanan fiziksel etkinlik oyunlarının öğrencilerin karakter gelişimine olumlu etkisinin olduğu görülmüştür.
Görgüt ve Tuncel, (2017)	Jang (2013) tarafından geliştirilen “Spor Karakter Ölçeği”nin (Sport Character Scale) Türkçe geçerlilik ve güvenilirliği için	432 erkek ve 261 kadın olmak üzere toplam 693 lise ve üniversite öğrencisi	Dürüstlük, anti-sosyal, merhamet, sportmenlik ve adalet olmak üzere 5 alt boyut ve toplam 27 maddeden oluşan, puanlama aracı olarak ise 5’li likert kullanılan Türkçe ölçek formu elde edilmiştir.
Unutmaz ve Gençler, (2017)	Feltz, Chase, Moritz ve Sullivan (1999) tarafından geliştirilen, Myers, Feltz, Chase, Reckase ve Hancock (2008) tarafından güncellenen Antrenör Yeterlilik Ölçeği-II’nin, Türkçe uyarlama çalışmasının yapılması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi için	İzmir ilinde yer alan ve futbol takımlarında antrenörlük yapan 238 erkek antrenör	Antrenör Yeterlilik Ölçeği-II’nin (motivasyon, oyun stratejileri, teknik öğretimi, karakter oluşumu, fiziksel kondisyon olmak üzere 5 alt boyut ve 18 maddeden oluşmaktadır) futbol antrenörleri üzerinde kullanılabilir geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğu belirlenmiştir.
Gençer, Kiremitçi ve Boyacıoğlu, (2009)	Antrenörün sporcularının performansını etkileme yeterlilikleri hakkındaki inançlarını ölçen, Antrenörlük Yeterlilik Ölçeği’nin (Feltz ve ark.,1999) psikometrik özelliklerinin incelenmesi için	Basketbol, futbol, tenis ve hentbol branşlarında Türkiye’nin çeşitli kulüplerinde çalışan 204 antrenör	Bulgular, Antrenörlük Yeterlilik Ölçeği’nin (4 alt boyut ve 24 maddeden oluşmaktadır) Türkçe uyarlamasının geçerlilik ve güvenilirliğini desteklemektedir.

“Spor karakter geliştirir”; 19. yüzyılda İngiltere ve Amerika’da okullarda yaşanan karakter eğitimi ile ilgili gelişmelerden sonra çok popüler bir söylem haline gelmiştir ve çocuklar ve gençler için sporun varsayılan sonucunun görüntüsü haline gelen güçlü bir slogan olmuştur (Sage, 1998). Alanyazın incelendiğinde araştırmacıların çoğu beden eğitimi ve spor

dersi bağlamında bilinçli, planlı ve kasıtlı çabalarla bireyde geliştirilmek istenen olumlu karakter özelliklerinin geliştirilebileceğini; beden eğitimi ve spor dersinin karakter eğitimi için güçlü bir bağlam olduğunu ve sporun karakter geliştirebileceği fikrini desteklemektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter kavramı ve karakter eğitimine ilişkin görüşleri ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerini teşvik etmek, geliştirmek için beden eğitimi ve spor dersinde karakter eğitimi uygulama, oyun ve etkinliklerini ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

“Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik, nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır” (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.1. Araştırmanın Modeli

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı bu araştırmada amaç; beden eğitimi öğretmenlerinin karakter kavramına ve karakter eğitimine ilişkin görüşleri ve beden eğitimi ve spor dersi bağlamında karakter eğitimi uygulamaları ile ilgili olarak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmaktır. Bu amaçtan yola çıkılarak nitel araştırma desenlerinden olgubilim (fenomenoloji) araştırma deseni kullanılmıştır. Olgubilim araştırma deseninin odağı; farkında olunan ancak hakkında derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulardır. Olgular; olaylar, deneyimler, yönelimler, kavramlar ve durumlar gibi farklı biçimlerde dir. Gerçek ile ilgili değerler, anlamlar ve mantık örüntüsü, insanların gerçeği nasıl algıladıkları, bu algılara ilişkin deneyimleri nitel araştırmanın kuramsal temellerini oluşturan felsefenin olgubilim yaklaşımı ile ortaya koyulur. Olgubilim araştırma deseninde bir olguyu daha iyi tanımak ve anlamak için sonuçlar sağlayacak örnekler, açıklamalar ve yaşantılar ortaya koyulur (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; beden eğitimi öğretmenleri oluşturmaktadır. Olgubilim araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa yansıtabilecek gruplar ya da bireylerdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmanın çalışma grubu belirlenirken araştırmanın problemine ilişkin zengin bilgi kaynağı olabilecek kişiler olması ve bu kişilerin de önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılaması amaçlanmıştır. Bu

nedenle araştırmanın çalışma grubu; nitel araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu örnekleme ve ölçüt örnekleme dayalı olarak seçilmiştir. Kartopu örnekleme; araştırmanın problemine ilişkin zengin bilgi kaynağı olabilecek bireylerin saptanmasında özellikle etkilidir. “Bu konu hakkında en çok kim bilgi sahibi olabilir” sorusu ile başlayan sürecin sonunda belirli kişilerin isimleri ön plana çıkmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Ölçüt örnekleme; bir araştırmada gözlem birimlerinin belli niteliklere sahip kişiler, olaylar, nesneler ya da durumlardan oluşturulabilmesidir; bu durumda örneklem grubu, belirlenen ölçütü karşılayan birimlerdir (Büyüköztürk ve ark., 2018).

Çalışma grubunun seçilmesinde belirlenen ölçütler;

- 1- Katılımcının mesleki alanda bilgi ve uzmanlığı;
- 2- Katılımcının karakter eğitimi konusunda yüksek yetkinlik duygusudur.

Katılımcının mesleki alanda bilgi ve uzmanlığı; mesleki alanda gelişiminin devamı için değişen ve gelişen eğitim anlayışı konusunda bilgilenmek ve bu süreçte etkili ve verimli olabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranışları kazanmak amaçlı karakter eğitimi, beden eğitimi, spor bilimleri vb. alanı ile ilgili ulusal veya uluslararası kongre, sempozyum veya kurslara katılımı ile belirlenmiştir. İlk kriteri karşılayan beden eğitimi öğretmenlerinin bilgisine il koordinatörü beden eğitimi öğretmenleri ve Türkiye Beden Eğitimi Öğretmenleri Derneği (TUBED) ile yapılan görüşmeler sonucu ulaşılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden 25 katılımcıya, karakter eğitimi konusundaki yetkinlik duygularını ölçmek amacıyla Karakter Eğitimi Yetkinlik İnancı Skalası-KEYİS (Milson ve Ekşi, 2003) uygulanmıştır. KEYİS’ten ortalamanın üstünde puan alan 22 beden eğitimi öğretmeni araştırmanın örneklemini (çalışma grubunu) oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak; KEYİS, kişisel bilgi formu, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve görüşme soruları kullanılmıştır. Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Araştırmada, nitel araştırmada en çok kullanılan veri toplama yöntemlerinden görüşme yöntemi (Yıldırım ve Şimşek, 2018) kullanılmıştır. Görüşme, araştırmada cevabı aranılan sorular çerçevesinde ilgili kişilerden veri toplama şeklinde ifade edilebilir. Görüşme belirli bir araştırma konusu veya soru hakkında araştırmacıya derinlemesine bilgi sağlar. Görüşme yöntemi; yapılandırılmış görüşmeler, yarı yapılandırılmış görüşmeler, yapılandırılmamış görüşmeler, etnografik görüşmeler ve odak

grup görüşmesi olmak üzere beş sınıfa ayrılmaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler; hem sabit seçenekli cevaplamayı hem de ilgili alanda derinlemesine gidebilmeyi birleştirir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerin, çalışma grubunda yer alan kişinin kendini ifade etmesi ve gerektiğinde araştırma konusu ile ilgili derinlemesine bilgi sağlamasına yönelik avantajları vardır (Büyüköztürk, 2018).

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu:

Çalışma grubunun demografik özelliklerini tespit etmek adına kişisel bilgi formu geliştirilmiştir. Bu formda okul, cinsiyet, yaş, hizmet yılı, karakter eğitime yönelik hizmet öncesi, hizmet içi veya herhangi bir eğitim durumu, beden eğitime yönelik hizmet öncesi, hizmet içi veya herhangi bir eğitim durumu bilgileri yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun demografik bilgilerine tablo 3.1’de ve katılmış oldukları karakter eğitimi, beden eğitimi, spor bilimleri vb. alanı ile ilgili ulusal veya uluslararası kongre, sempozyum veya kurs bilgilerine tablo 3.2’de yer verilmiştir.

Tablo 3.1: Katılımcıların demografik özellikleri

Katılımcı No	Cinsiyet	Okul Türü		Okul Kademesi	Yaş	Hizmet Yılı
		Özel Okul	Devlet Okulu			
Ö1	E	X		Lise	41	20
Ö2	K		X	Lise	38	17
Ö3	E		X	Lise	49	26
Ö4	E	X		Koordinatör	38	16
Ö5	E	X		Ortaokul	43	21
Ö6	K	X		İlkokul	29	5
Ö7	E	X		Ortaokul	44	22
Ö8	E	X		Koordinatör	42	22
Ö9	E	X		İdare	45	23
Ö10	E		X	Ortaokul	53	31
Ö11	E	X		İlkokul	49	22
Ö12	E		X	Ortaokul	60	35
Ö13	E		X	Lise	50	24
Ö14	E	X		İlkokul	42	19
Ö15	K		X	Lise	48	25
Ö16	K	X		İlkokul	29	7
Ö17	E	X		Koordinatör	50	26
Ö18	E		X	Ortaokul	39	16
Ö19	E		X	Ortaokul	49	20
Ö20	K		X	Lise	52	28
Ö21	K		X	Ortaokul	41	15
Ö22	K		X	Ortaokul	39	15
15 erkek, 7 kadın		11	11	İlkokul 5 kişi, Ortaokul 8 kişi, Lise 6 kişi, Koordinatör 3 kişi	Ort=44.09 SS= 7.44	Ort=20.68 SS= 6.97

Tablo 3.2: Katılımcıların kongre, sempozyum, seminer veya kurs bilgileri

Katılımcı No	Kongre, sempozyum, seminer, kurs isimleri
Ö1	Öğretmen mutfağı Educademi seminerleri
Ö2	Beden eğitimi öğretmenleri bilgilendirme seminerleri Kişisel gelişim semineri Öğrenme güçlüğü farkındalık eğitim semineri
Ö3	Ergenliğin yılmazlık becerileri ile desteklenmesi semineri Sosyal, duygusal, bilişsel gelişim semineri Öğrencilerde duyuşsal becerilerin geliştirilmesi semineri İşaret dili semineri Spor liselerinde uygulanan derslerin öğretim ve yöntem teknikleri kursu TFF UEFA-B Antrenörlük kursu ve gelişim seminerleri Bocce, Dart, Halk Oyunları antrenörlük kursları Halk Oyunları, Dart, Bocce, Yüzme hakemliği
Ö4	Değerler eğitimi projesi seminerleri Eğitsel oyunlar seminerler
Ö5	Sporcu beslenmesi eğitimi Liderlik kursu Voleybol, yüzme antrenörlük ve hakemlik seminerleri
Ö6	Okul danışmanları seminerleri (Doğan Cüceloğlu- Nurdağan Arkış- Polat Doğru- Yavuz Durmuş) Eğitsel oyun seminerleri
Ö7	Kişiyi özgü öğretim modeli öğretim ilkeleri semineri Çocuklar nasıl öğrenir? Semineri Kim kimi yönetiyor? Semineri Özel eğitim semineri TBF altyapı antrenörlüğü kurs ve gelişim seminerleri 12 Dev Adam semineri Basketbol hakemlik seminerleri
Ö8	TBF antrenörlük kursları (2010-2016) TBF gelişim seminerleri (2010-2016)
Ö9	İletişim ve kendini açma semineri Yapıcı disiplin modeli semineri Paylaşım seminerleri Yapıcı disiplin modeli uygulanması ve öğretmenler için önleme stratejileri İletişim stilleri Eğitimde örnek uygulamalar sempozyumu
Ö10	Beden eğitimi formatörlük kursu Beden eğitimi koordinatörlük kursu Spor organizasyon ve yönetimi kursu Beden eğitimi kursu Koordinatör formatör gelişim semineri İl koordinatör semineri Beden eğitimi gelişim semineri Özel eğitim semineri Beden eğitimi uyum semineri
Ö11	AAHPERD Convention Tampa FL-USA AAHPERD Convention Seattle IN-USA AAHPERD Convention San Diego -USA AAHPERD Convention Boston MA-USA AAHPERD Convention Indianapolis IN-USA AAHPERD Convention Tampa FL-USA PE Teacher training programme-USA International Basketball Coaching Clinic

Katılımcı No	Kongre, sempozyum, seminer, kurs isimleri
Ö12	TFF UEFA-A antrenörlük kursları ve gelişim kursları Acar Baltaş karakter eğitimi semineri
Ö13	Ulusal beden eğitimi sempozyumları Spor Bilimleri kongreleri Rekreasyon sempozyum/panelleri TFF UEFA-B Antrenörlük kursu ve gelişim seminerleri Üniversite-MEB işbirlikçi öğrenme projesi
Ö14	Yurt dışı öğretmen eğitimciliği seminerleri ve kursları Yurt dışı eğitimler,webinarlar Yurt dışı model beden eğitimi öğretmen blogları
Ö15	Okul gelişim semineri
Ö16	Sabancı Üniversitesi eğitimleri Hacettepe Üniversitesi eğitimleri ERG sempozyumları Spor Eğitim Grubu sempozyumları
Ö17	Değerler eğitimi proje seminerleri
Ö18	Milli takım antrenörlük semineri ve gelişim seminerleri Basketbol, voleybol, tenis, geleneksel çocuk oyunları antrenörlük semineri Basketbol, voleybol hakemlik semineri
Ö19	TFF UEFA antrenörlük kursları TFF 1-2-3. Futbol antrenör gelişim semineri
Ö20	Beden eğitimi formatörlük semineri Beden eğitimi koordinatörlük semineri Ritmik cimnastik uluslar arası hakemlik seminerleri Ritmik cimnastik ulusal hakemlik seminerleri Ritmik cimnastik, halk oyunu antrenörlük kursları Yüzme, halk oyunu hakemlik kursları
Ö21	Doğan Cüceloğlu, Engin Gençtan, Haluk Yavuzer, Ebru Albayrak Sıdar, Robert Mackenzi, yazarlarının kitapları ve internet kaynakları
Ö22	Milli takım antrenörlük semineri ve gelişim seminerleri Basketbol, voleybol, tenis, geleneksel çocuk oyunları antrenörlük semineri Basketbol, voleybol hakemlik semineri

Katılımcılar, federasyonların düzenlemiş oldukları antrenörlük gelişim seminerlerinde yüzeysel olarak karakter eğitiminden de bahsedildiğini ifade etmişlerdir.

3.3.2. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu:

Bu çalışmada beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerini tespit etmek için yarı yapılandırılmış görüşme formu geliştirilmiştir. Bu form alanyazın taraması yapıldıktan sonra oluşturulmuş ve toplam 20 soru içermiştir. Görüşme formu alanında uzman dört akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Bu akademisyenler spor bilimleri fakültelerinde görevli doçent ve profesörlerden oluşmaktadır. Bu doğrultuda görüşme formu ve sorularında tekrar gerekli düzenlemeler yapılarak görüşme formunun son hali elde edilmiştir.

3.3.3. Karakter Eğitimi Yetkinlik İnancı Skalası-KEYİS:

KEYİS Milson ve Mehlig (2001- Character Education Efficacy Belief Instrument; CEEBI) tarafından tasarlanmış olup Milson ve Ekşi (2003) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Türkçe isim olarak ise KEYİS adı verilmiştir. Ölçek ismindeki skala kavramı kısa adını akılda tutulmasını sağlayacağı için tercih edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarını; Kişisel Öğretim Yetkinliği-KÖY (Ör: Öğrencinin karakterinde olumlu değişimlere yol açabilecek stratejileri nasıl kullanacağımı biliyorum) ve Genel Öğretim Yetkinliği-GÖY (Ör: Okulda sorumluluğu teşvik eden öğretmenler öğrencilerin okul dışındaki sorumluluk düzeylerini de etkileyebilirler) oluşturmaktadır. Ölçek; KÖY alt boyutunda 12 soru, GÖY alt boyutunda 12 soru olmak üzere toplam 24 maddeden oluşmaktadır. Orjinal ölçeğin her bir alt boyutunun güvenilirliğini ölçmek için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmış ve Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı Kişisel Öğretim Yetkinliği boyutu (KÖY) için .82; Genel Öğretim Yetkinliği boyutu (GÖY) için .61 olarak hesaplanmıştır (Milson ve Mehlig, 2002). Türkçe formun güvenilirlik çalışmasında, ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısını Kişisel Öğretim Yetkinliği (KÖY) boyutu için .82, Genel Öğretim Yetkinliği boyutu (GÖY) boyutu için .62 olarak hesaplanmıştır (Milson ve Ekşi, 2003).

Ölçekteki sorular öğretmenlerin karakter eğitimi konusundaki yetkinlik duygusunu ölçmeyi hedeflemiştir. Sorular herhangi bir branşa özgü olmadığından ölçek sorularının beden eğitimi öğretmenleri için de kullanılabileceği kanaatine varılmıştır.

Karakter Eğitimi Yetkinlik İnancı Ölçeği beşli likert tipi ölçektir. Ölçek maddeleri “Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum ve Kesinlikle Katılmıyorum” şeklindedir. “Kesinlikle Katılıyorum” beş puan, “Katılıyorum” dört puan, “Kararsızım” üç puan, “Katılmıyorum” iki puan ve “Kesinlikle Katılmıyorum” yanıtı bir puandır; olumsuz maddeler ters puanlanmıştır. KEYİS’ten alınabilecek en yüksek puan $24 \times 5 = 120$; en düşük puan $24 \times 1 = 24$ ’tür. Ölçekten alınabilecek ortalama puan $24 \times 3 = 72$ ’dir. Araştırmada 72 puan altındaki puanlar düşük karakter eğitimi yetkinlik inancı seviyesini göstermekte iken, 72 puan üstündeki puanlar yüksek karakter eğitimi yetkinlik inancı seviyesini göstermektedir.

3.4. Veri Toplama Süreci

Araştırmanın başında araştırma için Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan onay alınmıştır. Akdeniz Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurul onay formu ek olarak eklenmiştir. Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter eğitimine ve

uygulamalarına ilişkin görüşleri yarı yapılandırılmış bireysel görüşmeler ile elde edilmiştir. Katılımcıların onayı alındıktan sonra yapılan görüşmeler Sony ICD-PX240 ses kayıt cihazına kaydedilmiştir. Yapılan görüşmeler sonraki süreçte yazılı metin haline getirilmiştir. Her bir görüşme ortalama 1,5 saat sürmüştür. Görüşmeler 11 öğretmen ile yüz yüze, 11 öğretmen ile pandemi şartlarından dolayı zoom üzerinden gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yapılmadan önce araştırmaya katılan öğretmenlerin kimliğini belli edecek ayrıntılı şekilde kişisel ve mesleki bilginin yayınlanmayacağı ve katılımcılar için ayrı ayrı kodlar kullanılacağı belirtilmiştir. Böylece katılımcılarla rahat ve samimi bir ortamda görüşme yapılması hedeflenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın bulgular kısmında isimler yerine kodlar kullanılmıştır.

3.5. Veri Analizi

Olgubilim araştırmalarında veri analizi, yaşantıları ve anlamları ortaya çıkarmaya yöneliktir. Araştırmadan elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizi; verilerin kodlanması, temaların bulunması, verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanması aşamalarından oluşur (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Verilerin kodlanması: Araştırmada yapılan tüm görüşmeler times new roman 12 punto 1,5 satır aralığı ile yazılmıştır ve yazıya döküldüğünde Microsoft Word belgesi olarak toplam 321 sayfalık görüşme metni oluşmuştur. Görüşme metinleri ilk olarak kodlama yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bilgiler, anlamlı bölümlere ayrılmış ve kavramsal karşılığı kodlanmıştır. Kodlama sürecinde elde edilen verilerdeki ifadeler, araştırma soruları ve araştırmanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi göz önünde bulundurulmuştur.

Temaların bulunması: Temalar ve alt temalar (kategori) oluşturulurken kavramsal ve kuramsal çerçeve göz önünde bulundurulmuştur. Temaların altında yer alan verilerin anlamlı bir bütün oluşturmaya dikkat edilerek iç tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır. Ortaya çıkan tüm temaların araştırmada elde edilen verileri anlamlı bir biçimde açıklayabilmesine dikkat edilerek dış tutarlılık sağlanmaya çalışılmıştır.

Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi: Araştırmanın bu aşamasında veriler kodlar ve temalar altında düzenlenmiştir. Aynı kod ya da tema altında veriler tanımlanmıştır. Kodlama sonucu elde edilen kodlar aynı tema altında toplanmaya çalışılmıştır.

Bulguların tanımlanması ve yorumlanması: Araştırma analizinin bu son aşamasında araştırmadan elde edilen veriler yorumlanmış ve araştırma sonuçları ortaya çıkarılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmelerin analizleri sonucunda tüm veriler değerlendirildiğinde tablo 4.1’ de belirtilen beş tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar sırası ile ilgili bölümlerde açıklanacaktır.

Tablo 4.1: Görüşmeler sonucunda elde edilen temalar

No	Tema İsimleri
1	Karakter Kavramına İlişkin Görüşler
2	Karakter Eğitimi Verilmesi Gerekliliğinin Nedenlerine İlişkin Görüşler
3	Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Ders İçeriğine İlişkin Görüşler
4	Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolüne İlişkin Görüşler
5	Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Önerileri

4.1. Karakter Kavramına İlişkin Görüşler

Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter kavramına ilişkin görüşleri “karaktere bakış açıları ve karakteri etkileyen unsurlar,” “iyi karakter özellikleri” ve “kötü karakter özellikleri” olmak üzere üç kategori altında toplanmıştır.

Tablo 4.2: Karakter Kavramına İlişkin Görüşler

No	Karakter
1	Karaktere Bakış Açıları ve Karakteri Etkileyen Unsurlar
2	İyi Karakter Özellikleri
3	Kötü Karakter Özellikleri

Beden eğitimi öğretmenleri, karakter kavramına ilişkin bakış açılarına göre karakter kavramına dair tanımlama ve açıklamalar yapmışlardır. Beden eğitimi öğretmenleri karakteri, öğrencilerin sahip olduğu belirli bir kavram olarak tanımlamaktadır. Karakter kavramı; bireyin sahip olduğu değerleri, kazanımları, duygu durumu, yaşam tarzı, kendini ortaya koyma şekli, davranışı, özelliği, bilişsel-duyuşsal-davranışsal olguları, reaksiyon ve tepkisi, ruh hali, düşünce tarzı ve kişiliği olarak ifade edilmiştir. Ayrıca beden eğitimi öğretmenleri; aile, okul ve çevrenin karakter gelişimini etkileyen temel unsurlar olduğu görüşündedirler.

Ö9: “Karakteri... aileden başlayarak daha sonra okul çevresi ve dış çevre olarak çocuğu geliştiren, davranışlar, söylemler vesaire olarak düşünüyorum”.

Ö11: Karakter; küçüklükten gelip yetişkinliğe kadar, kendilerine özgü, kişileri başkalarından ayıran özellikler, temel beceri ve davranışlardır. Çocukların karakter gelişiminde etkilenebileceği şeyler; oynadıkları oyunlar, arkadaş ilişkileri ve televizyondaki yayınlarıdır.

Ö12: Karakter eğitiminde çevre, okul, aile üçgenindeki işlevi çok iyi yönetmek lazım.

Ö20: İnsanların duruşu, tavrı, konuşması, düşünceleri, yaptığı uyguladığı olaylar, insan ilişkileri, toplum ilişkileri ile beraber başka insanlara karşı gösterdiği davranış ya da olgulardır.

Beden eğitimi öğretmenleri bir bireyde olması gereken iyi karakter erdemlerini; doğruluk, dürüstlük, sevgi, saygı, empati, yardımseverlik, iş birliği, iletişim, hoşgörü, duyarlılık, sabır, özdisiplin, fair-play, azim, uyum, çalışkanlık, yenilikçilik, eşitlik ve adalet, merak, olumlu bir tutum, özgüven, vatanseverlik, sorumluluk, merhamet, nezaket, şefkat, esneklik ve problem çözme becerisi olarak belirtmişlerdir.

Ö7: İyi ahlak kriterleri dürüst olması, çalışkan olması, saygılı olması, iletişime açık olması, yenilikçi olmasıdır.

Ö8: Yardımseverlik, dürüst olma, ..., sevgi, saygı, sorumluluk, hoşgörü, özgüven, empati, çalışkanlık önemli karakter özellikleridir.

Ö10: Doğruluk, dürüstlük, yardımseverlik, ekip çalışmasına önem verme, ayrımcılık yapmama, eşitlik iyi karakter özellikleridir.

Ö11: Merak, iddialı olmak, bağımsız olmak, saygılı olmak, dürüst olmak, özgür olmak, kendini iyi ifade edebilmek, net olmak, adil olmak, esnek olmak, iyimser olmak, bağışlayıcı olmak iyi karakter özellikleridir.

Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerde; empati, dürüstlük, liderlik, fair-play, sevgi, saygı, yardımseverlik, nezaket, muhakeme, öz kontrol, uyum, azim, sorumluluk, iletişim, öz disiplin, sabır, bağlılık, özdenetim, çalışkanlık, özveri, özgüven, hoşgörü, doğruluk, duyarlılık, adalet, merak, yaratıcılık, iş birliği gibi iyi karakter erdemlerinin beden eğitim dersi ile geliştirilebileceğini belirtmişlerdir. Derslerinde karakter eğitimi faaliyetleri, deneyimleri ve değerlendirmeleri sonucunda öğrencilerinin iyi karakter erdemlerini benimsediklerini ve bu erdemleri gündelik yaşantılarına transfer ettiklerini ifade etmişlerdir. Benimsenen erdemlerin öz disiplin, uyum, özgüven, sevgi, saygı, çalışkanlık, azim, fair-play,

öz kontrol, empati, muhakeme, psikolojik sağlamlık, sorumluluk, yardımseverlik, merhamet, liderlik, hoşgörü, adalet, doğruluk, dürüstlük, iş birliği, vatanseverlik ve nezaket olduğunu; gündelik yaşantıya transfer edilen erdemlerin yardımseverlik, eşitlik ve adalet, uyum, saygı, empati, nezaket, iletişim, doğruluk, dürüstlük, özgüven, iş birliği, sorumluluk, sevgi, duyarlılık, fair-play ve sabır olduğunu söylemiştir.

Beden eğitimi dersi ile geliştirilebilecek iyi karakter erdemleri:

Ö11: Merak, iddialı olmak, adil olmak, özgürlük,... esnek olmak, ... özgüven, tertip düzen bunları beden eğitiminde geliştirirsiniz... Mesela bağımsız olmak, çocukların özgürce hareket edebilecekleri bir ortamda ders yapıyoruz beden eğitiminde... saygılı olmak, takım halinde beraber çalışmak, net olmak, adil olmak, ... adillik duygusunu geliştirmek açısından kuralları koyuyorsun, çocuk adil olmayı öğreniyor oyun içerisinde derste.

Ö14: Beden eğitimi dersi... sorumluluk, yardımseverlik, empati, iletişim kurma, sağlıklı bireyler olabilme yani dengeli bireyler olabilmek ile ilgili bilgi ile ilgili şeyleri fazlasıyla geliştirmeye yardımcı olur... Sorumluluk, yardımseverlik, empati, iletişim, doğruluk, dürüstlük... karşısındakini tebrik etme, fair-playi kazandırabiliriz.

Ö17: Sportmenlik, sorumluluk, saygı, öz denetim, liderlik, hoşgörü, iş birliği diyebilirim aslında fair-play deyince noktayı koyabilirim... beden eğitimi dersinde karakter eğitiminin çok büyük bir parçasıdır.

Erdemlerin geliştirilmesi:

Ö1: Becerilerinde, arkadaş ilişkilerinde, ders çalışma düzeninde, disiplin, özgüven, öz bakım, dürüstlük, saygı, sevgi kazanımlarında iyi yönde değişim oluyor.

Ö9: Çocuk eğer gerçekten içselleştirdiyse şöyle bir tablo ortaya çıkıyor; büyüklerine karşı saygılı, küçüklerine karşı sevgili ve yardımsever, yanlış davranışı olan arkadaşlarına karşı hoşgörülü ama yeri geldiği zaman adalet duygusu ile yanlış yapan arkadaşını uyarabilen ya da akran zorbalığı yapan diğer arkadaşının karşısına dikilip dik durabilen.

Gündelik yaşantıya transfer:

Ö2: Çocuklar sıra beklemeyi derste öğrendikleri için, kantinde sıraya geçmeleri gerektiğinde... birbirlerine uyarmalarını geri dönüt olarak görüyorum. Paylaşma ve yardımlaşma adına herhangi biri rahatsızlandığında okulda... bir öğrenci kesinlikle doğru pozisyonu vermiş çocuğun başındadır... Çocuklardan otobüste sara krizine ilk yardım müdahalesi yapan olmuş... Fiziksel uygunluk testi ile kişinin kilosu, boyu ile dalga geçilmeyeceğini, sağlıkla ilgili yanlarını anlatmak istiyorum.

Ö11: *Derste teşekkür ederim rica ederim etkinliği... yaptıktan sonra arkadaşını yerden kaldırma, kaza anında yaşadıkları veya küçüklerine saygı, sıraya geçme etkinliği, su içerken birbirini ittirmeme gibi bunları derste uygulattığımda teneffüste gözlemliyorum.*

Ö12: *Saha içerisinde arkadaşları sakatlanıyor gidiyor ona yardım etmeye çalışıyor, yardım etmeye çalışmak demek onu gelecekte yapmaması anlamına gelir. Çocuk bir kere davranışa dönüştürdüğü zaman gidip ailesine çöplerini kesinlikle yere attırmadığını bilirim.*

Beden eğitimi öğretmenleri kötü karakter özelliklerini; saygısızlık, benmerkezcilik, öz disiplinsizlik, hırs, iletişimsizlik, adaletsizlik, tembellik, uyumsuzluk, ön yargı, fair-playe aykırı davranma, öz denetimsizlik, hoşgörüsüzlük, özgüvensizlik, merhametsizlik, nezaketsizlik, sabırsızlık, duyarsızlık, esnek olmama, tutarsızlık, dürüst olmama, güvenilir olmama, çıkarıcılık ve sorumsuzluk olarak belirtmişlerdir.

Ö7: *Kötü karakter özelliklerine tembellik, saygısızlık, ..., kurallara uymama, disiplinsizlik, kötü ve olumsuz bir iletişim, uyumsuz olmasını örnek verebiliriz.*

Ö8: *Agresif tutum... kendini yüceltme, üstten görme, hile yapma,... ne pahasına olursa olsun kazanma isteği bence kötü karakterdir.*

Ö11: *Çocuk oyunlar esnasında özgüvensizse, adillik duygusu yoksa kötü yöndedir... her çocuk iddialı olmalı ki başarılı olsun, çocuğu bu yöne itmeye çalışırım derslerde. Saygısızsa, dürüst değilse, yalan konuşuyorsa, hileye kaçırıyorsa bu kötü karakter özelliğidir.*

Ö17: *Adaletsizlik, yalancılık, hoşgörüsüzlük, sorumsuzluk, disiplinsizlik, saygısızlık diyebilirim.*

4.2. Karakter Eğitimi Verilmesi Gerekliliğinin Nedenlerine İlişkin Görüşler

Beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda öğretmenlerin derslerinde karakter eğitimine yer verilmesi gerekliliğinin nedenlerine ilişkin görüşleri “karakter eğitiminin rolü ve önemi” ve “karakter eğitiminde beden eğitimi dersinin rolü ve önemi” olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır.

Tablo 4.3: Karakter Eğitimi Verilmesi Gerekliliğinin Nedenlerine İlişkin Görüşler

Karakter Eğitimi Verilmesi Gerekliliğinin Nedenleri			
1. Karakter Eğitiminin Rolü ve Önemi		2. Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Dersinin Rolü ve Önemi	
i.	Olumlu Davranışları Desteklemek	i.	Faaliyet olgusu ile öğrencinin aktif katılımcı olmasını sağlar
ii.	Olumsuz Davranışları Önlemek	ii.	Öğrencinin derse katılım motivasyonunu artırır
		iii.	Duygusal gelişimi de içeren ders aktiviteleri ile öğrencide erdemlerin gelişimi için fırsatlar sunar
		iv.	Coşku, keyif duygusu aracılığıyla öğrencide karakter geliştirme fırsatı sunar
		v.	Takım organizasyonu vb. aktivitelerle öğrencide liderlik, alçakgönüllülük erdemlerinin gelişimi için fırsatlar sunar.
		vi.	Öğrencilere aktiviteler aracılığıyla sorumluluklar verilerek öz-yönetim erdemini geliştirme fırsatı sunar.

Beden eğitimi öğretmenleri, karakter eğitiminin olumlu davranışları destekleyici işlevi ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin geliştirilmesinde ve olumsuz davranışları önleyici işlevi ile öğrencilerde kötü karakter özelliklerinin gelişiminin önlenmesinde önemli bir rolü olması ve beden eğitimi dersi karakter eğitimi için önemli birtakım unsurları içerdiğinden dolayı derslerinde karakter eğitimine yer verdiklerini ifade etmişlerdir. Beden eğitimi öğretmenleri, derslerinde karakter eğitimine yer vererek öğrencilerinin; dürüstlük, muhakeme, liderlik, vicdan, iletişim, problem çözme becerisi, empati, sorumluluk, fair-play, cesaret ve çalışkanlık gibi iyi karakter erdemlerine sahip; toplumda saygın, sevilen ve başarılı bireyler olarak; gelecekte mutlu ve refah içinde bir yaşantısı olan bireyler olmasını amaçladıklarını belirtmişlerdir.

Ö1: İyi karakterli olan çocuk; daha çok tercih edilir arkadaşları tarafından, daha çok saygı görür kendi çevresi tarafından ve doğruyu yanlıştan ayırt edebilir... Biz takım sporlarında da liderlikte görüyoruz iyi karakterli öğrencileri.

Ö7: Çocuğun karakteri üzerine inşa ediyoruz herşeyi. Ona farklı özellikleri, farklı sorumlulukları hayat adına öğretmeye çalışıyoruz... ileriki hayatında daha başarılı olması için.

Ö20: İyi karakterli olması hayatını daha düzgün düzeyli yaşamasını sağlar ve iniş çıkışlarında zorlansa bile daha kolay atlatır, problem çözme becerileri daha iyi olur. Hayatı... iyi idare edebilme sanatını karakterli çocuklar daha iyi hallediyor. Karakterli

çocuğun girişimciliği, insan ilişkileri daha iyi olur. Hatalarını ve doğrularını görebilir, söylenildiği zaman olumlu yönde bakabilir, sorumluluk sahibi olurlar.

Toplumsal açıdan; karakter eğitimi ile topluma iyi bir rol model olan bireylerin yetiştirilmesini; toplumun bekası, düzeni, huzuru ve iletişiminin sürdürülmesini; ülkeye faydalı bireylerin yetiştirilmesini ve mutlu ve yaşanılabilir bir toplum oluşturarak toplumsal yaşantının iyileştirilmesini ve geliştirilmesini amaçladıklarını belirtmişlerdir.

Ö1: Karakterli çocuk topluma model olma ve doğruları yapma anlamında insanlar tarafından tercih edilecektir.

Ö11: Bir çocuğa okulda saygılı olmayı gösterirseniz dışarıya çıktığı zaman da etrafındaki insanlara saygılı olacaktır... çocuk öğrendiğini dışarıya aktarır. Kişisel hak ve özgürlüklere müdahale etmemeyi, sıraya geçmeyi, teşekkür etmeyi, rica etmeyi, takım olarak birlikte çalışmayı çocuğa öğretiyorsun. Bunların eğitimini verdiği zaman çocuklar bir sonraki nesile aktaracak; hem ailesine, hem arkadaş çevresine, hem de topluma daha faydası olacaktır.

Ö14: Toplumu oluşturan bireylerin karakterleri o toplumun yaşanılır bir yer olup olmayacağı konusunda bir göstergedir, bu tarzda yetiştirilen çocukların fazla olması o toplum içerisinde yaşanılabilirliği artırabilir bence.

Ö17: Geleceğimiz olan gençlerin doğru eğitilmesi, doğru karakterlerle yetiştirilmesi çok önemli. Doğru karakterlerin bir araya geldiği toplumun içinde yaşamak daha kolay, daha anlamlı ve daha insancıldır. Bu anlamda karakterli insan yetiştirmek yetiştirenin de içinde yoğrulacağı huzurlu bir yaşam ortamı demektir.

Ö19: Toplumun temelleri aile ve bireylerdir... çocuklara karakter eğitimini hem evde hem de okulda düzgün verirsek temelleri sağlam olur dolayısı ile ülkemizin de temelleri sağlam olur.

Beden eğitimi öğretmenleri evrensel yaşantı açısından; karakter eğitimi ile evrensel erdemlere sahip bireyler yetiştirerek barış içinde iyi ve yaşanılabilir bir dünyaya katkı sunmayı amaçladıklarını ifade etmişlerdir.

Ö4: Çocuğun iyi karakterli olmasının en büyük artısı bir süre sonra iyi karakterli birey sayısının fazla olması demektir, topluma böyle bir etkisi olacaktır. Bu da iyi bir toplum iyi bir insan grubu iyi bir dünya çerçevesi çizer bütününde. İyi karakterli insan sayısını artırmak, yaşanabilir bir dünya için çok önemli. Belli insani özellikleri, dünya insanı olma

noktasında özelliklerini geliştirebileceğimiz konulara temas ediyoruz ve bunun üzerinde yoğun bütünsel bir çalışma yapıyoruz.

Ö18: Çünkü amacımız iyi bir dünya ise biz karakterli çocuklarla geleceğin büyüklerini yetiştiririz. Dünyamızın daha yaşanılabilir bir hale gelmesini sağlayabiliriz.

Beden eğitimi öğretmenleri derslerinde karakter eğitimine yer vererek bireysel, toplumsal ve evrensel yaşantının iyileştirilmesi ve geliştirilmesini amaçlarken bir diğer taraftan da bireysel ve toplumsal olarak ortaya çıkabilecek sorunları önlemeyi amaçlamaktadırlar. Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi ile öğrencilerinin bireysel yaşantılarında kötü karakter özelliklerinin gelişmesini önlemeyi, zararlı alışkanlıklarının olmamasını ve aile yaşantılarında meydana gelebilecek sorunları önlemeyi amaçladıklarını belirtmişlerdir.

Ö11: Toplum olarak baktığımız zaman özellikle bu teknolojinin gelişimi çocukların istediği her şeye ulaşabilmesi oynadıkları internetteki oyunlar çocukları sürekli bir olumsuzluğa doğru itmeye başladı. Çocuklarda yükselen şiddet eğilimleri, ... kişisel ve toplumsal sorumluluklardan uzaklaşmalar başladı. Bunları geliştirmek çok önemli, beden eğitimi dersi bu iş için çok avantajlı bir ders.

Ö14: Biz çocuğun hayatı içerisinde karşılaştığı durumlarda, ikili ilişkilerde, sosyal ilişkilerde, duygusal ilişkilerde, annesiyle, babasıyla, kardeşiyle, abisi ile karşılaştığı duygusal ilişkilerinde doğru dokunuşları yapmazsak, bunlar çok sağlıklı gelişmeyip ilerde daha farklı boyutlara ulaşabiliyor.

Ö20: Çocuklarla ilgilenilmediği zaman değişik alışkanlıkları olan çocuklar ortaya çıkıyor. Biz bu tür öğrencileri o davranışlarından biraz daha uzaklaştırıp onlarda faydalı davranışlar oluşturabilmeyi amaçlıyoruz.

Beden eğitimi öğretmenleri toplumsal yaşantı açısından ise toplumda meydana gelebilecek sosyal ve ahlaki sorunları önlemeyi amaçladıklarını belirtmişlerdir.

Ö9: Günümüzde hepimiz sosyal bir çevrede yaşıyoruz, o kadar olumsuz davranışlar görüyoruz ki bu bizi, yakın çevremizi sonrasında tüm ülkeyi belki etkileyecek davranışlar olarak görünüyor. Bunların hepsinin aslında zamanında verilmeyen karakter eğitimi ile alakalı olduğunu düşünüyorum.

Ö14: Çocuk bu toplumun yapı taşı, büyüyecek ve daha sonra toplumun bireylerini oluşturacaklar... Bir çocuğun iyi yetişmemiş olması, kötü huylu kötü karakterli bir yetişkin

haline dönüşmesi ve eline bazı fırsatlar geçmesi... toplum içerisinde infial yaratacak durumlara bile sebep olabilecektir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde karakter eğitime yer verme nedenlerinden bir diğerinin de aşağıda ifade etmiş oldukları unsurlardan dolayı karakter eğitiminde beden eğitimi dersinin etkin ve önemli bir rolü olduğunu ifade etmişlerdir.

- Beden eğitimi dersi, öğrencilerde erdemlerin gelişiminde oyun ve aktivitelerle aktif katılımcı olmasını ve yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlar.

Ö9: Çocuk karakter eğitimini oyunlarla alır çünkü sürekli arkadaşlarıyla etkileşim halindedir bunları aslında uygulayabileceği gerçek sosyal bir alan vermiş oluyorsunuz.

Ö11: Beden eğitimi dersi 3 alana birden hitap eden tek ders hem görsel hem işitsel hem kinestetik... Oyun oynarken yaparak yaşayarak öğrenir her şeyi, karakter özellikleri gelişir... hayatın içinde yaşayarak alır.

- İyi karakteri oluşturmak için grup, takım etkinliklerinin öğrenciye getireceği temsil ve takdir edilme duygusu ile öğrencinin derse katılım motivasyonunu artırır.

Ö20: Dans gösterisinde, halk oyunlarında, sporsal bir etkinlik ya da küçük yarışmalarda görev veriyoruz... Bayramlarda bir okulu temsil ediyor, sahipleniyor. Öğrencilerin karşısında gösteri yapıyor, özgüvenini toplumsal bazda yayıyoruz.

- İyi karakterin oluşumu için takım, grup etkinlikleri, maç vb. ders aktiviteleri ile öğrencide takıma bağlılık, sorumluluk vb. karakter erdemlerinin gelişimi için fırsatlar sunar.

Ö2: Derste bir hentbol sahası ya da futbol sahasını paylaşıyor. Bu alanın içinde rekabet, mücadele var, materyali paylaştığı gibi duyguyu da paylaşmak zorunda... yardım etmek, centilmenlik dışı hareketi yapmaması, dürüst davranması, bir işe sürekli adapte olup zamanında ve yerinde olması, sorumluluk bilinci karakter eğitimi ile öğretilir.

Ö17: Statik bir dersin içerisinde, bir matematik dersindeki değerler eğitimi beden eğitimi dersindeki kadar etkili olmaz... işin içerisinde oyun var, mücadele var, müsabakalar yarışma var. Bütün bunlar bir takım erdemleri barındırıyor. O yüzden bizim yaptığımız iş bu alana hitap eden bir kıymettir.

- Oyun ve aktivitelerdeki duygular aracılığıyla öğrencide karakter geliştirme fırsatı sunar.

Ö6: Beden eğitiminde geniş bir alanda oluyoruz ve... çocuklar kendini daha serbest hissediyor, duygularını daha özgürce aktarabiliyor... Beden eğitimi öğretmeni iyi karakteri

teşvik etmek için derste işbirlikçi oyunlar oynatabilir, birilerine yardım etmeyi sağlayabilir, empati kurabileceği oyunlar oynatabilir.

Ö16: Beden eğitimi dersinde hüznün var, hurs var, adalet anlayışı, her şey var içerisinde. Oyunda hayatımızda... hüznlerimizle nasıl başa çıkabiliriz, bir sonraki adımı nasıl planlayabiliriz, kaybettiğimiz durumlarda nasıl bir ders çıkarabiliriz var. O yüzden bunları... oyunlarla birlikte verirsek... benmerkezcilikten çıkıp da adilce davranmayı teşvik edebiliriz.

- Takım organizasyonu vb. aktivitelerle öğrencide liderlik, alçakgönüllülük erdemlerinin gelişimi fırsatı sunar.

Ö1: Balık ağı oyununda liderlik var. Ebe olarak seçtiğimiz kişi sorumluluğu almış oluyor... liderlik kısmında grubun bütünlüğünü sağlayabiliyor mu onu da görüyoruz. Takım sporlarında liderlikte iyi karakterli olan öğrencileri görüyoruz. Empati kurabildiği için takımı yönlendiriyor,... aslında dürüstlük, fair-play vb. kazanımların birçoğunu almış öğrencidir.

Ö9: Oyunu anlatırken oyunun içinde küçük dokunuşlar yapıyorsunuz,... yakaladığın arkadaşlarını yönlendir, iş birliği yapan bir ekip olsun... sen bu anlamda takımına liderlik yap gibi... bir süre sonra o özelliği kazanmaya başlıyor. Çünkü uygulayabileceği bir ortam oldu... bunu her alanda uygulayabilmesi ve uygularken de diğer verilen karakter özellikleri ile birleştirmesi önemli. Mesela çocuğa liderlik ruhunu verirsin ama hoşgörüyü vermezsen o çocuk başka bir alanda hoşgörü olmaksızın arkadaşlarına liderlik etmeye başlar.

Ö12: Takımları oluştururken kaptanlığı her hafta veya her gün farklı kişilerle değiştiririm.

- Öğrenciye aktivitelerle planlama, takım liderliği, hakemlik, kayıt tutma vb. sorumluluklar verilerek öz-yönetim erdemini geliştirme fırsatı sunar.

Ö1: Biz yıl içerisinde muhakkak her kademeye sınıflar arası turnuvalar düzenleriz. Sınıflar arası düzenlemiş olduğumuz turnuvalarda öğrenciler birer takım kuruyor aynı zamanda o kişiler sorumluluk alıyor, lider oluyorlar. Sınıfı yönlendiriyor, seçimi yapıyor, kuraları çekiyorlar hepsi tamamen demokratik bir ortamda, bizler rehber oluyoruz.

4.3. Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Ders İçeriğine İlişkin Görüşler

Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter eğitiminde beden eğitimi ders içeriğine ilişkin görüşleri üç kategori altında toplanmıştır. Bunlar; “karakter eğitiminde kullanılabilecek

yaklaşımlar”, “karakter eğitimi etkinlikleri” ve “karakter erdemlerinin gelişimini anlama yöntemleri” kategorileridir.

Tablo 4.4: Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Ders İçeriğine İlişkin Görüşler

Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Ders İçeriği		
1. Karakter Eğitiminde Kullanılabilecek Yaklaşımlar	2. Karakter Eğitimi Etkinlikleri	3. Karakter Erdemlerinin Gelişimini Anlama Yöntemleri
• Öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi • Sınıf tartışmaları • Karakter ve değerlerde açık öğretim • Bütüncül yaklaşım • Proje temelli öğrenme • Öğretilebilir anlar • Değer telkini • Değer analizi • Değer açıklama • Ahlaki muhakeme	• Karakter eğitimi oyunları • Karakter eğitimi uygulamaları	• Gözlem • Öğrenciden gelen dönütler • Aileden gelen dönütler • Okuldaki öğretmenlerden gelen dönütler • Arkadaşlarından gelen dönütler • Hazine kutusu vb. uygulamalar • Davranış portalı • Portfolyolar • Anketler • Yıl sonu notları

Beden eğitimi öğretmenlerinin ifadelerine göre beden eğitimi derslerinde öğrencilerde iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için kullanılabilecek karakter eğitimi yaklaşımları; öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi, sınıf tartışmaları, karakter ve değerlerde açık öğretim, bütüncül yaklaşım, proje temelli öğrenme ve öğretilebilir anlardır. Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerde iyi karakter erdemlerini geliştirmek için beden eğitimi dersi öğretim programına karakter eğitimine yönelik oyun, etkinlik ve uygulamaları entegre ederek, beden eğitimi dersi öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi yaklaşımını kullandıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerde beden eğitimi öğretmenlerinin öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi yaklaşımını kullanırken önceden belirlemiş oldukları değerleri öğrencilere anlattığı durumlarda değer telkini yaklaşımına da yer verdikleri görülmüştür.

Ö6: Entegre ediyorum yani her hafta ders planlarımızın altında bu hafta o karakterle alakalı işte sorumluluk bilinci, yardımlaşma gibi başlıkları oluyor. O hafta işleyeceğimiz dersi rol model olarak da kendimiz de yapmaya çalışıp çocuklara aşılamaya çalışıyoruz. (Öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi yaklaşımı)

Ö16: Belirli kazanımlar var müfredat doğrultusunda... Kazanımda gereken hareketleri yapar... çeşitli oyunlarla da içerisine çok çeşitliliği katıp bunları da destekleyebiliriz. (Öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi yaklaşımı)

Ö17: Bir oyun anlatırken oyunun erdemler tarafına atıfta bulunarak bunu ön plana çıkartabiliriz... ve bu söylemler oradaki kıymeti artırır diye düşünüyorum. Senenin başında karakterle ilgili iş birliği, saygı, öz denetim, sportmenlik gibi kavramlarla ilgili çok sık dersin başında çok sık uyarılar yaparım.(Öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi yaklaşımı ve değer telkini yaklaşımı)

Ö13: Fair-play ödülleri kimler almış, neden almış, olimpizm kültürü, spor kültürü bunları anlatıyoruz örnekler veriyoruz...(Değer telkini yaklaşımı)

Beden eğitimi öğretmenleri derste öğrencilerine derste deneyimlerinin ahlaki açıdan sonuçları hakkında düşüncelere ve tartışmalara yer vererek sınıf tartışması yaklaşımını kullandıkları belirlenmiştir. Yapılan görüşmelerde beden eğitimi öğretmenlerinin sınıf tartışmaları yaklaşımını kullanırken sordukları sorular aracılığıyla; öğrencilerin değer tercihlerini ve seçimlerini ifade ettikleri değer açıklama yaklaşımına, öğrencilerin alternatif ve sonuçları ortaya çıkarıp ve seçimleri düşündükleri değer analizi yaklaşımına ve öğrencilerin değerler/erdemleri seçme gerekçelerini açıkladıkları ahlaki muhakeme yaklaşımlarına da yer verdikleri görülmüştür.

Ö2: Genelde oyunların sonunda oyun değerlendirmesi yapıyoruz. Bu oyundan ne öğrendik, neleri paylaştık, neden ne hissettik, ne kazandık, neleri yapabiliriz gibi... oyunu değerlendirerek, beyin fırtınası yapıyorlar. (Sınıf tartışması ve ahlaki muhakeme yaklaşımı)

Ö9: Şunu diyebiliriz bakın güzel bir oyunu tebrik ediyorum, sizce var mıydı eksiklerimiz? Hani burada arkadaşınız bu anlamda liderlik etmeye çalıştı ama şöyle bir olay yaşandı orada şu cümle kullanıldı başka ne diyebilirdi diye çocuklara söz hakkı veriyoruz. (Sınıf tartışması ve değer analizi yaklaşımı)

Ö14: Her yapılan etkinliğin ardından dönüşümlü düşünme zamanının yani öğretmenin yapmış olduğu bütün çalışmaların o gün onlarda nasıl bir duygu bıraktığını, ne öğrendiğini, spor salonuna geldiklerinde aynı şekilde mi ayrılıyor ya da farklı birer kişi olarak mı ayrılıyorlar bunu ortaya koyarak bunu ifade ederek dönmeleri gerektiğini düşünüyorum. (Sınıf tartışması ve değer açıklama yaklaşımı)

Beden eğitimi öğretmenleri başlı başına bir konu olarak öğrencilerde iyi karakter erdemlerini geliştirmek için karakter eğitimine özel ders planları oluşturup dersin konusu

olarak erdemleri öğreterek, karakter ve değerlerde açık öğretim yaklaşımını kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ö9: Biz tüm yıla yayıyoruz bir haftadan ziyade aylık olarak vermeye çalışıyoruz, kademelerine göre bölümlere ayırıyoruz.

Ö14: Her hafta, her ders planlanmış etkinliklerde ayrı ayrı ele alıyorum. Öğrencilerde neyi gözleyeceğiz, neyi değerlendireceğim bunu önceden bilmem gerekiyor ki ona göre ilerleyim... izlediğim şeyin ne olduğunu öğrencilerle paylaşarak ilerliyorum. Bizim yaptıracağımız herhangi bir etkinliğin öyle bir dizayn edilmesi gerekiyor ki o günkü derste sorumluluklarını mı, iletişim becerilerini mi, empati duygularını mı geliştirmeye çalışıyoruz.

Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin gelişimi için, okul yaşamının her alanına karakter eğitimini entegre ederek, bütünsel yaklaşımı kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ö4: Çalıştığım okulda biz PYP eğitim sistemini uyguluyoruz o yüzden bizde hafta hafta değil de dönem dönem değerler ya da iyi noktada çocuğu yüceltecek üst düzeye çıkartacak konular alınır. Biz bugün beden eğitiminde saygıyı konuşuyorsak aynı hafta içinde ingilizce dersinde, tarih dersinde de bu konu geçiyordur. Doğal olarak çocuk görsel sanatlarda da bu konu ile alakalı bir şey yaptığı için pekiştirme ya da bütünsel anlamda eğitimi sağlamış oluyoruz.

Ö8: Yıllık toplantılarda zümre toplantılarında, bütün okul aynı şeyi yapıyor. Tabi biz de beden eğitimi derslerine göre uyarlamaya çalışıyoruz. Her hafta bir tane değer oluyor, 12 değeri işlemeye çalışıyoruz.

Beden eğitimi öğretmenleri toplum hizmeti ve projeler aracılığıyla öğrencilerde iyi karakter erdemlerini geliştirmeyi hedefleyerek, proje temelli öğrenme yaklaşımı kullandıklarını ifade etmişlerdir.

Ö9: Sadece anlatarak değil bunları uygulayabileceği ortamlar da oluşturuyorsunuz çocuklara; mesela o ay konu yardımseverlik ya da hoşgörü ya da başka bir şey tablolar, panolar hazırlıyor çocuklar kendileri afiş düzenliyorlar, bununla ilgili internet çalışmaları varsa onları getiriyorlar öğretmenlerine ve arkadaşlarına derste anlatıyorlar. Onunla ilgili hayvanlara yardım konusu, onu o ünitenin içine alıp orada bir sunum ve mama yardımı aktivitesi yapmış oluyorlar.

Bu yaklaşımlara ek olarak beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi ile ilgili bilgi sunma fırsatının kendiliğinden planlanmamış şekilde olduğu olay, durum veya deneyimler aracılığıyla öğretilabilir anlardan da yararlandıklarını belirtmişlerdir.

Ö3: *Mesela yardımseverliği anlatırken... paylaşımcılık veya başka bir erdem örneği oluyorsa o erdemın üzerinde de durulması taraftarıyım. Oyun esnasında öğrenci bütün her özelliğini gösteriyor, iyi veya kötü karakterini ortaya koyuyor bununla ilgili telkinler yapılarak iyi yöne doğru yönlendirmesi sağlanıyor.*

Ö11: *Herhangi bir sorunla karşılaştığımız zaman ders içerisinde oyunu durdururum ya da erdemli davranışta öğrenciye herkesin içinde teşekkür ederim aferin derim çok güzel bir şey... ne kadar tekrar o kadar iyidir çocuklara.*

Ö17: *Dersi durdururum anlatırım, bu yanlış bir davranış derim doğrusu budur derim. Böyle bir davranışın öğrenme iklimini daha ileriye taşıyacağından bahsetmişimdir.*

Yapılan görüşmelerde beden eğitimi öğretmenleri tarafından derslerinde öğrencilerde iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için karakter eğitiminde kullanılabilecek oyunlar ve öğrencilerde geliştirdiği erdemler ifade edilmiştir. Oyunların kurallarında ve içeriğinde öğretmenlerin kendine has farklı uygulamaları olabilir. Beden eğitimi öğretmenleri tarafından ifade edilen oyunlar ve öğrencilerde geliştirdiği ifade edilen erdemler aşağıda tablo 4.5' de belirtilmiştir.

Tablo 4.5: Karakter Eğitiminde Kullanılabilecek Oyunlar

Oyun: Geliştirilen Erdemler	Oyun: Geliştirilen Erdemler
10 pas: İşbirliği, güven	Asya Avrupa: Liderlik
Atasözleri: Sevgi, saygı vb. erdemler	Balık ağı: Liderlik, iş birliği
Balon yarışı: Sabır	Bayrak kapmaca: Sorumluluk, iş birliği
Bayrak oyunları: İş birliği, azim	Beş pas: İş birliği, eşitlik ve katılım
Beyzbol: İş birliği	Bilgi robotları: Sevgi, saygı vb. erdemler
Bina oyunu: İşbirliği	Buy the recod: Çalışkanlık, fair-play
Çarpışan araba: Saygı	Futbolda puanlama oyunu: Fair-play, iletişim
Futbolda pas oyunu: İşbirliği	Gezegenler Savaşıyor: Hoşgörü, merhamet
Goalball: Yardımseverlik, empati	Halk oyunları: Özgüven, sorumluluk, uyum
Harita: İşbirliği	Hastane (Hospital): Yardımseverlik
Hedefe koş: İşbirliği	Hedefi bul: Empati

Oyun: Geliştirilen Erdemler	Oyun: Geliştirilen Erdemler
Heykel: Uyum	Hedef Tasarım: İşbirliği, yaratıcı düşünme, problem çözme
Huni devirmece: Fair-play, iş birliği	Japon kale: İşbirliği, yardımseverlik, güven
Kaleli yakan top; İş birliği, dürüstlük	Kırmızı beyaz oyunu: Yardımseverlik, iş birliği
Korfbol: İş birliği, sorumluluk	Mendil kapmaca: Dürüstlük
Monopoly: Fair-play	Oryantring: Fair-play, azim, iş birliği, sorumluluk vb. erdemler
Pamuk prenses ve yedi cüceler: Empati, yardımseverlik vb. erdemler	Paraşüt oyunu: İş birliği,
Parkur oyunları: İşbirliği	Puzzle oyunu: İşbirliği
Raket kapmaca: İşbirliği	Renkli topalar: Dürüstlük, uyum
Scrabble: Problem çözme, iş birliği kontrol	SOS oyunu: Problem çözme, özgüven, strateji, öz
Sporda tabu: Erdemler	Stafet oyunları: Dürüstlük, yardımseverlik,
hoşgörü, uyum	
Star wars: Sevgi, saygı, katılım	İp çevirme: Dürüstlük
Şişe, top, balon taşımaya: İşbirliği	Taş, kağıt, makas: Problem çözme
Teşekkür ederim: Nezaket, yardımseverlik	Top taşıma: İşbirliği, yardımseverlik
Top yarışı: Yardımseverlik, sorumluluk, iş birliği	Yedi kiremit: İşbirliği, fair-play
Yedi pas oyunu: İşbirliği, eşitlik ve katılım	Tenis: Dürüstlük

Yapılan görüşmelerde beden eğitimi öğretmenleri tarafından derslerinde öğrencilerde iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için karakter eğitiminde kullanılabilecek uygulamalar ve öğrencilerde geliştirdiği ifade edilen erdemler aşağıda tablo 4.6' da belirtilmiştir.

Tablo 4.6: Karakter Eğitiminde Kullanılabilecek Uygulamalar

Uygulama	Geliştirilen Erdemler
Sınıflar arası turnuvalar:	Fair play, sorumluluk, öz yönetim,
Sınıf içi turnuva organizasyonu:	Öz yönetim, sorumluluk, fair-play
Hazine kutusu:	Erdemleri geliştirmek, pekiştirme
Strike for five:	Sağlıklı yaşam

Uygulama	Geliştirilen Erdemler
Kartopu:	Saygı, farklı bakış açısı geliştirme
Rubrikler:	Erdemleri geliştirmek, pekiştirmek
Drama:	Empati vb. erdemleri geliştirme
Renkli kartlar:	Erdemleri geliştirmek, pekiştirmek
Ödül ve Pekiştireçler:	Erdemleri geliştirmek, pekiştirmek
Time-out köşesi:	Empati, öz eleştiri
Ortak kararlar alma ve sözleşme:	Erdemleri geliştirmek, pekiştirmek
Pano vb. materyal oluşturma:	Erdemleri geliştirmek, pekiştirmek
Çember saati ve dönüşümlü düşünme saati:	Erdemleri geliştirmek, pekiştirmek
Sosyal projeler:	Yardımseverlik
Motor beceri ve akademik başarı grupları	Adalet, eşitlik ve katılım

Beden eğitimi öğretmenler öğrencilerde iyi karakter erdemlerini geliştirmek ve pekiştirme amacıyla tablo 4.6’ da belirtilen uygulamalara ek olarak;

- Takım oluşturma görevini öğrencilere bırakma ya da en sona kalan öğrenciye bırakma (eşitlik, adalet ve katılım erdemleri);
- Isınma egzersizini, takım kaptanlığını her hafta başka öğrencinin yapması (liderlik, özgüven erdemleri);
- Spor malzemelerinin sınıf olarak birlikte toplanması (sorumluluk, iş birliği erdemleri)
- Derslerde kale yerine slalom, huni kullanmak (dürüstlük erdemi);
- Oyun sahasını küçültmek (dürüstlük, sorumluluk, uyum erdemleri); gibi uygulamalara da yer verdiklerini belirtmişlerdir.

Ayrıca derste ortaya çıkan öğrencilerin olumsuz karakter özelliklerini olumluya çevirmek için bire bir öğrenci ile görüşme, düşünme molası, sakinleşme köşesi, yedek kulübesi, time-out köşesi ve ders sonundaki ödülü ortadan çekme gibi uygulamalara da yer verdiklerini ifade etmişlerdir.

Ö11: Derste bir sorun yaşadığında time-out köşesi vardır, orası düşünme köşesidir. Düşünme köşesinde arkadaşlarını izler, davranışını sorgular, sonra da gelip açıklamasını yapar.

Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi hedeflerine ulaşp ulaşmadığını anlamak için öğrencilerde gelişen karakter erdemlerinin değerlendirmesini; öğrenciden, aileden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından gelen dönütler, gözlemleri, davranış portalı, hazine kutusu, öğrenci portfolyoları, öğrenci anketleri gibi uygulamalardan gelen geri bildirimler ve yıl sonu notları aracılığıyla ölçtüklerini belirtmişlerdir.

Ö4: Biz velilerden de, diğer öğretmen arkadaşlardan da hatta takım sporcularının diğer arkadaşlarından da geri bildirimler alıyoruz.

Ö14: Her öğrencinin yapmış olduğu e-portfolyolar vardır. Öğrencinin göstermiş olduğu davranışlarda bir değişiklik varsa bazı sorularla onların derste nelere dikkat ettiklerini ya da bir maç içerisinde neler yaptıkları ile ilgili sorular da soruyorum, buraya sözel ya da yazılı ürünler bırakabiliyorlar.

Ö17: Biz genel olarak okulda kurumsal yapının içerisinde öğrencinin değerlendirmesi anketler ile yaparız. Bunun içerisinde dersin bu alanı ile ilgili sorular vardır. Gözlem yoluyla yapılan geri beslemelerin de çok kıymetli olduğunu düşünüyorum.

Ö19: Öncelikle gözlemlerimizle anlıyoruz, daha sonra şube öğretmenler kurulu toplantıları oluyor.... Buralardan anlıyoruz; ileride de tabii ki çocuğun yıl sonundaki notlarından. Ailesinden de dönütler aldığımız oluyor

4.4. Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolüne İlişkin Görüşler

Karakter eğitiminde beden eğitimi öğretmenin rolü beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda; “öğretmenin rol model olma gerekliliği” ve “ders etkinlikleri aracılığıyla karakter eğitimi sunma rolü” olmak üzere iki kategori altında toplanmıştır.

Tablo 4.7: Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolüne İlişkin Görüşler

No	Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolü
1	Öğretmenin rol model olma gerekliliği
2	Ders etkinlikleri aracılığıyla karakter eğitimi sunma rolü

Beden eğitimi öğretmenlerinin öğrenciler için rol model olması ve derslerinde karakter eğitimine yer vermesinden dolayı karakter eğitiminde çok önemli ve etkin bir rolü olduğu ifade edilmiştir. İfade, tutum ve davranışlarıyla öğrenci için bir rol model olarak öz disiplin, sorumluluk, sabır, çalışkanlık, özgüven, merak, esneklik, olumlu bir tutum, muhakeme, uyum, liderlik, fair-play, dürüstlük, iletişim, azim, iş birliği, hoşgörü, nezaket, adalet, sevgi, saygı,

empati, yardımseverlik, vatanseverlik ve merhamet gibi iyi karakter erdemlerinin geliştirilebileceğini belirtmişlerdir.

Ö13: Biz çocukla birçok şeyi paylaşıyoruz oyun oynuyoruz, maça çıkıyoruz, antrenman yapıyoruz, daha iç içeyiz. O yüzden karakterle ilgili beden eğitimi öğretmeni çok önemli bir rol modeldir ve ben çok etkili olduğunu düşünüyorum.

Ö17: Karakter eğitiminde öğretmenin doğru davranışlarını takip eden bir çocuk öğretmenin öğretmeye çalıştığı doğru davranışı tekrar eder ve bir tutum hale gelmesi için çok önemli bir şey. O yüzden öğretmenin buradaki rolü büyük.

Ö4: Beden eğitimi öğretmeni... nezaketi, sevgiyi, saygıyı, adaleti, hoşgörüü biliyorsa ve kendinde mevcutsa mutlaka öğrencilerine de bunu gösterecektir.

Ö6: Özgüvenli bireyler olma, sosyal, dış dünyaya dönüklük, iyi insanlar olabilmek, yardımseverlik gibi karakter özelliklerini bizi rol model alarak bile geliştirebiliyorlar.

Beden eğitimi öğretmenleri derslerinde karakter eğitime yer vermeleri ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin geliştirilmesinde önemli bir rolü olduğu ifade edilmiştir.

Ö4: Biz beden eğitimi öğretmenleri olarak iyi karakterleri geliştirme noktasında etkin ve etkili rol alan eğitimcileriz diye düşünüyorum. İyi karakterleri oyunların içerisine katarak onun gelişmesinde ya da davranışa dönüşmesinde ya da çocuğun hayatına dahil olma noktasında oyunlara katarak bunu pekiştirmelerini sağlıyoruz.

Ö19: Artık herşey oyunla veriliyor çocuklara her şeyi oyunla öğreniyorlar. Oyunun içinde çocuk doğru hareket yapmayı, fair-playi, özellikle başkalarının hakkına saygı göstermeyi, hile yapmamayı, rakibe saygıyı bunun gibi şeyleri öncelikle oyunla öğrenecek. Ondan sonra kendi günlük hayatta sınıfta evde sokakta iş yerinde uygulayacak. O yüzden de beden eğitimi öğretmeni vereceği için bu oyunları bence bu konuda başrol oynar.

4.5. Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Önerileri

Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter eğitime ilişkin önerileri üç kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler; “öğrenci eğitimiyle ilgili öneriler”, öğretmen eğitimiyle ilgili öneriler” ve karakter eğitimi kaynak önerileri” olarak isimlendirilmiştir.

Tablo 4.8: Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Önerileri

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Önerileri		
1. Öğrenci Eğitimiyle İlgili Öneriler	2. Öğretmen Eğitimiyle İlgili Öneriler	3. Karakter Eğitimi Kaynak Önerileri
• Evrensel iyi karakter erdemlerine sahip bireyler yetiştirme • Disiplinler arası bağlantı kurarak sosyal-duygusal öğrenme alanına yönelik etkinlikler • Okulda ilgili/özenli bir topluluk oluşturarak bütüncül yaklaşımla karakter eğitimi • Öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi • Ana okullardan itibaren karakter eğitimi	• Eğitim fakültelerinde, üniversitelerde zorunlu karakter eğitimi dersleri • Mevcut görevde olan öğretmenlere hizmet içi eğitim • Beden eğitimi dersinde karakter eğitimi ile ilgili spesifik bir kaynak • Karakter eğitimi çalıştay • Türkiye'de ortak bir karakter eğitimi programı • Karakter eğitimi sempozyumları • Karakter eğitimi ile ilgili drama kursları	• Yazılı Kaynaklar • İnternet • Eğitimler • Dernekler ve Topluluklar • Diğer Kaynaklar

4.5.1. Öğrenci Eğitimiyle İlgili Öneriler

Beden eğitimi öğretmenleri öğrenci eğitimiyle ilgili; evrensel iyi karakter erdemlerine sahip bireyler yetiştirilmesi, disiplinler arası bağlantı kurarak, sosyal-duygusal öğrenme alanına yönelik etkinlikler yapılması, okulda ilgili/özenli bir topluluk oluşturarak bütüncül yaklaşımla/öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi verilmesi, ana okullardan itibaren tüm yaş gruplarında uygulanılması önerilerinde bulunduklarını ifade etmişlerdir.

Ö5: *Evrensel erdemlere sahip çocuklar yetiştirmeliyiz... Sporu yaşam tarzının içine alabilen, kurallara uyabilen, dünyaya ayak uydurabilen... çocuklar yetiştirmeliyiz.*

Ö13: *Beden eğitimi öğretmenleri gerçekten önemli bir rol alır bu işte..., idarecileri de bu yönde beden eğitimi öğretmenleri... yönlendirmelidir.*

Ö19: *Karakter eğitim bence önemli, önemli bir eğitim ve kesinlikle beden eğitimi dersinin konuların arasında bulunması gereken bir konu.*

Ö21: *İlkokul 1... hatta anasınıfında karakter eğitimi olmalı.*

4.5.2. Öğretmen Eğitimiyle İlgili Öneriler

Beden eğitimi öğretmenleri öğretmen eğitimiyle ilgili; öğretmen yetiştiren fakültelerde zorunlu karakter eğitimi dersleri olması, mevcut görevde olan öğretmenlere hizmet içi eğitimler verilmesi, beden eğitimi dersinde karakter eğitimi ile ilgili spesifik bir kaynak oluşturulması, karakter eğitimi çalıştayları yapılması, Türkiye'de ortak bir karakter eğitimi programı oluşturulması, karakter eğitimi sempozyumları yapılması ve karakter eğitimi ile ilgili drama ve tiyatro kursları verilmesi önerilerinde bulunduklarını ifade etmişlerdir.

Ö2: Kesinlikle karakter eğitiminin beden eğitiminde ne kadar önemli olduğuna dair üniversitede zorunlu ders verilmeli... bütün öğretmenlere de zorunlu olarak verilmeli... Mevcut görevde olan öğretmenler, idareciler, eğitim camiası için karakter eğitimi ile ilgili hizmet içi eğitim lazım.

Ö6: Türkiye genelinde hep birlikte ortak çalışabileceğimiz programlar geliştirilebilir... bu programları çocuklarımızın ihtiyacı dahilinde geliştiririz değiştiririz.

Ö14: Özellikle beden eğitimi alanında halen daha literatürde olduğunun farkında olunmadığı... alanlardan bir tanesi. Bunun bir an evvel bir program haline getirilerek kurumlara kazandırılması lazım. Öğretmen yetiştiren kurumlarda bunun varlığının ortaya çıkması lazım.

Ö20: Ben karakter eğitimi ile ilgili öğretmenlere drama derslerini verilmesini tavsiye ediyorum, tiyatro derslerinin verilmesini tavsiye ediyorum.

4.5.3. Karakter Eğitimi Kaynak Önerileri

Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi bilgisi kazandığı karakter eğitimi kaynaklarına ilişkin görüşlerini açıklamışlardır ve bu görüşler doğrultusunda “Yazılı Kaynaklar”, “İnternet Kaynakları”, “Eğitimler”, “Dernekler ve Topluluklar” ve “Diğer Kaynaklar” olmak üzere beş kategori oluşturulmuştur.

1. Yazılı Kaynaklar: Kitaplar, makaleler, görsel ve yazılı basın ve biyografiler (Atatürk)
2. İnternet Kaynakları: Videolar, webinarlar, yabancı beden eğitimi platformları ve blogları
3. Eğitimler: Seminerler, sempozyumlar, hizmet içi eğitim, yurt dışı eğitim, kongreler, workshoplar
4. Dernekler ve Topluluklar: TUBED, Shape America

5. Diğer Kaynaklar: Sporculuk ve öğrencilik dönemi deneyimleri, gözlemler ve çevredeki öğretmen ve antrenörlerdir.

Ö1: Kendi sporculuğumuzdan aldığımız birçok değer var... Kitaplar, bireysel kazanımlarla ilgili materyal kitaplar,... son zamanlarda interneti de çok kullanıyoruz.

Ö2: Görsel ve yazılı basın, akademik makaleler. Özellikle yurtdışı menşeli eğitim videolarını izlemeyi çok seviyorum.

Ö4: İnternette çok fazla kazandık, bu bir gerçek. Şu anda TUBED bizim için çok ciddi bir kaynak, oradan çok ciddi bir paylaşımlar alıyoruz.

Ö11: Karakter ile ilgili oyunları ilk olarak Shape Amerika'da gördüm. Sonra ICBIS Kongresi'nde gördüm.

Ö14: Ben daha çok yabancı kaynakları kullanıyorum. Beden eğitimi öğretmenlerinin oluşturduğu blogları takip ediyorum. Onların webinarlarına katılıyorum... bazı zamanlarda yurt dışına gidip orada birebir bu eğitimlere katılma şansımız oluyor... Oradan edindiğim bilgileri burada sahaya aktardıktan sonra kendi deneyimlerimi de başka arkadaşlarıma aktarmak... için webinarlar, online/yüz yüze workshoplar düzenliyoruz.

Ö16: Sempozyumlara katılırım, hizmet içi eğitimlere giderim. Oradaki özellikle ERG'nin düzenlemiş olduğu eğitimler, Spor Eğitim Grubunun düzenlemiş olduğu sempozyumlara çok katılıyorum.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇ

Beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmelerin analizleri sonucunda tüm veriler değerlendirildiğinde beş tema ortaya çıkmıştır. Bu temalar “karakter kavramına ilişkin görüşler”, “karakter eğitimi verilmesi gerekliliğinin nedenlerine ilişkin görüşler”, “karakter eğitiminde beden eğitimi ders içeriğine ilişkin görüşler”, “karakter eğitiminde beden eğitimi öğretmenin rolüne ilişkin görüşler” ve “beden eğitimi öğretmenlerinin önerileri” temalarıdır.

Beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmelere göre, karakter belirli bir kavrama sahiptir. Bu kavramlar bireyin sahip olduğu değerleri, kazanımları, duygu durumu, yaşam tarzı, kendini ortaya koyma şekli, davranışı, özellikleri, bilişsel-duyuşsal-davranışsal olguları, reaksiyon ve tepkisi, ruh hali, düşünce tarzı, kişiliğidir ve bu kavramların gelişimini etkileyen temel unsurlar ise aile, okul ve çevredir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda iyi karakter erdemleri ve kötü karakter özellikleri belirlenmiştir. İyi karakter erdemleri; doğruluk, dürüstlük, sevgi, saygı, empati, yardımseverlik, iş birliği, iletişim, hoşgörü, duyarlılık, sabır, öz disiplin, fair-play, azim, uyum, çalışkanlık, yenilikçilik, eşitlik ve adalet, merak, olumlu bir tutum, özgüven, vatanseverlik, sorumluluk, merhamet, nezaket, şefkat, esneklik ve problem çözme becerisidir. Kötü karakter özellikleri ise; saygısızlık, benmerkezcilik, öz disiplinsizlik, hırs, iletişimsizlik, adaletsizlik, tembellik, uyumsuzluk, ön yargı, fair-playe aykırı davranma, özdenetimsizlik, hoşgörüsüzlük, özgüvensizlik, merhametsizlik, nezaketsizlik, sabırsızlık, duyarsızlık, esnek olmama, tutarsızlık, dürüst olmama, güvenilir olmama, çıkarıcılık, sorumsuzluktur.

Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi faaliyetleri, deneyimleri ve değerlendirmeleri sonucunda öğrencilerin birtakım erdemleri benimseyerek, bu erdemleri gündelik yaşantılarına transfer edebilecekleri görüşündedirler. Beden eğitimi derslerinde karakter eğitimine yer verilmesi ile öğrencilerde geliştirilebileceği ifade edilen erdemler; empati, dürüstlük, liderlik, fair-play, sevgi, saygı, yardımseverlik, nezaket, muhakeme, öz kontrol, uyum, azim, sorumluluk, iletişim, öz disiplin, sabır, bağlılık, özdenetim, çalışkanlık, özveri, özgüven, hoşgörü, doğruluk, iyimserlik, duyarlılık, adalet, merak, yaratıcılık, iş birliğidir.

Beden eğitimi öğretmenleri farklı gerekçeler ile derslerinde karakter eğitime yer verdikleri belirlenmiştir. Bu gerekçelerden ilki; karakter eğitiminin olumlu davranışları destekleyici işlevi ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin geliştirilmesinde ve olumsuz davranışları önleyici işlevi ile öğrencilerde kötü karakter özelliklerinin gelişiminin önlenmesinde önemli bir rolü olmasıdır. Beden eğitimi öğretmenleri, derslerinde karakter eğitime yer vererek bireysel açıdan öğrencilerinin; dürüstlük, muhakeme, liderlik, vicdan, iletişim, problem çözme becerisi, empati, sorumluluk, fair-play, cesaret ve çalışkanlık gibi iyi karakter erdemlerine sahip; toplumda saygın, sevilen ve başarılı bireyler olarak; gelecekte mutlu ve refah içinde bir yaşantısı olan bireyler olmasını; toplumsal açıdan topluma iyi bir rol model olan bireylerin yetiştirilmesini, toplumun bekası, düzeni, huzuru ve iletişiminin sürdürülmesini, ülkeye faydalı bireylerin yetiştirilmesini ve mutlu ve yaşanılabilir bir toplum oluşturulmasını; evrensel yaşantı açısından ise evrensel erdemlere sahip bireyler yetiştirilerek barış içinde iyi ve yaşanılabilir bir dünyaya katkı sunmayı amaçlamaktadırlar. Beden eğitimi öğretmenleri derslerinde karakter eğitime yer vererek bireysel, toplumsal ve evrensel yaşantının iyileştirilmesi ve geliştirilmesini amaçlarken bir diğer taraftan da bireysel ve toplumsal olarak ortaya çıkabilecek sorunları önlemeyi amaçlamaktadırlar. Öğrencilerinin bireysel yaşantılarında kötü karakter özelliklerinin gelişmesini önlemeyi, zararlı alışkanlıklarının olmamasını ve aile yaşantılarında meydana gelebilecek sorunları önlemeyi; toplumsal yaşantı açısından ise toplumda meydana gelebilecek sosyal ve ahlaki sorunları önlemeyi amaçlamaktadırlar.

Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde karakter eğitime yer vermesinin bir diğer gerekçesi ise aşağıda yer alan unsurları içermesinden dolayı karakter eğitiminde beden eğitimi dersinin etkin ve önemli bir rolü olmasıdır.

- Beden eğitimi dersi, öğrencilerde erdemlerin gelişiminde oyun ve aktivitelerle aktif katılımcı olmasını ve yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlar.
- İyi karakteri oluşturmak için grup, takım etkinliklerinin öğrenciye getireceği temsil ve takdir edilme duygusu ile öğrencinin derse katılım motivasyonunu artırır.
- İyi karakterin oluşumu için duygusal gelişimi de içeren ders aktiviteleri (takım, grup etkinlikleri, maç vb.) ile öğrencide takıma bağlılık, sorumluluk vb. karakter erdemlerinin gelişimi için fırsatlar sunar.
- Oyun ve aktivitelerdeki duygular aracılığıyla öğrencide karakter geliştirme fırsatı sunar.
- Aktiviteler aracılığıyla öğrencide liderlik, alçakgönüllülük erdemlerinin gelişimi fırsatı sunar.
- Öğrenciye aktivitelerle planlama, takım liderliği, hakemlik, kayıt tutma vb. sorumluluklar verilerek öz-yönetim erdemini geliştirme fırsatı sunar.

Beden eğitimi öğretmenleri, beden eğitimi dersinin yapısında yukarıda bahsedilen unsurları barındırmasından dolayı karakter eğitiminde etkin ve önemli bir rolü olduğu gerekçesiyle derslerinde karakter eğitimine yer vermektedir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde karakter eğitimi için uygulamış oldukları beden eğitimi dersinin içeriği; karakter eğitimi yaklaşımları, karakter eğitimi etkinlikleri ve karakter erdemlerinin gelişimini anlama yöntemleri olarak belirlenmiştir. Beden eğitimi öğretmenleri derslerinde öğrencilerde iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi (değer telkini), sınıf tartışmaları (değer açıklama-değer analizi-ahlaki muhakeme), karakter ve değerlerde açık öğretim, bütüncül yaklaşım, proje temelli öğrenme ve öğretilabilir anlar gibi yaklaşımlar kullanmaktadırlar.

Beden eğitimi öğretmenleri derslerinde oyun ve uygulamalar aracılığıyla öğrencilerde iyi karakter erdemlerini teşvik etmeyi ve geliştirmeyi amaçlamaktadırlar. Bu oyun ve uygulamalar tablo 4.5 ve tablo 4.6'da belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin ortaya çıkan olumsuz karakter özelliklerini olumluya çevirmek için bire bir öğrenci ile görüşme, düşünme molası, sakinleşme köşesi, yedek kulübesi, time-out köşesi ve ders sonundaki ödülü ortadan çekme gibi uygulamalara da yer vermektedirler. Oyunlar ve uygulamalar aracılığıyla öğrencilerde geliştirildiği ifade edilen erdemler liderlik, iş birliği, sevgi, saygı, sabır, sorumluluk, azim, çalışkanlık, eşitlik ve katılım, fair-play, iletişim, yardımseverlik, empati, hoşgörü, merhamet, özgüven, uyum, problem çözme, yaratıcı düşünme, dürüstlük, güven ve öz kontroldür.

Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirmesini; öğrenciden, aileden, öğretmenlerinden ve arkadaşlarından gelen dönütler, gözlemler, davranış portalı, hazine kutusu, öğrenci portfolyoları, öğrenci anketleri gibi uygulamalardan gelen geri bildirimler ve yılsonu notları aracılığıyla ölçmektedirler.

Beden eğitimi öğretmenlerinin görüşlerine göre beden eğitimi öğretmenin öğrenciler için rol model olması gerekliliği ve derslerinde etkinlikler aracılığıyla karakter eğitime yer vermesinden dolayı karakter eğitiminde çok önemli ve etkin bir rolünün olduğu belirlenmiştir. İfade, tutum ve davranışlarıyla beden eğitimi öğretmenin öğrenci için doğru bir rol model olması ile geliştirilebilecek iyi karakter erdemleri öz disiplin, sorumluluk, sabır, çalışkanlık, özgüven, merak, esneklik, olumlu bir tutum, muhakeme, uyum, liderlik, fair-play, dürüstlük, iletişim, azim, iş birliği, hoşgörü, nezaket, adalet, sevgi, saygı, empati, yardımseverlik, vatanseverlik ve merhamettir.

Beden eğitimi öğretmenleri öğrenci eğitimi ve öğretmen eğitimine yönelik birçok önerilerde bulunarak karakter eğitiminin nasıl daha etkin ve etkili hale getirilebileceğine

yönelik fikirlerini dile getirmişlerdir. Önerilere göre öğrencilerde ana okuldan itibaren, karakter eğitimi için ilgili/özenli bir okul topluluğu oluşturarak bütüncül bir yaklaşımla, bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alanlarda iyi karakter erdemlerine sahip bireyler yetiştirilmelidir. Öğretmen eğitiminde, öğretmen yetiştiren tüm eğitim kurumlarında zorunlu bir ders olarak karakter eğitimi dersleri verilmelidir. Mevcut görevde olan öğretmenler için hizmet içi eğitimler, çalıştaylar ve drama kursları düzenlenmelidir. Öğretmenler için ortak bir karakter eğitimi programı ve derslerinde kullanabilecekleri spesifik bir kaynak kitap oluşturulmalıdır. Ayrıca beden eğitimi öğretmenlerinin yararlanabilecekleri farklı türlerde kaynak önerilerinde bulunulmuştur. Bu kaynaklar:

Yazılı Kaynaklar: Kitaplar, makaleler, görsel ve yazılı basın ve biyografiler (Atatürk)

İnternet Kaynakları: Videolar, webinarlar, yabancı beden eğitimi platformları ve blogları

Eğitimler: Seminerler, sempozyumlar, hizmet içi eğitim, yurt dışı eğitim, kongreler, workshoplar

Dernekler ve Topluluklar: TUBED, Shape America

Diğer Kaynaklar: Sporculuk ve öğrencilik dönemi deneyimleri, gözlemler ve çevredeki öğretmen ve antrenörlerdir.

5.2. TARTIŞMA

Bu araştırma kapsamında beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda beş tema ortaya çıkmıştır. Bunlar; “karakter kavramına ilişkin görüşler”, “karakter eğitimi verilmesi gerekliliğinin nedenlerine ilişkin görüşler”, “karakter eğitiminde beden eğitimi ders içeriğine ilişkin görüşler”, “karakter eğitiminde beden eğitimi öğretmenin rolüne ilişkin görüşler” ve “beden eğitimi öğretmenlerinin önerileri” temalarıdır.

Karakter Kavramına İlişkin Görüşlere İlişkin Tartışma:

Beden eğitimi öğretmenlerinin ifadelerine göre karakter; bireyin sahip olduğu değerler, kazanımlar, duygu durum, yaşam tarzı, kendini ortaya koyma şekli, davranış şekli, özellikler, bilişsel, duyuşsal, davranışsal olgular, reaksiyon ve tepkileri, ruh hali, düşünce tarzı, kişiliğidir. Alanyazında beden eğitimi öğretmenlerinin ya da antrenörlerin karakter tanımlarının incelendiği araştırmalar bulunmaktadır. Rudd ve Mondello’ nun (2006) yapmış olduğu araştırmada antrenörlerin karakter tanımları, ahlaki karakter ve sosyal karaktere bağlı iki ana tema üretmiştir. Çoğu antrenör karakteri ahlaki ve sosyal değerlerin (örneğin, sıkı çalışma, saygı ve dürüstlük) kombinasyonu ile tanımlanmıştır. Tutkun, Görgüt ve Erdemir’in

(2017) yapmış olduğu araştırmada beden eğitimi öğretmenleri karakterin, öğrencinin kendine özgü okuldaki davranışlarından ve en önemlisi maddi ve manevi değerlerinden oluştuğunu belirtmişlerdir. Alanyazındaki araştırmaların ve bu araştırmanın sonuçları karşılaştırıldığında bu araştırmada beden eğitimi ğretmenlerinin daha geniş yelpazede değerler ve özellikler içeren karakter tanımları yaptıkları görülmektedir. Bu da bize öğrencinin iyi karakterli olarak tanımlanabilmesi için birçok değere ve özelliğe sahip olması gerektiğini göstermektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri; karakter gelişimini etkileyen temel unsurların aile, okul ve evre olduğu görüşündedirler. Tutkun, Görgüt ve Erdemir'in (2017) yapmış olduğu araştırmada beden eğitimi öğretmenleri karakterin, çoğunlukla aile içinde şekillendiğini ve toplumdaki deneyimler sonucunda oluştuğunu belirtmektedirler. Stenzel'in (2019) altyapı sporcularının karakter gelişiminde antrenörlerin, öğretmenlerin, ebeveynlerin rollerinin gözden geçirilmesi amacıyla yapmış olduğu araştırmada, yetişkinlerin desteğiyle birlikte sporculara olumlu, güvenli ve eğlenceli bir ortam sunulduğunda, sporcuların hayatlarının diğer alanlarına da taşıyabilecekleri olumlu değerler ve davranışlar, yaşam becerilerini başarılı bir şekilde öğreneceği ve spora katılımın, karakter ve yaşam becerilerini gelişimine yardımcı olacağı sonucuna varılmıştır. Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde bireyin karakterinin gelişiminde Tutkun ve ark. (2017) araştırmasında aile ve topluma; Stenzel'in yapmış olduğu araştırmada ise yetişkinlerin desteğine vurgu yapılmıştır. Bu araştırmada ise beden eğitimi öğretmenleri bireyin karakter gelişiminde aile, okul ve evre unsuruna vurgu yapmışlardır.

Yapılan görüşmelerde beden eğitimi öğretmenleri iyi karakter erdemlerini; doğruluk, dürüstlük, sevgi, saygı, empati, yardımseverlik, iş birliği, iletişim, hoşgörü, duyarlılık, sabır, öz disiplin, fair-play, azim, uyum, alışkanlık, yenilikçilik, eşitlik ve adalet, merak, olumlu bir tutum, zgven, vatanseverlik, sorumluluk, merhamet, nezaket, şefkat, esneklik ve problem çözme becerisi olarak belirtmişlerdirler. Brodie'nin (2006) yapmış olduğu araştırmada öğretmenler, iyi bir sporcunun sahip olması gereken iyi karakter erdemlerini; beceriklilik, dürüstlük, adalet, katılım, saygı, işbirlikçilik, takım çalışması ve çaba olarak belirtmişlerdir. Denaro'nun (2010) araştırmasında öğretmenler derslerinde iyi karakter erdemleri olarak öz-disiplin, saygı, dürüstlük ve adaleti öğretmişlerdir. Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde öğretmenlerin dürüstlük, adalet, saygı erdemleri gibi ahlaki karakter erdemlerini daha çok ifade ettikleri görülmüştür. Bu araştırmada ise öğretmenlerin dürüstlük, adalet, saygı gibi ahlaki karakter erdemlerinin yanı sıra alışkanlık, azim, öz disiplin gibi performans karakterleri erdemlerinden de bahsettikleri görülmüştür.

Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitimi faaliyetleri, deneyimleri ve değerlendirmeleri sonucunda öğrencilerin birtakım erdemleri benimsediklerini ve gündelik yaşantılarına transfer ettiklerini ifade etmişlerdir. Alanyazın incelendiğinde beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi için tasarlanan öğretim programları ile öğrencilerde erdemlerin gelişiminin incelendiği birçok araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda öğrencilerde; ahlaki gelişim seviyelerinin arttığı (Romance, Weiss ve Bockoven, 1986); özgecil eğilimlerin ve prososyal davranışların (Kleiber ve Roberts, 1981); sorumluluk (Hellison, 1995); ahlaki yargı, muhakeme ve yönelim (Gibbons, Ebbeck ve Weiss, 1995); güven, yardımlaşma, problem çözme (Solomon, 1997); güven, saygı, sorumluluk (Ennis, Solmon, Satina, Loftus, Mensch ve McCauley, 1999); öz-düzenleme (Lakes ve Hoyt, 2004); fair-play, özerklik, içsel motivasyon (Hassandra, Goudas, Hatzigeorgiadis ve Theodoraki, 2007); güven, özgüven, saygı ve kişisel ve sosyal sorumluluk (Hansen ve Parker, 2009); adalet ve öz disiplin (Denaro, 2010); dürüstlük/güvenilirlik, saygı, sorumluluk, adalet, duyarlılık/özen ve işbirliği (MacCracken, 2011); mutluluk, liderlik, güven ve öz-saygı (Farrant, 2013); problem çözme, saygı, duygusal ifadeleri kontrol altına alma (Firmansyah, 2016); dürüstlük, adil olma, yardımseverlik, sorumluluk, saygı, vatandaşlık (Adır, 2017); yetkinlik, güven, bağ/ilişki, karakter ve duyarlılık/ilgi (Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, 2018); bağ/ilişki (Johnston, Martinen, Fredrick ve Bhat, 2019); öz yeterlilik, sorumluluk (Pan, Huang, Lee Ve Hsu, 2019) erdemlerinin geliştiği görülmüştür. Araştırmacılar (Hellison, 1995; Weiss, Stuntz, Bhalla, Bolter ve Price, 2013; Bean, Whitley ve Gould 2014; Weiss, Bolter ve Kipp, 2016; Yoon ve Armour, 2016) yapmış oldukları araştırmalarla tasarlanan karakter eğitimi programları ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin geliştirildiğini ve geliştirilen erdemleri yaşamlarının diğer alanlarına aktardıklarını ortaya koymuşlardır. Bu araştırmada beden eğitimi derslerinde karakter eğitime yer verilmesi sonucunda öğrencilerde empati, dürüstlük, liderlik, fair-play, sevgi, saygı, yardımseverlik, nezaket, muhakeme, öz kontrol, uyum, azim, sorumluluk, iletişim, öz disiplin, sabır, bağlılık, özenetim, çalışkanlık, özveri, özgüven, hoşgörü, doğruluk, duyarlılık, adalet, merak, yaratıcılık, iş birliği gibi iyi karakter erdemlerinin geliştirilebileceği ve öğrencilerin benimsedikleri erdemleri gündelik yaşantılarına aktardıkları belirlenmiştir.

Öte yandan beden eğitimi öğretmenleri kötü karakter özelliklerini saygısızlık, benmerkezcilik, öz disiplinsizlik, iletişimsizlik, adaletsizlik, tembellik, uyumsuzluk, ön yargı, fair-playe aykırı davranma, öz denetimsizlik, hoşgörüsüzlük, özgüvensizlik, merhametsizlik, nezaketsizlik, sabırsızlık, duyarsızlık, esnek olmama, tutarsızlık, dürüst olmama, güvenilir olmama, çıkarıcılık ve sorumsuzluk olarak belirtmişlerdir. Alanyazındaki

araştırmalar incelendiğinde bireyde kötü karakter özelliklerinin neler olduğunu ortaya çıkartan bir araştırmaya rastlanmamıştır. Shields ve Bredemeier'a (1995) göre kötü karakter özellikleri; yüzeysel veya yanlış yönlendirilmiş ahlaki arzuları veya kişinin idealleriyle tutarlı bir şekilde hareket etmesi için yetersiz kararlılık, azim veya cesarettir. Lickona'ya (1992) göre ise kötü karakter özellikleri şüphecilik, umutsuzluk, benmerkezcilik, asosyallik, dayanıksızlık ve disiplinsizliktir.

Karakter Eğitimi Verilmesi Gerekliliğinin Nedenlerine İlişkin Görüşlere İlişkin Tartışma:

Yapılan görüşmelerde beden eğitimi öğretmenlerinin farklı nedenlerle derslerinde karakter eğitimine yer verdikleri görülmüştür. Bu nedenlerden ilki; karakter eğitiminin olumlu davranışları destekleyici işlevi ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin geliştirilmesinde önemli bir rolü olmasıdır. Beden eğitimi öğretmenlerinin ifadelerine göre karakter eğitiminin olumlu davranışları destekleyici işlevi, karakter eğitiminin bireysel, toplumsal ve evrensel yaşantıyı geliştirici ve iyileştirici erdemleri geliştirmesinden kaynaklanmaktadır. Bu anlamda karakter eğitimi bireysel, toplumsal ve evrensel açıdan uygun bir yaşantı için gerekli erdemleri geliştirmesi bakımından önemlidir.

Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde öğrencilerin farklı yönlerinin gelişimini amaçlayan beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi için tasarlanmış öğretim programları bulunmaktadır. Beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi programları/etkinlikleri aracılığıyla araştırmacıların öğrencilerde gelişimini amaçladıkları erdemler şöyledir:

Ahlaki muhakeme gelişimi (Romance, Weiss ve Bockoven, 1986); sorumluluk gelişimi (Hellison, 1995); ahlaki yargı, muhakeme, yönelim ve prososyal davranış gelişimi (Gibbons, Ebbeck ve Weiss, 1995) güven, yardımlaşma, problem çözme becerisi gelişimi (Solomon, 1997); güven, saygı ve sorumluluk gelişimi (Ennis, Solmon, Satina, Loftus, Mensch ve McCauley, 1999); karakter erdemlerinin gelişimi (Priest, Krause ve Beach, 1999; Bulach, 2001; Johnston, Marttinen, Fredrick ve Bhat, 2019; Lakes ve Hoyt, 2004; Hansen ve Parker, 2009; Doty ve Pim, 2010); fair-play erdeminin gelişimi (Hassandra, Goudas, Hatzigeorgiadis ve Theodoraki, 2007); güvenilirlik, saygı, sorumluluk, adalet, duyarlılık ve işbirliği (MacCracken, 2011); sorumluluk gelişimi (Destani, Hannon, Podlog ve Brusseau, 2014); yetkinlik, özgüven, bağ- ilişki, karakter, duyarlılık/ilgililik gelişimi (Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, 2018); sorumluluk gelişimi (Pan , Huang, Lee ve Hsu, 2019). Farrant (2013) ise öğrencilerin liderlik, öz saygı ve güven erdemlerinin gelişimini amaçlamıştır. Bazı araştırmacılar da öğrencilerin hayatlarını olumlu yönde etkilemek, hayatlarını geliştiren değerleri aşlamak (Weiss, Stuntz, Bhalla, Bolter ve Price, 2013), iyi

karakteri oluşturmak, yaşamı iyileştirici değerleri aşılamak ve sağlıklı seçimleri teşvik etmek (Weiss, Bolter ve Kipp, 2016), olumlu genęlik gelişimi yapılarını glendirmek (Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, 2018) amacıyla karakter eğitimi programları tasarlamışlardır.

Araştırmacılar beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi programları ile öğrencilerde karakter, liderlik becerileri (Hall, Livingston ve Becker, 2013), yetkinlik, zgven (Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, 2018) gelişimi; problem çözme becerisi, sözel beceriler, sosyal beceriler, duygusal kontrol, başkalarına saygı duyma (Firmansyah, 2016), bağ- ilişki, karakter, duyarlılık/ilgililik (Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, 2018); vatandaşlık sorumlulukları (Hall, Livingston ve Becker, 2013); ve vatandaşlık (Adır, 2017) erdemlerinin öğrencilerde gelişimini amaçlamıştır. Bazı araştırmacılar da (Gibbons, Ebbeck ve Weiss, 1995; Hansen ve Parker, 2009; Denaro, 2010; MacCracken, 2011; Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, 2018) beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi programları/etkinlikleri ile öğrencilerde evrensel erdemlerin gelişiminin amaçlamışlardır.

Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucunda beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi ile öğrencilerin dürüstlük, muhakeme, liderlik, vicdan, iletişim, problem çözme becerisi, empati, sorumluluk, fair-play, cesaret ve alışkanlık gibi iyi karakter erdemlerine sahip; toplumda saygın, sevilen ve başarılı; gelecekte mutlu ve refah içinde bir yaşantısı olan bireyler olmasını amaçladıkları belirlenmiştir. Toplumsal yaşantı açısından topluma iyi bir rol model olan bireylerin yetiştirilmesi; toplumun bekası, düzeni, huzuru ve iletişiminin sürdürülmesi; ülkeye faydalı bireylerin yetiştirilmesi ve mutlu ve yaşanılabilir bir toplum oluşturulması amaçladıkları görülmüştür. Evrensel yaşantı açısından ise evrensel erdemlere sahip bireyler yetiştirerek barış içinde iyi ve yaşanılabilir bir dünyaya katkı sunmayı amaçlamaktadırlar.

Beden eğitimi ğretmenlerinin derslerinde karakter eğitimine yer verme nedenlerinden ikincisi; karakter eğitiminin olumsuz davranışları önleyici işlevi ile karakter eğitiminin bireysel ve toplumsal sorunları önlenmesinde önemli bir rolü olmasıdır. Bu anlamda karakter eğitimi bireysel yaşantıda ve toplumsal yaşantıda meydana gelebilecek sorunları önlemesi bakımından önemlidir.

Alanyazın incelendiğinde beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi için tasarlanmış programlar ile bireysel yaşantıda ve toplumsal sorunların önlenmesinin amaçlandığı araştırmalar mevcuttur. Hellison (1978), lise çağındaki sorunlu genęler için öz-sorumluluğu vurgulayan beden eğitimi programını tasarlamıştır. Balderson ve Sharpe, (2006), kronik yıkıcı, anti-sosyal ve şiddet davranışı öyküsü ortaya koyan, dezavantajlı ilkokul çocukları için

model bir karakter eğitimi programı tasarlamıştır. Camiré ve Trudel, (2010), haksız kazanma olaylarını azaltmak için programlara karakter gelişiminin dahil edilmesi gerektiğini ortaya çıkarmıştır. Ennis, Solmon, Satina, Loftus, Mensch ve McCauley (1999) yapmış oldukları araştırmanın amaçlarından biri aile duygusu için karşılıklı sorumluluğunun geliştirilmesidir. Weiss, Bolter ve Kipp (2016), First Tee programı ile gençlerin ve toplumda yer alan başka kişilerin yaşamlarını iyileştirici yaşam becerilerini (görüşme ve selamlaşma, duyguları yönetme, çatışmaları çözme, çeşitliliği takdir etme, başkalarından yardım alma, yaşam becerileri transferi, doğru olanı yapma, başkalarıyla iyi çalışma, kurallar ve çaba konusunda dürüst olma, zamanında görevleri bitirme) geliştirmeyi amaçlamıştır.

Bu araştırmada yapılan görüşmeler sonucunda beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde karakter eğitime yer vererek öğrencilerinin bireysel yaşantılarında kötü karakter özelliklerinin gelişmesini önlemeyi, zararlı alışkanlıklarının olmamasını ve aile yaşantılarında meydana gelebilecek sorunları önlemeyi, toplumda meydana gelebilecek sosyal ve ahlaki sorunları önlemeyi amaçladıkları belirlenmiştir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin derslerinde karakter eğitime yer vermesinin bir diğer nedeni farklı unsurlardan dolayı karakter eğitiminde beden eğitimi dersinin etkin ve önemli bir rolü olmasıdır. Bu unsurlar öğrencilerin oyun ve aktivitelerle yaparak yaşarak öğrenmesi, takdir ve temsil duygusu aracılığıyla derse katılım motivasyonunun artması, takım etkinlikleri bağlılık ve sorumluluk erdemlerinin geliştirilebilmesi, oyun ve aktivitelerdeki duygular aracılığıyla erdemlerin geliştirilebilmesi, takım organizasyonu ile liderlik ve alçakgönüllülük erdemlerinin geliştirilebilmesi, sorumluluk verilerek öz yönetim erdeminin geliştirilebilmesidir.

Alanyazında beden eğitimi dersinde karakter eğitimi programının uygulanarak yukarıda ifade edilen unsurların aracılığıyla öğrencilerde karakter erdemlerinin gelişiminin görüldüğü araştırmalar mevcuttur. Solmaz ve Bayrak (2016), Adır (2017), Prasetio, Yuniarti ve Nugraha (2019)'nın yapmış olduğu araştırmalarda fiziksel etkinlik oyunları ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerinin geliştirildiği görülmüştür. Hassandra, Goudas, Hatzigeorgiadis ve Theodoraki'nin (2007) araştırmasında, beden eğitimi dersinde Olimpiyat Eğitimi programı ile öğrencilerde fair-play, sınıf desteği ve özerklik, oyuna yönelim ve içsel motivasyonda önemli bir gelişim olduğu görülmüştür. Beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi ile öğrencilerde bağ- ilişki, karakter gelişimi (Weiss, Kipp, Reichter, Espinoza ve Bolter, 2018; Johnston, Marttinen, Fredrick ve Bhat, 2019), sorumluluk gelişimi (MacCracken, 2011 Adır, 2017; Pan, Huang, Lee ve Hsu, 2019) görülmüştür. Brodie (2006),

araştırmasında karakter eğitimi programında öğretmenler; anahtar olarak, beden eğitimi ve spor vasıtasıyla keyifli bir katılım geliştirmenin önemini kabul etmiştir. Farrant (2013) araştırmasında ilkokul çocuklarında karakter gelişimi için öğretim programı temelli bir beden eğitimi yaklaşımı ile öğrencilerde mutluluk, liderlik, erdemlerinde gelişmeler olduğu; Hall, Livingston ve Becker'ın (2013) araştırmasında öğrencilerin karakter, liderlik becerileri ve vatandaşlık sorumlulukları gelişimi ile öğrencilerde ahlaki ve sosyal değerler ile birlikte takım oluşumu becerilerinin geliştiği görülmüştür. Bu çalışmada beden eğitimi dersi yapısında yer alan unsurlarla beden eğitimi dersinin öğrencilerde iyi karakterin oluşumu için fırsatlar sunduğu ve bu unsurlardan dolayı karakter eğitiminde beden eğitimi dersinin etkin ve önemli bir rolü olduğu ve beden eğitimi öğretmenlerinin bu nedenlerden dolayı derslerinde karakter eğitimine yer verdikleri belirlenmiştir. Araştırma sonuçlarına ek olarak bu çalışmada beden eğitimi öğretmenleri; beden eğitimi derslerinin, düzenlenecek olan etkinliklerle öğrencilere planlama, takım liderliği, hakemlik, kayıt tutma vb. sorumluluklar vererek öz-yönetim erdemini geliştirmesi bakımından karakter eğitiminde önemli bir rolü olduğunu ifade etmiştir.

Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Ders İçeriğine İlişkin Görüşlere İlişkin Tartışma:

Beden eğitimi öğretmenleri öğrencilerde iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için derslerinde farklı karakter eğitimi yaklaşımları, farklı karakter eğitimi etkinlikleri kullanmaktadır.

Alanyazındaki araştırmalar incelendiğinde araştırmacılar (Gibbons, Ebbeck ve Weiss, 1995; Ennis, Solmon, Satina, Loftus, Mensch ve McCauley, 1999; Bulach, 2001; Lakes ve Hoyt, 2004; Hassandra, Goudas, Hatzigeorgiadis ve Theodoraki, 2007; Pan, Huang, Lee ve Hsu, 2019) öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi yaklaşımını kullanarak beden eğitimi dersi müfredatına entegre karakter eğitimi müdahale programları ile öğrencilerde iyi karakter erdemlerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Bazı araştırmacılar da (Solomon, 1997; Brodie, 2006; Balderson ve Sharpe, 2006; Hansen ve Parker, 2009; Farrant, 2013; Destani, Hannon, Podlog ve Brusseau, 2014; Solmaz ve Bayrak, 2016; Adır, 2017; Prasetyo, Yuniarti ve Nugraha, 2019; Suherman, 2015) yine beden eğitimi dersi öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi yaklaşımını kullanarak beden eğitimi ders müfredatına entegre karakter eğitime yönelik tasarlanmış oyun ve etkinlikleri kullanarak öğrencilerde iyi karakter erdemlerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Yıldırım (2005) öğrencilere fair-play anlayışını kazandırmak için yapmış olduğu çalışmada; fair-playi konuşma/konuşurma, ikilem öyküleri, duygudaşlık geliştirme: empati, kendi duygularını kabullenme, beden eğitimi dersinde fair play oyunları ile yaşantı öğrenme, fair-play modeli-beden eğitimi

öğretmeni gibi beden eğitimi öğretmenlerine rehberlik edecek yaklaşımlara yer vermiştir. Bu araştırmada ise beden eğitimi öğretmenleri öğretim programı ile bütünleştirilmiş karakter eğitimi, sınıf tartışmaları, karakter ve değerlerde açık öğretim, bütüncül yaklaşım, proje temelli öğrenme ve öğretilabilir anlar, değer telkini, değer açıklama, değer analizi ve ahlaki muhakeme yaklaşımlarını kullandıkları görülmüştür. Alanyazındaki araştırmaların ve bu araştırmanın sonuçları karşılaştırıldığında bu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin daha farklı ve çok çeşitli türlerde karakter eğitimi yaklaşımlarını kullandığı görülmektedir.

Beden eğitimi öğretmenleri derslerinde öğrencilerde iyi karakteri geliştirmek ve teşvik etmek için oyun ve uygulamalara yer vermektedirler. Alanyazın incelendiğinde Sulistiyono'nun (2017) araştırmasında, öğrencilerin karakter gelişimi için futbol oyununda karakter ve beceri, taktik, teknik veya fiziksel gelişim amaçlı 20 oyun tasarlamıştır. Brodie'nin (2006) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin karakterlerinin daha doğru bir resmini oluşturma şansı veren okul dışı bir dizi gezi, kamp vb.nin öğrencinin ahlaki gelişimi üzerinde büyük bir etkisi olduğunu vurgulamıştır. Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenleri derslerinde öğrencilerde iyi karakteri geliştirmek ve teşvik etmek için, karakter eğitimi için özel olarak geliştirilmiş oyunları, geleneksel çocuk oyunlarını, modifiye edilmiş eğitsel oyunları, spor branşlarını kullanmaktadırlar. Ayrıca derslerinde bu oyunlara ek olarak karakter eğitimine yönelik turnuvalar, hazine kutusu, kartopu, rubrikler, drama, video, renkli kartlar, ödül ve pekiştireçler, time-out köşesi, çember saati ve dönüşümlü düşünme saati gibi uygulamalar kullandıkları belirlenmiştir.

Beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi programlarının etkinliğini ve hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının değerlendirilmesi için farklı yöntemler kullanılmaktadır. Araştırmacılar beden eğitimi dersleri vasıtasıyla karakter eğitimi için tasarlanmış öğretim programlarının etkinliğini farklı yöntemlerle ölçmüştür. Kleiber ve Roberts (1981); Rees, Howell ve Miracle (1990); Gibbons, Ebbeck ve Weiss (1995); Solomon (1997); Priest, Krause ve Beach (1999); Bulach (2001); Lakes ve Hoyt (2004); Hassandra, Goudas, Hatzigeorgiadis ve Theodoraki (2007); Doty ve Pim (2010); Farrant (2013); Weiss, Bolter ve Kipp (2016); Solmaz ve Bayrak (2016); Adır (2017); Pan, Huang, Lee, Hsu (2019) karakter eğitimi program/etkinliğinin değerlendirmesini ölçekler kullanarak ölçmüşlerdir. Romance, Weiss ve Bockoven (1986); Denaro (2010); Camiré ve Trudel, (2010); Weiss, Stuntz, Bhalla, Bolter ve Price (2013); Riciputi, McDonough ve French (2016) karakter eğitimi programının etkinliğinin değerlendirmesini görüşme yöntemiyle yapmıştır. Bazı araştırmacılar ise farklı değerlendirme yöntemlerini bir arada kullanmışlardır. Ennis, Solmon, Satina, Loftus, Mensch ve McCauley (1999) gözlem ve röportaj; Balderson ve Sharper (2006) nicel ve nitel yollarla;

Hansen ve Parker (2009) kontrol listesi; MacCracken (2011) kontrol listeleri, derecelendirme ölçekleri ve puanlama rubriği, gözlem, öğrenci dergileri, öğrenci/öğretmen/yönetici görüşmeleri, araştırmalar ve anketler; Hall, Livingston ve Becker (2013) anket; Firmansyah, (2016), gözlem, anket, dokümantasyon ve katılımcı ile görüşme; Lee, Yoon, Choi, Son, Jung ve Lee (2018) çevrimiçi görüşme ve anketler; Strachan, McHugh, ve Mason (2018) görüşme, konuşma çemberi; Johnston, Marttinen, Fredrick ve Bhat (2019) dokümantasyon, gözlem ve görüşme yöntemiyle ölçmüştür. Bu araştırmada karakter eğitimi hedeflerine ulaşip ulaşmadığını anlamak, öğrencilerde gelişen karakter erdemlerinin değerlendirmesi için beden eğitimi öğretmenlerinin ölçekler kullanmaktan ziyade daha çok öğrenciden, aileden, okuldaki öğretmenlerden ve arkadaşlarından gelen dönütler, gözlemler, davranış portalı, öğrenci portfolyoları, öğrenci anketleri ve hazine kutusu gibi uygulamaları kullandıkları görülmüştür.

Karakter Eğitiminde Beden Eğitimi Öğretmeninin Rolüne İlişkin Görüşlere İlişkin Tartışma:

Beden eğitimi öğretmenleri karakter eğitiminde çok ayrıcalıklı ve önemli bir role sahiptir. Öğrenciler en çok rol model aldığı ve derslerinde karakter eğitimine yer vermesinden dolayı karakter eğitiminde çok önemli ve etkin bir rolü olduğu ifade edilmiştir. Solomon'a (1977) göre öğretmenler karakter gelişimini ve iyi karakter davranışlarının benimsenmesini teşvik etmek için pozitif güçlendirme (sözel takdir) ve modelleme (rol model) tekniklerini kullanmalıdır. Alanyazında beden eğitimi öğretmenlerinin rol model alınması ya da karakter eğitimindeki rolünün araştırıldığı bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu araştırmada beden eğitimi öğretmenlerinin öğrencilerin en çok rol model aldığı öğretmen olduğundan, öğrenciler için doğru rol model olması gerekliliğinden ve derslerinde karakter eğitimine yer vermesinden dolayı karakter eğitiminde çok önemli ve etkin bir rolü olduğu belirlenmiştir.

Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Önerilerine İlişkin Tartışma:

Araştırmada elde edilen son tema beden eğitimi öğretmenlerinin önerileridir. Beden eğitimi öğretmenlerinin önerileri karakter eğitiminde öğrenci eğitimi, öğretmen eğitimi ve kaynaklara yöneliktir. Önerilere göre karakter eğitiminde öğrenci eğitiminde anaokulundan itibaren tüm yaş gruplarında, bütüncül bir yaklaşımla bilişsel, duyuşsal ve davranışsal alanlarda iyi karakter erdemlerine sahip bireyler yetiştirilmelidir. Öğretmen eğitiminde, öğretmen yetiştiren tüm eğitim kurumlarında zorunlu bir ders olarak karakter eğitimi dersleri verilmelidir. Mevcut görevde olan öğretmenler için hizmet içi eğitimler, çalıştaylar ve drama gibi kurslar düzenlenmelidir. Öğretmenler için ortak bir karakter eğitimi programı ve derslerinde kullanabilecekleri spesifik bir kaynak kitap oluşturulmalıdır. Ayrıca beden eğitimi

öğretmenleri, öğretmenlerin yararlanabilecekleri karakter eğitimi ile ilgili; kitap, makale, biyografiler ve görsel/yazılı basın gibi yazılı kaynaklar, videolar, webinarlar, yabancı beden eğitimi platformları ve blogları gibi internet tabanlı kaynaklar; seminerler, sempozyumlar, hizmet içi eğitim, yurt dışı eğitim, kongreler, workshoplar gibi eğitimlere katılmak; TUBED, Shape America gibi dernekler ve topluluklardan elde edilecek kaynaklar; kendi deneyimleri, gözlemler ve çevredeki öğretmen ve antrenörlerdir gibi diğer kaynaklar olarak farklı türlerde kaynak önerilerinde bulunmuştur.

5.3. ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçlarına göre aşağıdaki öneriler yapılmıştır:

Beden eğitimi dersleri aracılığıyla öğrencilerde iyi karakter erdemlerini geliştirmeye yönelik bir karakter eğitimi programının geliştirilmesi,

Geliştirilecek olan karakter eğitimi programının etkinliğinin ölçülmesi için bir ölçme aracının geliştirilmesi,

Beden eğitimi derslerinde karakter eğitimi uygulamaları sonucu öğrenci kazanımlarını ölçmek amacıyla ölçme aracı geliştirilmesi,

Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter eğitimi eğilimi, tutumu, yetkinlik inancını ölçmek amacıyla ölçme aracı geliştirilmesi,

Beden eğitimi dersinde karakter eğitiminde kullanılacak oyun ve uygulamaların öğrencinin iyi karakterinin gelişimi açısından sonuçlarının müdahale programı ile incelenmesi,

Bu araştırma sonuçlarından faydalanılarak geliştirilebilecek karakter eğitimi öğretim programlarının beden eğitimi öğretmenlerine öğretilmesi,

Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter eğitimi için hangi öğretme strateji ve modelleri kullandıklarının araştırılması,

Okullardaki farklı branşlardaki öğretmenlerin karakter eğitimine ilişkin görüşlerinin araştırılması,

Beden eğitimi öğretmenlerin derslerinde karakter eğitimine daha fazla yer vermeleri, karakter eğitimine ilişkin oyun ve uygulamalardan daha fazla faydalanmaları, beden eğitimi dersinde bütüncül bir yaklaşımla ders içeriği ile birlikte karakter eğitimine daha fazla yer verilmesi sonucu öğrencilerin ileriki hayatlarında fayda sağlayacağı tavsiye edilmektedir.

KAYNAKÇA

- 100%me, <https://www.ukad.org.uk/> adresinden 01.10.2021 tarihinde erişilmiştir.
- ABD Institute of Education Science (2006). *Evidence Review Protocol for Character Education Interventions*, <https://ies.ed.gov/> adresinden 02.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Açıkalın, A. (2013), <http://aytacacikalin.com/karakter-2> adresinden 3.4.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Adır, Y. (2017). *Fiziksel Etkinlik Oyunlarının Ortaöğretim Düzeyindeki Öğrencilerin Karakter Gelişimi Üzerine Etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aksaray Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aksaray.
- ADKNS sonuçları, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2020-37228> adresinden 10.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Altınordu FK, <http://www.altinordu.org.tr/> adresinden 02.10.2021 tarihinde erişilmiştir.
- American Alliance for Health, Physical Education, Recreation and Dance (AAHPERD), <https://www.icsspe.org/> adresinden 03.10.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Arthur J., Kristjánsson K., Harrison T., Sanderse W. & Wright D. (2017). *Teaching Character and Virtue in Schools*, Routledge, 204.
- Arthur, J. (2003). *Education with Character: The Moral Economy of Schooling*, Routledge, 192.
- Arthur, J. (2008). Traditional Approaches to Character Education in Britain and America. Nucci, L.P. & Narvaez, D. (Eds.). *Handbook of Moral and Character Education*. New York: Routledge.
- Aspen Bildirgesi, <https://charactercounts.org/history> adresinden 1.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Balderson, D.W. & Sharpe, T.L. (2006). *Enhancing Affective Development Through Character Education Programming*. AAHPERD National Convention and Exposition, Pedagogy II Free Communications.
- Bandura, A. (1989). Social cognitive theory. In R. Vasta (Ed.), *Annals of child development*. Vol. 6. Six theories of child development (pp. 1-60). Greenwich, CT: JAI Press

- Bean, E., Whitley, M.A. & Gould, D. (2014). Athlete Impressions of a Character-Based Sports Program for Underserved Youth. *Journal of Sport Behavior*, 37 (1), 3-23.
- Beden eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarının Özel Amaçları, <https://mufredat.meb.gov.tr> adresinden 2.12.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Beller, J. (2002). Positive Character Development in School Sport Programs. *ERIC Clearinghouse on Teaching and Teacher Education Washington DC*.
- Berkowitz, M.W. & Bier, M.C. (2005). What works in character education: A research-driven guide for educators. *Character Education Partnership*.
- Berkowitz, M.W. (1999). Obstacles to Teacher Training in Character Education. *Action in Teacher Education*, 20(4), 1-10.
- Berkowitz, M.W. (2002). *The Science of Character Education, Bringing in a new era in character education.*, <http://media.hoover.org/> adresinden 02.04.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Berkowitz, M.W., Battistich, V.A. & Bier, M.C. (2008). What Works in Character Education: What Is Known and What Needs to Be Known. Nucci, L.P. & Narvaez, D. (Eds.). *Handbook of Moral and Character Education*. Routledge.
- Blum L.A. (1988). Gilligan and Kohlberg: Implications for Moral Theory, *The University of Chicago Press*, 98 (3), 472-491
- Bredemeier, B.J., Weiss, M.R., Shields, D.L. & Shewchuk, R.M. (1986). Promoting Moral Growth in a Summer Sport Camp: The Implementation of Theoretically Grounded Instructional Strategies. *Journal of Moral Education*, 15(3), 212-220.
- Bredemeier, B.L. & Shields, D.L. (2006). Sports and Character Development. *Research Digest*, 7(1).
- Brodie, R. (2006). *Developing Character Education in Physical Education and Sports: A Virtue Ethical Account*. A thesis submitted to the University of Gloucestershire in accordance with the requirements of the degree of Doctor of Philosophy in the Faculty of Sport, Health and Social Care.
- Bulach, C.R. (2001). *A comparison of character traits for JROTC students versus non-JROTC students*. Presentation at the Eastern Educational Research Association Conference at Hilton Head.

- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2018). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Camiré, M. & Trudel, P. (2010). High school athletes' perspectives on character development through sport participation. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 15(2), 193-207.
- Character Counts, <https://charactercounts.org/> adresinden 02.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Character Education Partnership (CEP), <https://www.character.org/> adresinden 02.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Côté, J., Bruner, M.W., Erickson, K., Strachan, L. & Fraser-Thomas, J. (2010). Athlete development and coaching. Lyle J. & Cushion C. (Eds.). *Sport coaching: Professionalization and practice*. Oxford, UK: Elsevier.
- Davidson, M., Lickona, T. & Khmelkov, V. (2008). Smart & Good Schools: A New Paradigm for High School Character Education. Nucci, L.P. & Narvaez, D. (Eds.). *Handbook of Moral and Character Education*. Routledge.
- Davranışçı Kuram, <https://en.wikipedia.org/wiki/Behaviorism> adresinden 11.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Denaro, E.J. (2010). *Physical Education Teachers Attitudes Towards Teaching Character Education and Their Attitudes Towards the Character Development of Their Forth and/or Fifth Grade Students*. Submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Education at Dowling College, School of Education, Department of Educational Administration, Leadership and Technology.
- Deny, J. (1956). Benoist-Mechin: Le Loup et le Leopard: Mustapha Kemal (Book Review). *Middle East Journal*, 10(1), 96.
- Destani, F., Hannon, J.C., Podlog, L. & Brusseau, T.A. (2014). Promoting Character Development through Teaching Wrestling in Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 85(5), 23-29.
- Docheff, D. (1997). Character in Sport and Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 68(9), 34-34.
- Doty, J. & Pim, R. (2010). Do Character Education Programs in Sports Work?: A 3-Year Assessment. *Journal of College & Character*, 11(2).
- Duda, J.L. & Nicholls, J.G. (1992). Dimensions of Achievement Motivation in Schoolwork and Sport. *Journal of Educational Psychology*, 84(3), 290-299.

- Edgington W.D. (2002). To Promote Character Education, Use Literature for Children and Adolescents, *The Social Studies*, 93(3), 113-116,
- Elkind, D. & Sweet, F. (2004). You are a character educator. Today's School: Shared Leadership in Education, 5(2), 1622. <https://www.goodcharacter.com/how-to-articles/how-to-teach-character-education> adresinden 1. 12. 2021 tarihinde erişilmiştir.
- Ennis, C.D., Solmon, M.A., Satina, B., Loftus, S.J., Mensch, J. & McCauley, M.T. (1999). Creating a Sense of Family in Urban Schools Using the "Sport for Peace" Curriculum. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 70(3), 273-285.
- Eurostat, ceza mahkemeleri önüne çıkarılan kişi sayısı https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/crim_crt_per/default/table?lang=en online data code: CRIM_CRT_PER adresinden 5.11.2021 tarihinde erişilmiştir
- Farrant, D. (2013). *Character Development through Physical Education: Measuring the Effectiveness of a Curriculum-Based Programme in Primary Schools*. A doctoral thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the Degree of Doctor of Clinical Psychology at The University of Auckland.
- Feltz, D. L., Chase, M. A., Moritz, S. E. & Sullivan, P. J. (1999). A conceptual model of coaching efficacy: Preliminary investigation and instrument development. *Journal of Educational Psychology*, 91(4), 765-776.
- Ferris, K.A., Ettekal, A.V., Agans, J.P. & Burkhard, B.M. (2015). Character Development Through Youth Sport: High School Coaches' Perspectives about a Character-based Education Program. *Journal of Youth Development*, 10(3).
- Firmansyah, H. (2016). *Physical Education and Character Education*. 6th International Conference on Educational, Management, Administration and Leadership.
- First Tee, <https://thefirsttee.org/> adresinden 03.05.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Fisher, S. (1998). Developing and Implementing a K-12 Character Education Program. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 69(2), 21-23.
- Gardiner H.W., Gander M.J., Bass M., (1981). *Child and Adolescent Development*, Little, Brown, 520, Çev. Dönmez A., Çelen N., Onur B. (2015). Çocuk & Ergen Gelişimi, İmge Kitabevi Yayınları, 618.

- Gençer, R.T., Kiremitçi, O. & Boyacıoğlu, H. (2009). Antrenör Yeterlilik Ölçeğinin Psikometrik Özellikleri: Türk Antrenörler Üzerine Bir Çalışma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4(2).
- Gibbons, S.L. & Ebbeck, V. (1997). The Effect of Different Teaching Strategies on the Moral Development of Physical Education Students. *Journal Of Teaching in Physical Education*, 17, 85-98.
- Gibbons, S.L., Ebbeck, V. & Weiss, M.R. (1995). Fair Play for Kids: Effects on the Moral Development of Children in Physical Education. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 66(3), 247-255.
- Girls on the Run, <https://www.girlsontherun.org/> adresinden 02. 10.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Gough R.W. (1998). A Practical Strategy for Emphasizing Character Development in Sport and Physical Education. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 69(2), 18-20.
- Görgüt, İ. & Tuncel, S. (2017). Spor Karakter Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması. *Spormetre*, 15(3), 149-156.
- Hall, C., Livingston, A. & Becker, W. (2013). Building leadership and character through sports in Taiwan. *Vahperd Journal*, 34(1).
- Hansen, K. & Parker, M. (2009). Rock Climbing. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 80(2), 17-55.
- Hassandra, M., Goudas, M., Hatzigeorgiadis, A. & Theodorakis, Y. (2007). A fair play intervention program in school Olympic education. *European Journal of Psychology of Education*, XXII(2), 99-114.
- Hellison, D. (1978). Beyond Balls and Bats; Alienated (And Other) Youth in the Gym. *American Alliance for Health, Physical Education and Recreation Publications*.
- Hellison, D. (1995). *Teaching responsibility through physical activity*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Hellison, D. (2014). *Fiziksel Aktivite Yoluyla Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Öğretimi* (Filiz B., çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık, (Orjinal Basım Tarihi 2014).
- Jang, C. (2013). *Development and Validation of The Sport Character Scale*. A dissertation submitted to the faculty of The University of Utah in partial fulfillment of the requirements for the degree of Doctor of Philosophy.

- Johnston, K.C., Marttinen, R., Fredrick, R.N. & Bhat, V.R. (2019). Girls' Experiences in a Positive Youth Development Sport Program: Developing a Participant-Centered Space. *Journal of Youth Development*, 14(1).
- JROTC, <http://www.usarmyjrotc.com/> adresinden 04.04.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Jubilee Centre (2002). <https://www.jubileecentre.ac.uk/527/character-education/framework> adresinden 15.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Jubilee Centre for Character and Virtues. (2017). *A Framework for Character Education in Schools*. School of Education, University of Birmingham. <https://www.jubileecentre.ac.uk/527/character-education/framework> adresinden 10.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Kağan M. & Yılmaz N. (2020) *Karakter ve Değer Eğitimi*, Pegem Akademi, Ankara, 226.
- Karakter eğitiminin önemi <https://charactercounts.org> adresinden 04.02.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Karakter tanımı TDK, <http://tdk.gov.tr/> adresinden 03.01.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Kişilik tanımı TDK <https://sozluk.gov.tr> adresinden 03.01.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Kleiber, D.A. & Roberts, G.G. (1981). The Effects of Sport Experience in the Development of Social Character: An Exploratory Investigation. *Journal of Sport Psychology*, 3, 114-122.
- Kohlberg L.; Hersh. R.H. (1977). Moral Development: A Review of the Theory, *Theory into Practice*, 16(2), 53-59.
- Lakes, K.D. & Hoyt, W.T. (2004). Promoting Self-Regulation through School-Based Martial Arts Training. *Applied Developmental Psychology*, 25, 283-302.
- Lambert, J. (2016). Değerleri spor yoluyla nasıl öğretebiliriz? Whitehead, J., Telfer, H. & Lambert, J. (Eds.). *Altyapı Sporlarında ve Beden Eğitiminde Değerler* (B. Gürpınar, çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık (Orijinal çalışma basım tarihi 2013).
- Lee, MJ. & Cockman, M. (2016). Gençler için en önemli spor değerleri hangileridir? Whitehead, J., Telfer, H. & Lambert, J. (Eds.). *Altyapı Sporlarında ve Beden Eğitiminde Değerler* (B. Gürpınar, çev.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık (Orijinal çalışma basım tarihi 2013).

- Lee, O., Yoon, K., Choi, E., Son, H., Jung, H. & Lee, K. (2018). How is positive youth development understood and practiced by Korean secondary physical education teachers? A broad Picture. *Journal of Physical Education and Sport*, 18(4), 2240–2247.
- Leming, J.S. (2008). Research and Practice in Moral and Character Education: Loosely Coupled Phenomena. Nucci, L.P. & Narvaez, D. (Eds.). *Handbook of Moral and Character Education*. Routledge.
- Lerner, R.M., Lerner J.V. & ark. (2021). *The Positive Development of Youth: Comprehensive Findings from the 4-h Study of Positive Youth Development, Five Cs*; <https://4-h.org/> adresinden 02.01.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Lickona, (1992). *Educating for Character: How Our Schools Can Teach Respect and Responsibility*, Bantam, 496.
- Lickona, T. (1996) Eleven Principles of Effective Character Education. *Journal of Moral Education*, 25(1), 93-100.
- Lickona, T. (1998). “Character Education: Seven Crucial Issues.” Action in Teacher Education, *Journal of the Association of Teacher Educators* 20(4): 77—84.
- Lickona, T. (2001) “What Is Effective Character Education,” in *The Stony Brook School Symposium on Character*, 3.
- Lickona, T. (2004). *Character matters: How to Help Our Children Develop Good Judgment, Integrity, and Other Essential Virtues*. New York: Atria Books.
- Lickona, T. (2004). Help Kids (and Adults) Take Responsibility For Building Their Own Character. *Character matters: How to Help Our Children Develop Good Judgment, Integrity, and Other Essential Virtues*. Simon and Schuster.
- Lickona, T. (2004). Why character matters?. *Character matters: How to Help Our Children Develop Good Judgment, Integrity, and Other Essential Virtues*. Simon and Schuster.
- MacCracken, M.J. (2011). Teaching Character Education through Tennis in School Physical Education Programs. *Ohio Journal of Health, Physical Education, Recreation, Dance*, XXXII(1), 8-10.
- Mangan, J.A. (1981). *Athleticism in the Victorian and Edwardian public school*. Cambridge University Press, Cambridge,

- Mayer J.D. (2007). Asserting the Definition of Personality *P: The Online Newsletter for Personality Science*, 1.
- Mayer, J.D. (2007). Asserting the Definition of Personality, *The Online Newsletter for Personality Science*, 1.
- McKinnon, C. (1999). *Character, Virtue Theories, and the Vices*, Broadview Press, 261.
- MEB Öğretim Programlarının Amaçları, <https://mufredat.meb.gov.tr> adresinden 2.12.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Miller C.B. (2017). *The Character Gap: How Good Are We?* Philosophy In Action Oxford University Press, 288.
- Miller, J.P. (2018). Holistic Education: A Brief History. Miller, J.P., Nigh, K., Binder M.J., Novak B. & Crowell S. (Eds.). *International Handbook of Holistic Education*.,
- Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, Ahlak Gelişimi*, Ankara, 38.
- Milson, A. J. & Ekşi, H. (2003). Öğretmenlerin karakter eğitiminde yetkinlik duygusu konusunda bir ölçme aracına doğru: Karakter Eğitimi Yetkinlik Skalası (KEYİS) ve Türkçeye uyarlanma çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 99-130.
- Milson, A.J. & Mehlig, L.M. (2002) Elementary School Teachers' Sense of Efficacy for Character Education. *The Journal of Educational Research*, 96(1), 47-53.
- Mulkey Y.J. (1997). The History of Character Education, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 68(9), 35-37.
- Myers, N.D., Chase, M.A., Beauchamp, M.R. ve Jackson, B. (2009). Athletes' Perceptions of Coaching Competency Scale II-High School Teams. *Educational and Psychological Measurement*, 70(3), 477-494.
- Myers, N.D., Feltz, D.L., Chase, M.A., Reckase, M.D. & Hancock, G.R. (2008). The Coaching Efficacy Scale II—High School Teams. *Educational and Psychological Measurement*, 68(6).
- Myers, N.D., Feltz, D.L., Maier, K.S., Wolfe, E.W. & Reckase, M.D. (2006). Athletes' Evaluations of Their Head Coach's Coaching Competency. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 77(1), 111-121.
- Nash J.B. (1933). The Role of Physical Education in Character Education, *The Journal of Health and Physical Education*, 4(3), 28-69

- Nicholls, J.G. (1984). Achievement Motivation: Conceptions of Ability, Subjective Experience, Task Choice, and Performance. *American Psychological Association*, 91(3), 328-346.
- Ommundsen, Y., Roberts, G.C., Lemyre, P.N. & Treasure, D. (2003). Perceived motivational climate in male youth soccer: relations to social–moral functioning, sportspersonship and team norm perceptions. *Psychology of Sport and Exercise*, 4, 397–413.
- Oral B., Çoban A. & Bars M. (2019). *Eğitimde Ahlak ve Etik*, Pegem Akademi, Ankara, 313.
- Orenstein G.A. & Lewis L. (2020). Eriksons Stages of Psychosocial Development, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK556096/#article-21284.s1> adresinden 9.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Palazoğlu (1999). [https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli Egitim Dergisi/160/cetin-gulseren.htm](https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/160/cetin-gulseren.htm) adresinden 4.12.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Pan, Y., Huang, C., Lee, I. & Hsu, W. (2019). Comparison of Learning Effects of Merging TPSR Respectively with Sport Education and Traditional Teaching Model in High School Physical Education Classes. *Journal Sustainability*, 11(7), 2057.
- PCA, <https://www.positivecoach.org/> adresinden 10.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Peterson, C. & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. American Psychological Association; Oxford University Press.
- Piaget, J. (1964). Part 1 Cognitive Development in Children: Piaget Development and Learning, *Journal Of Research in Science Teeaching*, 2, 176-186.
- Prasetio, P.A., Yuniarti & Nugraha, F.F. (2019). The Implementation of Physical Education, Sport and Health Learning Through Sports Game in Building Primary Students' Characters. *Journal of Elementary Education*, 3(1).
- Priest, R.F. , Krause, J.V. & Beach, J. (1999). Four-Year Changes in College Athletes' Ethical Value Choices in Sports Situations. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 70(2), 170-178.
- Proios, M., Athanailidis, I. & Giannitsopoulou, E. (2010). The impact of physical activities on the development of the females' character. *Journal of Human Sport and Exercise*, 5(3), 485-494.
- Project Adventure, <http://www.pa.org/> adresinden 10.06.2020 tarihinde erişilmiştir.

- Rees, C.R., Howell, F.M. ve Miracle, A.W. (1990). Do High School Sports Build Character? A Quasi-Experiment on a National Sample. *The Social Science Journal*, 27(3), 303-315.
- Riciputi, S., McDonough, M.H. & Ullrich-French, S. (2016). Participant Perceptions of Character Concepts in a Physical Activity-Based Positive Youth Development Program. *Journal of Sport & Exercise Psychology*.
- Rokeach, M. (1968). A Theory of Organization and Change Within Value-Attitude Systems. *Journal of Social Issues*, XXIV(1).
- Romance, T.J. (1988). Promoting Character Development in Physical Education. *Strategies: A Journal for Physical and Sport Educators*, 1(5), 16-17.
- Romance, T.J., Weiss, M.R. & Bockoven, J. (1986). A Program to Promote Moral Development Through Elementary School Physical Education. *Journal Of Teaching in Physical Education*, 5, 126-136.
- Roots, <https://www.lvrootsacademy.org/> adresinden 10.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Rudd, A. & Mondello, M.J. (2006). How Do College Coaches Define Character? A Qualitative Study with Division IA Head Coaches. *Journal of College and Character*, 7(3).
- Rudd, A. & Stoll, S. (2004). What type of character do athletes possess? An empirical examination of college athletes versus college non athletes with the RSBH value judgment inventory. *The Sport Journal*, 7(2).
- Ryan K. & Lickona T. (1992). *Character Development in Schools and Beyond*, CRVP,382; Henry C., Johnson Jr. Part:I. Society, Culture and Character Development,
- Ryan K. & Lickona T. (1992). *Character Development in Schools and Beyond*, CRVP,382; Lickona, T. Part: III. Classroom Development in the Elementary School Classroom,
- Ryan K. & Lickona T. (1992). *Character Development in Schools and Beyond*, CRVP,382; Wynne E.A.ve Hess M. Part:1. Trends in American Youth Character Development,
- Ryan K. & Lickona T. (1992). *Character Development in Schools and Beyond*, CRVP,382; Lickona, T. Part: IV. Character Development in the Family,
- Ryan K. & Lickona T. (1992). *Character Development in Schools and Beyond*, CRVP,382; Ryan K. ve Lickona T. Part:I. Character Development: The Challenge and the Model,

- Ryan K., Bohlin K.E. & Thayer, J. (2022). *Character Education Manifesto*, <https://www.bu.edu/ccsr/about-us/partnerships/character-education-manifesto> adresinden 02.01.2022 tarihinde erişilmiştir.
- Sage, G. (1998). Does Sport Affect Character Development in Athletes?. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 69(1), 15-18.
- Saunders, L. F. (2015). What is moral reasoning?. *Philosophical Psychology*, 28(1), 1-20.
- Schwartz, S.H. (1992). Universals in the Content and Structure of Values: Theoretical Advances and Empirical Tests in 20 Countries. *Advances in Experimental Social Psychology*, 25, 1–65.
- Schwartz, S.H. (1994). Are There Universal Aspects in the Structure and Contents of Human Values? *Journal of Social Issues*, 50(4), 19-45.
- Senemoğlu, N. (2013). *Gelişim, Öğrenme ve Öğretim Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Yargı yayınevi, 686.
- SHAPE (Society of Health and Physical Educators) America, <https://www.shapeamerica.org/> adresinden 15.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Shields, D.L. & Bredemeier, B.L. (1995). *Character Development and Physical Activity*. Champaign,IL: Human Kinetics.
- Shields, D.L. & Bredemeier, B.L. (2008). Sport and the Development of Character. Nucci, L.P. & Narvaez, D. (Eds.). *Handbook of Moral and Character Education*. Routledge.
- Skillastics, <https://skillastics.com/> adresinden 15.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Solmaz, D.Y. & Bayrak, C. (2016). Beden Eğitimi Dersindeki Fiziksel Etkinlik Oyunlarının İlköğretim Öğrencilerinin Karakter Gelişimleri Üzerindeki Etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 644-656.
- Solomon, G. (1997). Does Physical Education Affect Character Development in Students?, *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 68(9), 38-41.
- Solomon, G.B. (1997). Fair Play in the Gymnasium: Improving Social Skills among Elementary School Students. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 68(5), 22-25.
- Stenzel, N. (2019). Character Development in Youth Sports. *Kinesiology, Sport Studies, and Physical Education Synthesis Projects*, 73.

- Strachan, L., McHugh, T. & Mason, C. (2018). Understanding Positive Youth Development in Sport Through the Voices of Indigenous Youth. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 40, 293-302.
- Stupuris, T., Šukys, S. & Tilindienė, I. (2013). Relationship Between Adolescent Athletes' Values and Behaviour in Sport and Perceived Coach's Character Development Competency. *Baltic Journal of Sport and Health*, 4(91), 37–45.
- Suherman, A. (2015). The Analysis of Character Education in Teaching Physical Education. *International Conference on Innovation in Engineering and Vocational Education*.
- Sulistiyono. (2017). Development and Validation of Kid Tsu Chu Futbol Games for Character Development. *Journal of Physical Education, Health and Sport*, 4(1), 29-34.
- Sullivan, E. C. (2007). Character Education in the Gymnasium: Teaching More than the Physical. *Journal of Education*, 187(3), 85–102.
- Tamer, K.& Pulur, A. (2001). *Beden Eğitimi ve Sporda Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Kozan Ofset.
- Taskiran, C. (2016). Character Education Proficiency Scale in Sports. *The Anthropologist*, 24(2), 534-540.
- Teaching Character Through Subjects Project, <https://www.jubileecentre.ac.uk/> adresinden erişilmiştir.
- Teaching Character Through the Primary Curriculum, <https://www.jubileecentre.ac.uk/> adresinden 14.10.2021 tarihinde erişilmiştir.
- The National Association of Intercollegiate Athletics' Champions of Character (NAIA), <http://www.niacsports.com/> adresinden 20.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- True Sport, <https://truesport.org> adresinden 20.06.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Turiel E. (1983). *The Development of Social Knowledge: Morality and Convention*, Cambridge University Press
- Tutkun, E., Görgüt, İ. & Erdemir, İ. (2017). Physical Education Teachers' Views about Character Education. *Canadian Center of Science and Education*, 10-11.
- TÜİK 2010-2019 yılları ceza infaz kurumlarında bulunan kişi sayısı oranları, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Ceza-Infaz-Kurumu-Istatistikleri-2019-33625> adresinden 5.11.2021 tarihinde erişilmiştir.

- TÜİK çocuklarda suça sürüklenme davranışlarında ve mağduriyet yaşamalarında geliş nedenlerinin yıllara göre sayısı, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Guvencik-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2015-2019-33632> adresinden 5.11.2021 tarihinde erişilmiştir
- TÜİK, Nüfusla ilgili yüzdelik verilere <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2020-37228> adresinden 5.11.2021 tarihinde erişilmiştir.
- Türk Milli Eğitiminin Amaçları, <https://www.mevzuat.gov.tr/> adresinden 10.09.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Unutmaz, V. & Gençler, T. (2017). Antrenör Yeterlilik Ölçeği II'nin Türkçe Uyarlama Çalışması. *Spor Bilimleri Araştırma Dergisi*, 2(2), 69-78.
- USTA, <https://www.ustafoundation.com/> adresinden 16.11.2020 tarihinde erişilmiştir.
- Weiss, M.R., Bolter, N.D. & Kipp, L.E. (2016). Evaluation of The First Tee in Promoting Positive Youth Development: Group Comparisons and Longitudinal Trends. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 87(3), 271-83.
- Weiss, M.R., Kipp, L.E., Reichter, A.P., Espinoza, S.M. & Bolter, N.D. (2018). Girls on the Run: Impact of a Physical Activity Youth Development Program on Psychosocial and Behavioral Outcomes. *Journal Human Kinetics*, 31(3), 330–340.
- Weiss, M.R., Stuntz, C.P, Bhalla, J.A. , Bolter, N.D. & Price, M.S. (2013). ‘More than a game’: impact of The First Tee life skills programme on positive youth development: project introduction and Year 1 findings. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 5(2), 214-244.
- Yıldıran, İ. (2005). Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, X(1), 3 – 16.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 432.
- Yoon, K. & Armour, K.M. (2016). Mapping physical education teachers’ professional learning and impacts on pupil learning in a community of practice in South Korea. *Physical Education and Sport Pedagogy*.
- Youth Sports Trust, <https://www.youthsporttrust.org/> adresinden 17.10.2020 tarihinde erişilmiştir.

EKLER

EK 1: KRAKTER EĞİTİMİ YETKİNLİK İNANCI SKALASI (KEYİS)

Yönerge: Aşağıda beden eğitimi öğretmenlerinin “Karakter Eğitimi Yetkinlik İnancı” ölçeği ile ilgili ifadeler yer verilmiştir. İfadelerin bulunduğu maddelerden sizin için uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

MADDELER	Kesinlikle Katılıyor	Katıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
1. Öğrencilerimle doğru ve yanlış meseleleri hakkında konuşma konusunda genellikle rahatımdır.					
2. Bir öğrenci evde olumsuz etkilere maruz kalıyorsa, bu çocuğun karakterini etkilemek için fazla bir şey yapabileceğime inanmıyorum.					
3. Öğrencilerime iyi bir model olduğum konusunda kendime güveniyorum.					
4. Bir çocuğun daha nazik olmasında öğretmenlerin genellikle pek etkisi yoktur.					
5. Bir öğrenci başkalarına daha fazla saygı gösteriyorsa, bunun nedeni genellikle öğretmenlerin bu konuda etkin model olmalarıdır.					
6. Bir öğrencinin daha sorumlu olmasına nasıl yardım edebileceğim konusunda genellikle yetersizim.					
7. Öğrencinin karakterinde olumlu değişimlere yol açabilecek stratejileri nasıl kullanacağımı biliyorum.					
8. Öğrencilerime dürüst olmayı öğretebileceğimden emin değilim.					
9. Eğer bir öğrenci sebatla çalışıyorsa, bu, sıklıkla öğretmeninin onu görevlerini yerine getirmesi konusunda ısrarla teşvik etmesindendir.					
10. Öğrencilere başkalarına saygılı olmaları gerektiğini anlatmaya zaman harcayan öğretmenler öğrencilerin sosyal etkileşimlerinde pek fazla değişiklik meydana gelmediğini görecektir.					
11. Ebeveynleri tarafından yeterince yönlendirilen bir çocuğun karakter gelişimini olumlu yönde etkileyebilirim.					
12. Eğer ebeveynler çocuklarının daha sorumlu olduklarını fark ederlerse, bunun nedeni, büyük olasılıkla, bu özelliği öğretmenlerin okulda geliştirmeleridir.					
13. Saygılı olmayı teşvik eden öğretmenlere sahip olsalar da, bazı öğrenciler daha saygılı hâle gelmeyeceklerdir.					
14. Sürekli yalan söyleyen bir öğrencim olduğunda genellikle onu yalan söylememe konusunda ikna ederim.					
15. Eğer öğrenciler saygısızsa, bu genellikle öğretmenlerin başkalarına nasıl saygılı olunacağı konusunda yeterli model olmamalarındandır.					
16. Eğer sorumluluk çocuğun evinde desteklenmiyorsa öğretmenler bunu okulda kazandırmada çok az başarılı olacaklardır.					
17. Genellikle bir öğrenciyi başkalarına saygı göstermenin önemli olduğuna ikna etmede zorlanırım.					
18. Eğer bir öğrenci daha merhametli hâle geliyorsa bu, genellikle öğretmenlerin şefkatli ve sıcak sınıf ortamları yaratmalarındandır.					
19. Öğrencilerin karakterini etkileyebilirim, çünkü iyi bir modelim.					
20. Öğrencilere "dürüst olmanın ne anlama geldiğinin" öğretilmesinin, öğrencilerin daha dürüst olmasıyla sonuçlanması pek muhtemel değildir.					
21. Bazen öğrencilerimin daha merhametli olmalarını sağlamak için ne yapacağımı bilmiyorum.					
22. Öğretmenler dürüst olmayan öğrenciler için suçlanamazlar.					
23. Öğrencilerimin karakterlerini geliştirmek için sürekli daha iyi yollar buluyorum.					
24. Okulda sorumluluğu teşvik eden öğretmenler öğrencilerin okul dışındaki sorumluluk düzeylerini de etkileyebilirler.					

EK: 2 GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Sorusu: Beden Eğitimi öğretmenlerinin karakter eğitime ilişkin görüşleri ve uygulamaları nasıldır?

Kişisel Bilgiler:

1. Okul:
2. Cinsiyet:
3. Yaş:
4. Hizmet Yılı:
5. Eğitim Düzeyi:
6. Karakter eğitime yönelik hizmet öncesi, hizmet içi veya herhangi bir eğitim aldınız mı?
7. Beden Eğitime yönelik hizmet öncesi, hizmet içi veya herhangi bir eğitim aldınız mı?

GİRİŞ

Merhaba, ben Hatice Yıldırım, Denizli Ressam İbrahim Çallı Ortaokulunda çalışmaktayım. Beden eğitimi öğretmenlerinin karakter eğitime ve beden eğitimi ve spor dersi bağlamında karakter eğitimi uygulamalarına ilişkin görüşlerini tespit edebilmek için bir araştırma yapmaktayım. Bu araştırma kapsamında beden eğitimi öğretmenlerinin bilgisine başvurulacaktır. Araştırmada ortaya çıkacak sonuçların ileriki araştırmalara kaynaklık etmesi ve beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor dersi müfredatına entegre edebilecekleri karakter eğitimi uygulama, oyun ve etkinliklerini ortaya çıkartılarak bu alanda kaynak sağlanması ümit edilmektedir. Araştırma verileri yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacaktır. Görüşme sürecinde elde edilen kişisel bilgiler gizli tutulacaktır. Yardım ve katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Hatice YILDIRIM

Akdeniz Üniversitesi

Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

GÖRÜŞME SORULARI

Karakter

1. Karakter nedir?
2. İyi karakterin ve kötü karakterin içeriğini neler oluşturur?
3. Karakterli çocuk yetiştirmek neden önemlidir?

4. İyi karakterli olmak neden bir çocuğa ve topluma fayda/ avantaj sağlar?

Beden eğitimi ve spor dersi ve karakter eğitimi

5. Beden eğitimi ve spor dersleri öğrencide iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için kullanılabilir mi?

- Evetse beden eğitimi ve spor dersleri iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için nasıl kullanılabilir?

- Hayırsa beden eğitimi ve spor dersleri iyi karakteri teşvik etmek ve geliştirmek için neden kullanılamaz?

6. Beden eğitimi ve spor dersi ile hangi iyi karakter erdemlerini kazandırabiliriz?

7. Öğrencilerinize iyi karakter erdemlerini; beden eğitimi ders müfredatına entegre ederek mi yoksa örneğin her haftaya özel bir erdemi konu olarak işleyerek mi kazandırıyorsunuz?

8. Karakter eğitimine yönelik hangi oyunları oynatıyorsunuz, dersinizi anlatır mısınız?

Bir oyunun içerisinde;

- Karakterle oyun arasında bağı nasıl kuruyorsunuz?
- Oyunda veya oyundan sonra nasıl farkındalık oluşturunuz?

9. Bazı karakter eğitimi projelerinde olumsuz karakter özelliklerini ortaya çıkarmak için modifiye edilmiş oyunlar kullanılıyor (Kale yerine taş kullanmak, katılıma önem vermek, zayıf oyuncuları da takıma almak, slalom yerine huni kullanmak vb.). Karakter eğitimine yönelik siz de bu örneklerle benzer ne tür etkinlikler ve uygulamalar yapıyorsunuz?

10. Derslerinizde olumsuz/sportmenlik dışı davranışlarla karşılaşınca uygulamalarınız neler oluyor?

- Olumsuz/sportmenlik dışı davranışlar hususunda vurguyu derste nasıl yapıyorsunuz?

11. Derslerinizde olumlu/sportmenlik davranışlarla karşılaşınca uygulamalarınız neler oluyor?

- Olumlu/sportmenlik davranışlar hususunda vurguyu derste nasıl yapıyorsunuz?

12. Derslerinizde karakter eğitimi ile ilgili uygulamalar yapma sebepleriniz nelerdir?

13. Karakter eğitimi uygulamalarınız sonucunda öğrenci davranışlarında herhangi bir farklılık oluştu mu?

- Cevap evetse öğrenci davranışlarında nasıl bir değişim oluştu, hayırsa nedenlerini açıklar mısınız?

- Cevap evetse bu farklılığı nasıl ve hangi yöntemlerle anladınız? (gözlem, öğretmen-veli-arkadaş görüşmeleri, öğrencinin kendisiyle olan görüşmeler vs.)
- Cevap hayırsa öğrenci davranışlarında neden herhangi bir farklılık oluşmamış olabilir?

14. Öğrenci beden eğitimi ve spor dersindeki karakter eğitimi uygulamaları yoluyla kazanılan erdemleri gündelik yaşantısına transfer edebiliyor mu? Örneğin oyunlarda sıra beklemeyi öğrenince hayatında da öğreniyor mu? Bununla ilgili örnek varsa bahsedebilir misiniz?

Beden eğitimi öğretmeni ve karakter eğitimi

15. Karakter eğitiminde beden eğitimi öğretmenin rolünü genel olarak nasıl görüyorsunuz?

16. Öğrenci için bir rol model oluşturan beden eğitimi öğretmenin davranışları öğrencilerin karakter oluşumunu etkiler mi?

- Evetse öğrencilerin karakter oluşumunu nasıl etkiler?
- Öğrencilerde olumlu ya da olumsuz hangi karakter erdemlerinin gelişmesine sebep olur?

- Olumlu ya da olumsuz rol model olduğunuzu düşünüyor musunuz?
- Hayırsa sizce neden?

17. Karakter olarak rol model aldığınız kişiler kimlerdi?

- Rol model alırken nelere dikkat ettiniz?

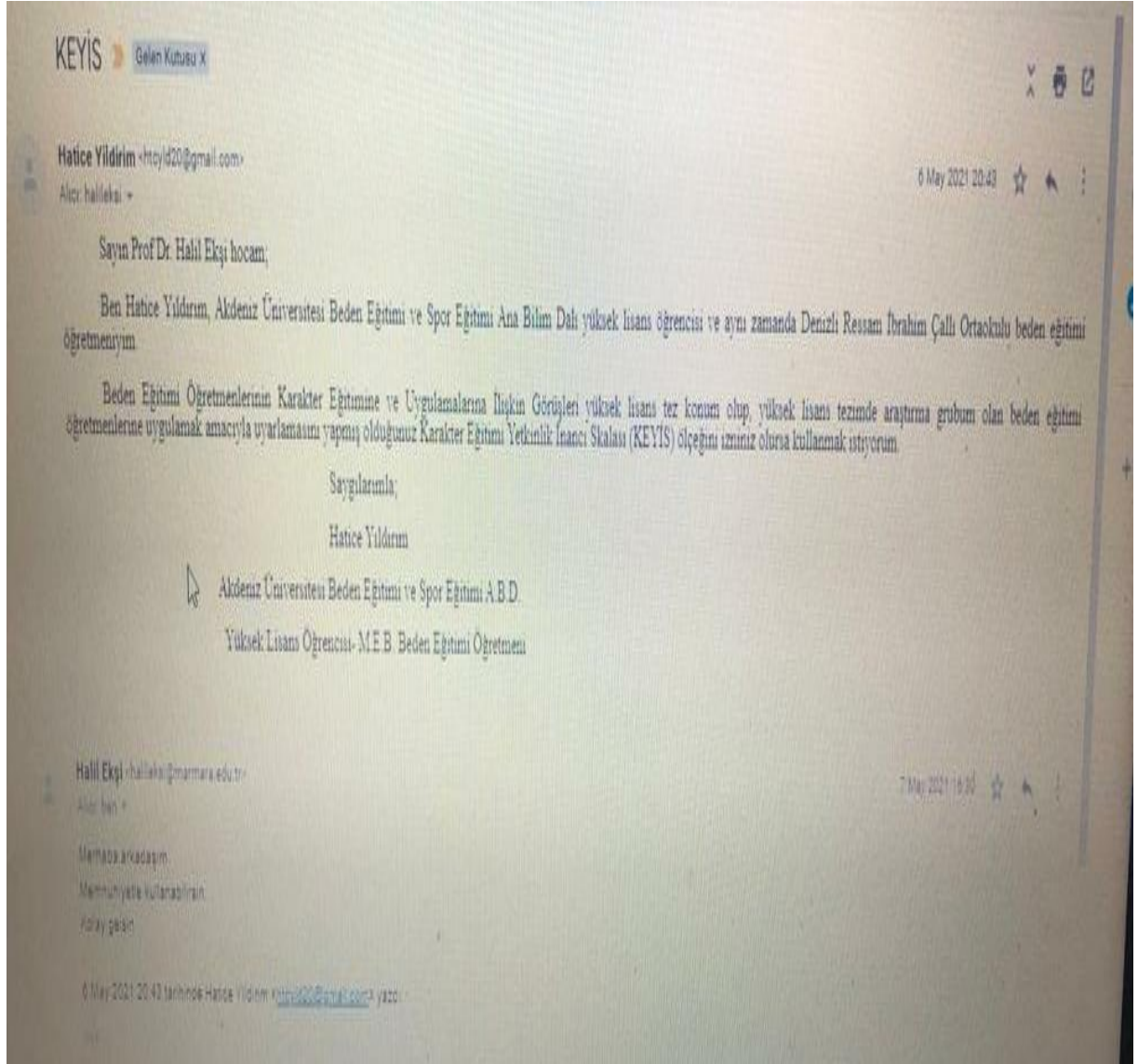
18. Karakter eğitimine yönelik uyguladığınız oyun, etkinlik ve uygulama bilgisini hangi kaynaklardan kazandınız?

19. Öğrencilik veya sporculuk döneminizde kazandığınız iyi karakter erdemleri nelerdir?

- Bu erdemleri hangi oyunları oynayarak ya da hangi etkinlikleri yaparak kazandınız?

20. Konuyla ilgili eklemek istediğiniz herhangi başka görüş veya önerileriniz var mı?

EK-3. ÖLÇEK KULLANIM İZNİ

EK-4. ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Hatice YILDIRIM

Doğum Yeri ve Tarihi

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : Gazi Üniversitesi- Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi : Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi A.B.D.

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Deneyimi

Stajlar :Ankara Bahçelievler Ortaokulu

Ankara Bahçelievler Deneme Anadolu Lisesi

Projeler :Sportif Yetenek Taraması ve Spora Yönlendirme Projesi

Çalıştığı Kurumlar :Balıkesir Cumhuriyet Lisesi

Susurluk Fatih İlköğretim Okulu

Susurluk Anadolu Lisesi

Denizli Fatih İlköğretim Okulu

Denizli Ressam İbrahim Çallı Ortaokulu

İletişim

E-Posta Adresi

Tarih : 26.01.2022

EK-5. İNTİHAL RAPORU

14.01.2022 15:31

Feedback Studio

<
>
(?)

Eşleşmelere Genel Bakış
✕

%5

<		>
1	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%1 >
2	earsiv.anadolu.edu.tr İnternet Kaynağı	%<1 >
3	Ataturk Universitesi' ne ... Öğrenci Yazılı Ödevi	%<1 >
4	Konya Necmettin Erbak... Öğrenci Yazılı Ödevi	%<1 >
5	aytacacikalin.com İnternet Kaynağı	%<1 >
6	Aksaray Aniversitesi' n... Öğrenci Yazılı Ödevi	%<1 >
7	yusufacuner.files.word... İnternet Kaynağı	%<1 >
8	Marmara University' ne ... Öğrenci Yazılı Ödevi	%<1 >
9	www.scribd.com İnternet Kaynağı	%<1 >
10	dspace.gazi.edu.tr İnternet Kaynağı	%<1 >
11	www.j-humansciences... İnternet Kaynağı	%<1 >
12	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	%<1 >
13	dergipark.gov.tr İnternet Kaynağı	%<1 >
14	Bozok Üniversitesi' ne ... Öğrenci Yazılı Ödevi	%<1 >
15	Eastern Mediterranean ... Öğrenci Yazılı Ödevi	%<1 >

EK-6. BİLDİRİM SAYFASI

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☐ X Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezimin 6 ay süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

26.01.2022

Hatice YILDIRIM

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
TIP FAKÜLTESİ
KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

2021

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu
	AÇIK ADRESİ:	Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Dekanlığı Morfoloji Binası A Blok 1. Kat No: A1-05 Kampüs /ANTALYA
	TELEFON	0 (242) 249 69 54
	FAKS	0 (242) 249 69 03
	E-POSTA	etik@akdeniz.edu.tr
	ETİK KURUL KODU	2012-KAEK-20
PROJE YÜRÜTÜCÜSÜ UNVANI/ADI/SOYADI		Doç.Dr.Bahri GÜRPINAR
ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI		Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Karakter Eğitimine ve Uygulamalarına İlişkin Görüşleri”
KARAR BİLGİLERİ	Karar No:KAEK- 375	Tarih: 26.05.2021
	Yukarıda bilgileri verilen çalışmanın yapılmasında bilimsel ve etik açısından sakınca olmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.	

Prof. Dr. Arda TAŞATARGİL

Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanı

Dr. Öğr. Üyesi M. Levent ÖZGÖNÜL

Prof. Dr. Murat CANPOLAT

Prof. Dr. Dilara İNAN

Başkan Yardımcısı

Üye

Üye

Prof. Dr. Bilge KARSLI

Prof. Dr. Dijle KİPMEN KORGUN

Prof. Dr. G. Özge BAYSAL

Üye

Üye

Üye

Doç. Dr. D. Fatma KOCACIK UYGUN

Doç. Dr. Pınar ÜLKER

Dr. Öğr. Üyesi Nusret YILMAZ

Üye

Üye

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Meltem AKDEMİR

Dr. Ünal HÜLÜR

Turgut ALTUN

Av. Mustafa AÇIKEL

Üye

Üye (İzinli)

Üye (İzinli)

Üye